GUMMI

NUMMER 10 FL.7,- Bfr.105

'..Op modegebied is haar smaak te absurd..'

Evert Geradts DE STROK

MEL CLAY *PUNK IN PARADISO*

Piet Schreuders MONEY|MONEY

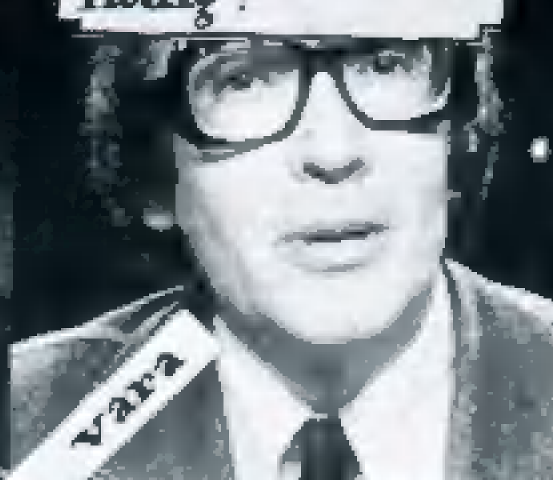
NIEUW LUIS GARCIA

CRESPIN *ALGUES*

DE GELUL SHOW met LEERZAME DINGEN VOOR JONGE MEISJES

早晨 goede morgen. 喂 hallo.

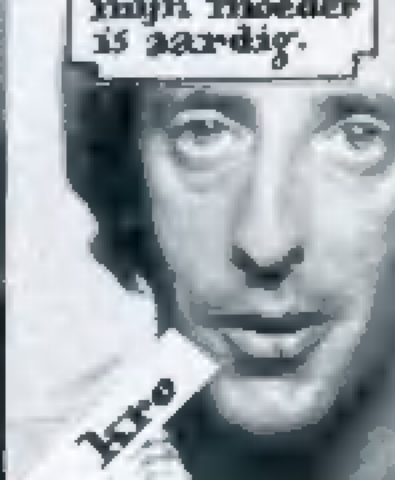

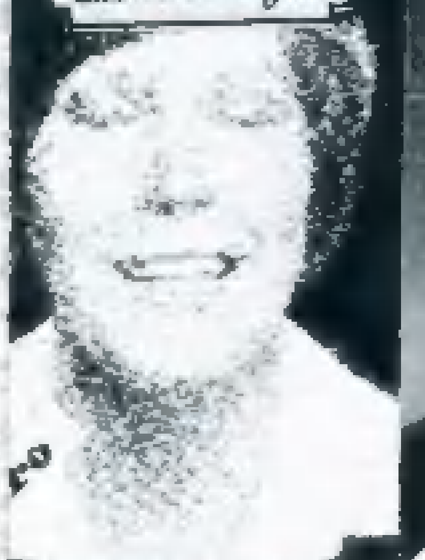

de vrouw is ook een mens, dat kan waar zijn, misschien staat het wel in de bijbel, maar man en vrouw zijn niet gelijk, er is zus en zo.
wat is de rol van de vrouw in deze tijd nu het feministisch denken gelukkig snel aan terrein verliest?
horen vrouwen niet in de keuken koekjes te bakken van volkorenmeel ?
hierboven enkele meningen van erkende nederlanders!
speciale aandacht voor ons vragenlijstje. (1) wat doet u bij een aanranding? (2) hoe denkt u over de voor-gevormde b.h.? (3) is een gekleurde vriendin wel te vertrouwen? (4) vrouwen geluiden en (5) make af.

JOHO (jos houweling)

下次見。再見。

Jaja, Paulette is verdwenen. Ze heeft plaats gemaakt voor de indianen van Luis Garcia. Waarom? Voor de variatie. Mooie meiden zijn nooit weg, maar Paulette en Doortje, het werd teveel. Dan maar Doortje. In die strip wordt tenminste zo nu en dan nog iets zinnigs gezegd. Al is het niet door Doortje, dan in ieder geval door haar omgeving.
Het is alleen jammer dat Paulette net op zo'n spannend moment verdwijnt. Maar daar hoeft niemand van wakker te liggen. Die verhulde figuur op het laatste plaatje van de vorige aflevering is Hitler. De sjofele kaper blijkt een israëlische agent op zoek naar ondergedoken oorlogsmisdadigers. Zijn stokbrood is in werkelijkheid een mitrailleur, maar hij kan de Führer niet raken, want die zit in een kogelvrije stolp. Dan komt er brand en tenslotte voeren de indianen Hitler in triomf mee in hun kano, want ze zien wel iets in zijn ideeën. Zo zie je maar. Maar waarom Garcia? Omdat hij een indianenverhaal maakte dat in geen enkel opzicht lijkt op de gewone western, maar eerder op een politieke strip. Bovendien is hij de eerste Spanjaard die in Gummi wordt gepubliceerd en het werd tijd dat Zuid-Europa boven water kwam. Daar wordt verder aan gewerkt door een italiaanse bijdrage, Tijl Uilenspiegel door Enrique Breccia. Zo wordt het overwicht van de franse strip in Gummi wat gebroken. Tenslotte willen we de buitenlandse strip voor volwassenen in Nederland introduceren, niet alleen die uit Frankrijk.

INHOUD

gummi is een uitgave van espee amsterdam b.v., langestraat 76a, 1015 am amsterdam, telefoon 020 - 27 44 12.
abonnementen:
ƒ 19,-/b.fr. 285 per kwartaal; ƒ 76,-/b.fr. 1.140 per jaar; losse nummers ƒ 7,-/b.fr. 105.
opgave van abonnementen bij espee amsterdam b.v., adres en telefoonnummer zie boven.
adreswijziging van abonnees graag drie weken van tevoren opgeven.
advertenties: opgave van advertenties bij espee amsterdam b.v., adres en telefoonnummer zie boven.
advertentietarieven worden op aanvraag graag toegestuurd.
distributie: drukwerk, mauritskade 113, 1093 rl amsterdam, telefoon 020 - 35 39 95.
gummi wordt gedrukt in belgië.
kunstdirekteur: ger van wulften; redakteur: dirk van beek.
vertalingen: amsterdams vertalers kollektief.

Beste redaktie,

In deze brief worden u door een fan een stapel woorden aangeboden op het thema: „Gummi, mot dat nou?" Ik zeg: **JA!** Natuurlijk spreek ik in deze brief alleen namens mijzelf en niet zoals de koningin namens mijzelf in tweevoud (ik ben niet schizofreen!) of zoals de president namens mijzelf en de rest van het volk. Toch hoop ik dat mijn suggesties van dienst kunnen zijn, zo niet, dan beschouw je dit gekrabbel maar als een eenpersoons steekproef naar de identiteit van Gummi.

Om de lezer(es) dezes een plezier te doen (en vooral ter verhoging van de climax) begin ik eerst met de voordelen van Gummi.

pluspunt 1: een blad als Gummi is nodig in dit kikkerlandje. Ik ben begonnen met Donald Duck en eindigde met Pep (ter ziele gegaan na de fusie met Sjors: **WALG!**). Voor wat redelijke strips was je afhankelijk van de grillige uitgaven van albums of van buitenlandse bladen, hetgeen een talenknobbel vereist. Daarom: **LOF VOOR GUMMI!**

pluspunt 2: de strips van Moebius en vooral van Corben schitteren je gewoon tegemoet met een ontzettend mooie kleurenpracht. Prima verzorgd, hoor! Als er nog meer kleurenstrips komen, krijgen jullie er een bonuspunt bij (ja, dit is omkoping). Daarom: **DRIEWERF HOEZEE** voor **GUMMI!**

pluspunt 3: het dienen van den hollandschen zaack, oftewel het publiceren van nederlandse strips. **GA ZO DOOR!** Nederland heeft toch ook een stripkultuur, of niet soms? Deze vraag dient zonder uitzondering met een uitbundig **JA** te worden beantwoord. Dat blijkt wel uit het niveau van de nederlandse strip die we tot nu toe in Gummi mochten bewonderen. Als er bijstond dat het vertaald was door Willem O. Ordenbook uit het frans, duits of amerikaans zou je het gelijk geloven. Ik wel. Derhalve: **LINTJE** voor **GUMMI!**

pluspunt 4: de geschreven teksten van Gummi zijn uitstekend! Geen veredelde blabla-opvulling of onzin-maar-bladzij-volmakerij.

Nee! Verfrissende, aparte, speciale, soms verrassende en altijd interessante teksten. Daarom: **HIEP HOERA** voor **GUMMI!**

pluspunt 5: de politiek ontbreekt gelukkig niet in Gummi en is er (gelukkig) geen hoofdzaak van. Wat jullie brengen aan gezonde politiek is dan ook wel topklasse, bijv. de posters en de collages. Het stripje op de achterkant van Gummi nr. 5 zou in een gouden lijst boven de „operatietafel" van elke abortuskliniek moeten hangen! De tekenaar verdient een onderscheiding.

Daarom: **STEMMEN** voor **GUMMI!**

pluspunt 6: de collages van **JOHO** (pseudoniem) (wie is dat nou?) doen mij telkens belanden in lachkrampen, zodat ik gierend onder de tafel verdwijn. Uitstekend, dat mag ik wel!

pluspunt 7: de frustraten. Nou ja, dat spreekt vanzelf!

Uit het bovenstaande blijkt dat ik de beste reklameman ben die jullie kunnen wensen, maar als volwaardige fan heb ik toch nog enkele kritiese opmerkingen! Daarom volgt nu voor de masochisten onder U het beste gedeelte.

minpunt 1: ik vraag mij af wat jullie als maatstaf bij het kiezen van buitenlandse strips gebruiken. Het aantal lezers of de intrinsieke waarde van de strips?! Ik vrees dat jullie nogal de kant van het eerste opgaan. Een andere verklaring voor Paulette en Doortje Stoot heb ik niet. Het is een pretentieloze show van grieten en tieten die wel plezier verschaffen bij het lezen maar meer ook niet. Bij Den heb je tenminste nog de schitterende tekentechniek en het toch wel aparte verhaal en bij Idyl heb je nog de mooie teksten. Nee, omdat Paulette toch al zoveel op Peyton Place gaat lijken, mogen jullie haar van mij afdrijven. Doortje Stoot heeft dan nog heel in de verte een soort humor die ik kan waarderen. Overigens doen al die blote stoten vermoeden dat jullie je op een mannetjespubliek richten. Als jullie dan sex gebruiken (geen bezwaar!), denk dan ook aan de vrouwelijke fans van Gummi (**DEN** gaat snel vervelen, denk ik). Nogmaals: kies alleen **GOEDE STRIPS EN GEEF GEEN BAL** om de mogelijke mening van de lezers/lezeressen (nou ja, geen bal? Een kleintje dan!

minpunt 2: Scott Neary. Nou nee, dank je. Die mag je houden!

minpunt 3: Ga in hemelsnaam niet teveel in op punk. Punk is een overwaaiende stroming en heeft nogal pijnlijke konsekwenties, zoals blijkt uit het verhaal van Lysenko (de inleiding vond ik trouwens het belangrijkste!) Ik weet het: ik ben te voorbarig, maar toch... wees volwassen, doe niet aan punk!

minpuntje 4: De collages van **JOHO** (pseudoniem) (wie is dat nou?) zijn niet goed voor m'n gezondheid (zie pluspunt 6).

Jullie merken het al, als kritikus schiet ik tekort en dat klopt ook wel want over het algemeen genomen ben ik een trouwe fan van Gummi. Ik vind 't het beste stripblad van Nederland en wens jullie allemaal sukses bij de vast en zeker langdurige voortzetting ervan.

Gummi is dus een prima-de-luxe stripblad maar dat betekent niet dat jullie naast je schoenen mogen gaan lopen. Eerst nog een verplicht nummertje: ik heb nog wat suggesties.

Wat dachten jullie van de Spirit, of kan dat niet meer? Paulette afdrijven.

Ondanks alle ongein die ik tot nu toe heb opgedist toch nog een heel serieuze suggestie: (herhaling) probeer strips te kiezen op basis van hun betekenis, artistiek of verhaaltechnisch, maar niet op hun amusementswaarde of percentage ontklede lichaamsdelen!

Om alle misverstand te voorkomen: ik heb deze brief wel op een laat uur geschreven, maar ik ben niet dronken.

Cor Blom, Rotterdam

Wij denken dat dit Gummi-nummer aan veel van je suggesties tegemoet komt. Paulette is eruit, maar Doortje blijft erin, want die onderschat je, volgens ons. De point van punk is dat het onvolwassen is, daar vallen we op.
Tegenwoordig is iedereen op z'n tiende volwassen (behalve een paar kneusjes), maar daar wordt de wereld ook niet beter van... blijkt. We zijn altijd blij als er weer een duidelijk onvoldragen figuur binnenkomt op de redaktie. Alleen dat soort heeft iets te melden.

de frustraten
tekst en tekeningen door Claire Bretécher
p. 62 t/m 64

De drie in dit nummer geplaatste pagina's zijn, evenals de bladzijden die in Gummi 1 en 3 t/m 9 werden gepubliceerd, afkomstig uit het franse album „Les Frustrés nr. 1", een uitgave van Garnier, Parijs.

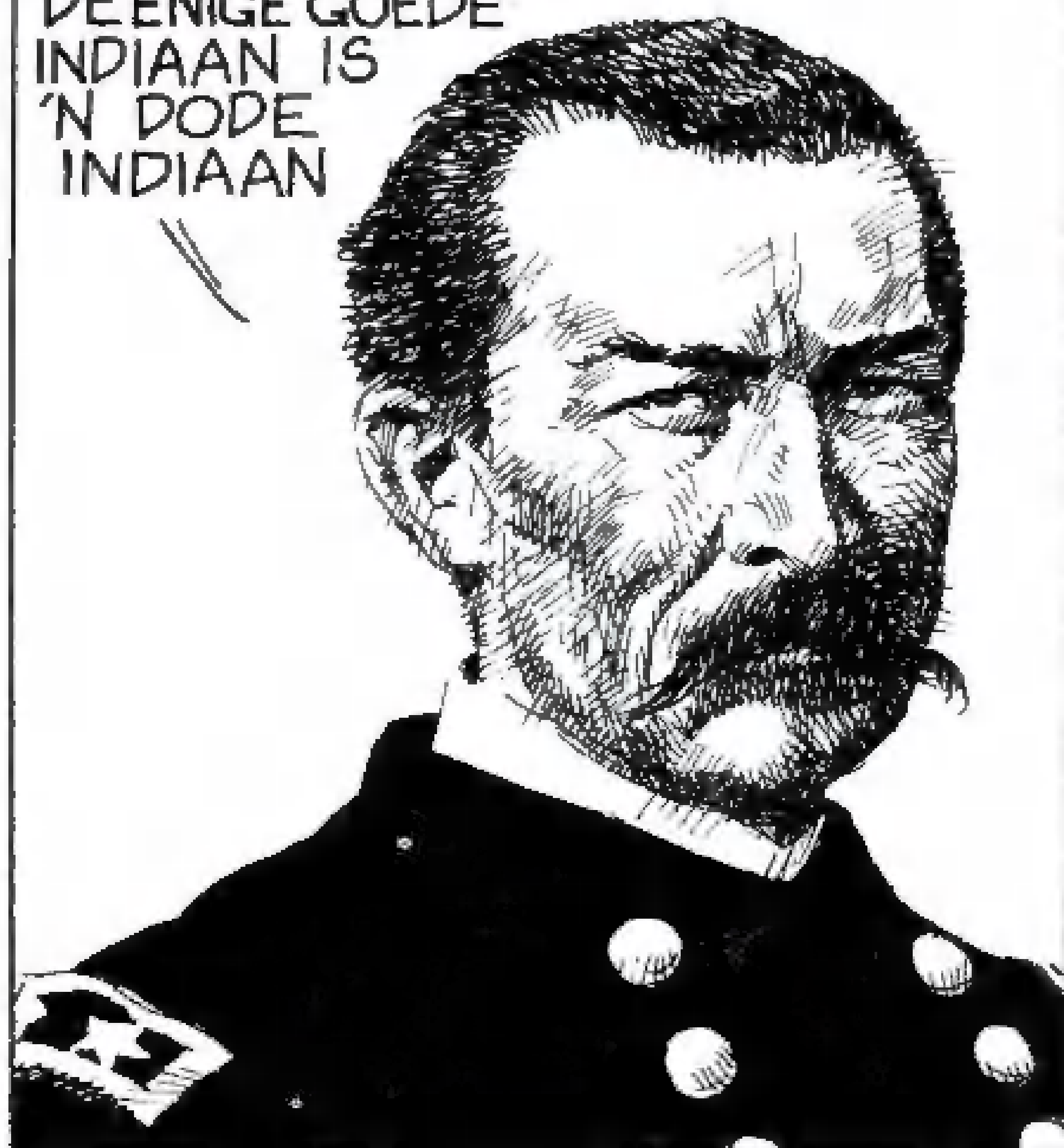
De eerste publikatie van de afzonderlijke pagina's vond plaats in het franse weekblad „Le Nouvel Observateur".

De in Gummi geplaatste pagina's worden sinds enige tijd ook gepubliceerd in het nederlandse weekblad „Nieuwe Revu" (in kleur) en in het belgische weekblad „Knack Magazine" (zwart/wit) dat laatst trouwens ook een heel vriendelijke opmerking maakte over Gummi („voortreffelijk blad"). En dan te weten dat Gummi in België nog niet eens wordt verspreid!

voor informatie over striptekenares Claire Bretécher, zie Gummi nummer 1

"GENOCIDE... ...ETNOCIDE"

TEKST: F.H. CAVA / TEKENINGEN: L. GARCIA

EN DE STAMOUDSTE OORDEELT:
WE KUNNEN BLIJVEN WACHTEN TOT DE BLANKE WORDT VERNIETIGD DOOR ZIJN EIGEN BESCHAVING. WE HOUDEN HET LANGER VOL DAN ZIJ.

"MAAR WE ZIJN NIET MEER MET 200.000 STAMMEN ZOALS TEGEN 'T EINDE VAN DE VORIGE EEUW
WAAR ZIJN DE MENOMINEE?
WAAR ZIJN DE WISCONSA?
EN DE KLAMATHS UIT OREGON?

DE HIPPIES KLEDEN ZICH ALS WIJ EN KOMEN NAAR ONS TOE...
JULLIE FILOSOFIE STAAT ONS AAN. WE WILLEN LEVEN ZOALS JULLIE.

ZICH VERKLEDEN ALS INDIAAN KAN EEN BLIJK VAN VRIENDSCAP ZIJN. MAAR HET KAN OOK OMSLAAN IN EEN CARNAVALSFILOSOFIE
MAAR KUN JE TIJDENS CARNAVAL FILOSOFIE BEDRIJVEN?

HOE KUNNEN WE OVERLEVEN? HOE MOETEN WE ONS OPSTELLEN TEGEN DE REGERING IN WASHINGTON?
WE MOETEN BEREIKEN DAT DE BLANKE ONZE RECHTEN ERKENT, MAAR WIJ ZULLEN TEGELIJK HUN WETTEN MOETEN EERBIEDIGEN
"OPDAT DE BLANKE ONZE RECHTEN ERKENT, MOETEN WIJ HUN WETTEN EERBIEDIGEN"... BEWEREN SOMMIGE BROEDERS.

KUNNEN WIJ, NADAT ER BIJNA 400 VERDRAGEN NIET NAGEKOMEN ZIJN, NOG BLIJVEN VRAGEN OM ONZE RECHTEN?
IK HAAT DE BLANKEN. JULLIE ZIJN DIEVEN EN LEUGENAARS. JULLIE HEBBEN ONS LAND GESTOLEN EN ONS TOT BALLINGEN IN EIGEN LAND GEMAAKT.

HEBBEN WIJ DAN NIETS GELEERD VAN ALCATRAZ? ZIJN WE DE STRIJD BIJ WOUNDED KNEE DAN ZO SNEL VERGETEN?
WOUNDED KNEE '73

WE ZULLEN DE BLANKE VERSLAAN EN WEER IN GEMEENSCHAPPEN LEVEN ALS ONZE VOOROUDERS
"...IN GEMEENSCHAPPEN ALS ONZE VOOROUDERS" ZEGGEN ANDERE BROEDERS

KAN DE GESCHIEDENIS OP HAAR SCHREDEN TERUGKEREN? IS ER GEEN KANS MEER OP BEVRIJDING?

STAAT DE INDIAAN ALLEEN?

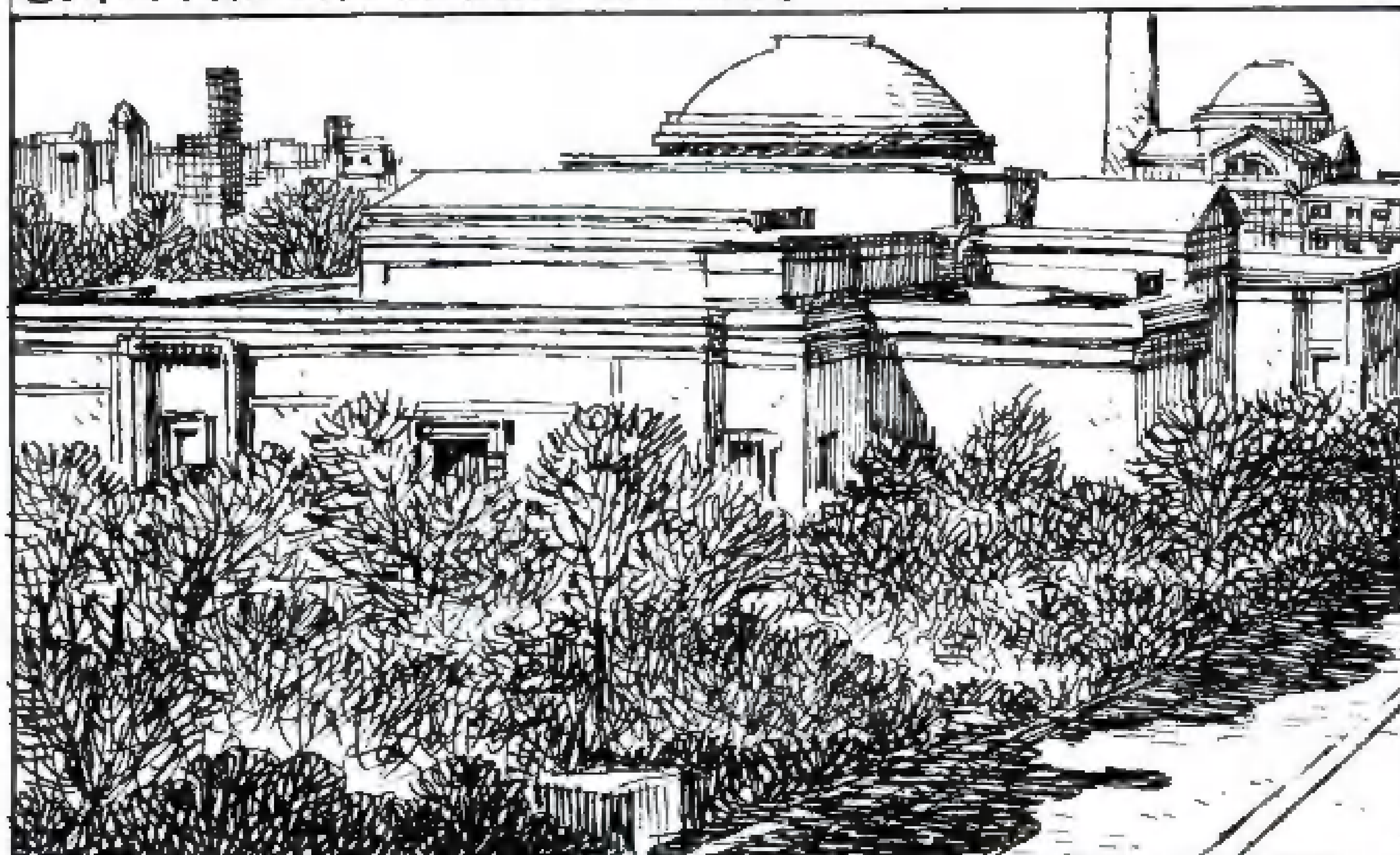

STAAT HIJ ALLEEN OP DE VELDEN IN HET ZUIDEN?

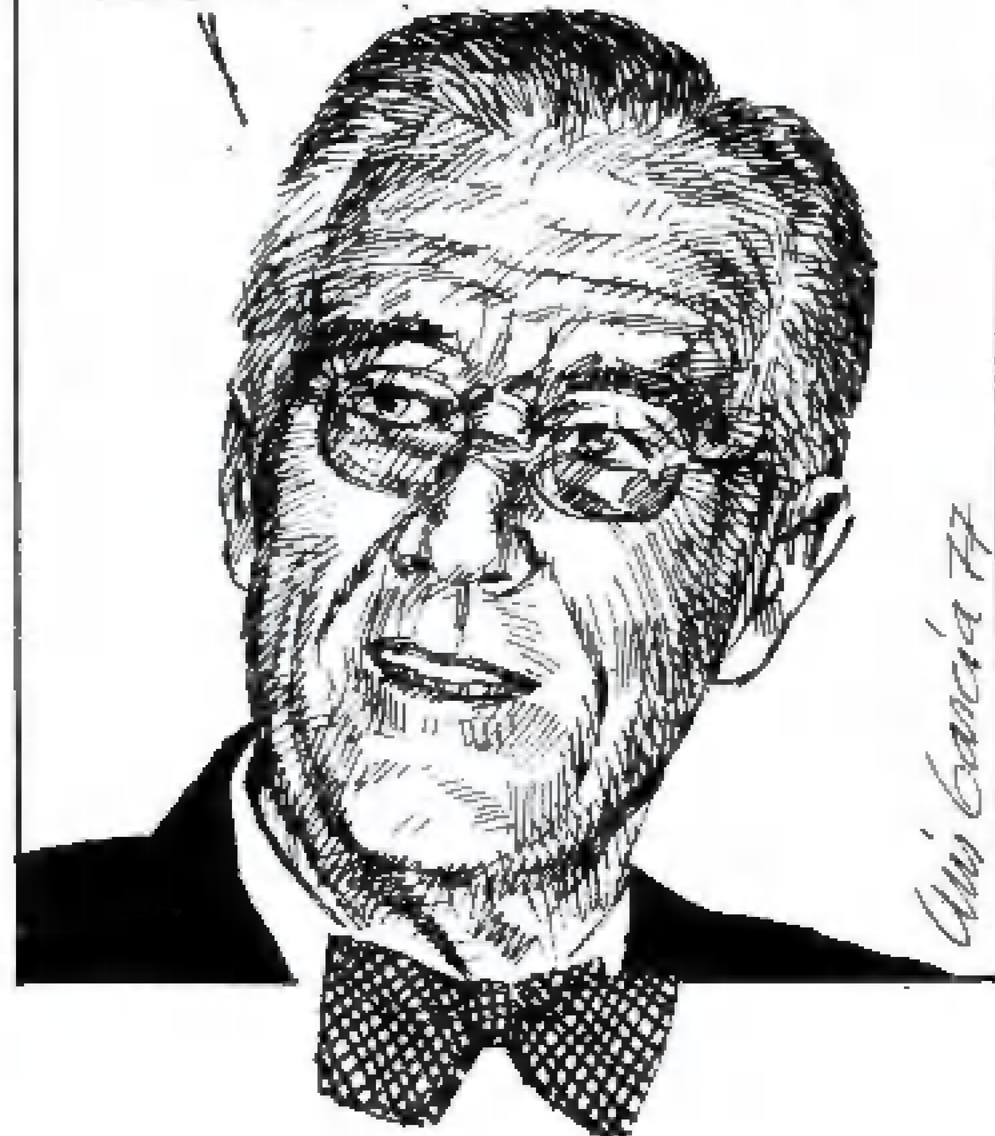

OF IN DE MIJNEN?

OF OP DE STEIGERS VAN DE WOLKENKRABBERS?

STAAN WIJ EVEN ALLEEN ALS DE NEGER OF CHICANO DIE IN DEZELFDE POSITIE IS?

OF ALS DE PORTORICAAN? OF ALS DE BLANKE–JA BROEDERS, DE BLANKE–DIE NIETS TE MAKEN HEEFT MET DE ANDERE BLANKEN?

EVEN ALLEEN ALS AL DIE MENSEN IN HET MACHTS-CENTRUM IN WASHINGTON?
5

WAAR MEN DE BELANGEN VERDEDIGT VAN DE KAPITALISTEN?
WIJ ZIJN DE BESTEN

EVEN ALLEEN ALS DIE PALESTIJN
DIE OOK ONDER DE VOOGDIJ
VAN WASHINGTON GEBUKT GAAT ?

OF ALS DE THAILANDER ?...DE ZUIDAFRIKAAN ?...DE CHILEEN ?

TEGENOVER DE MACHT DIE DE BELANGEN VAN DE IMPERIALISTEN VERDEDIGT ?

EEN INDIAANS GEZEGDE

MAOTSE TOENG ZEGT:

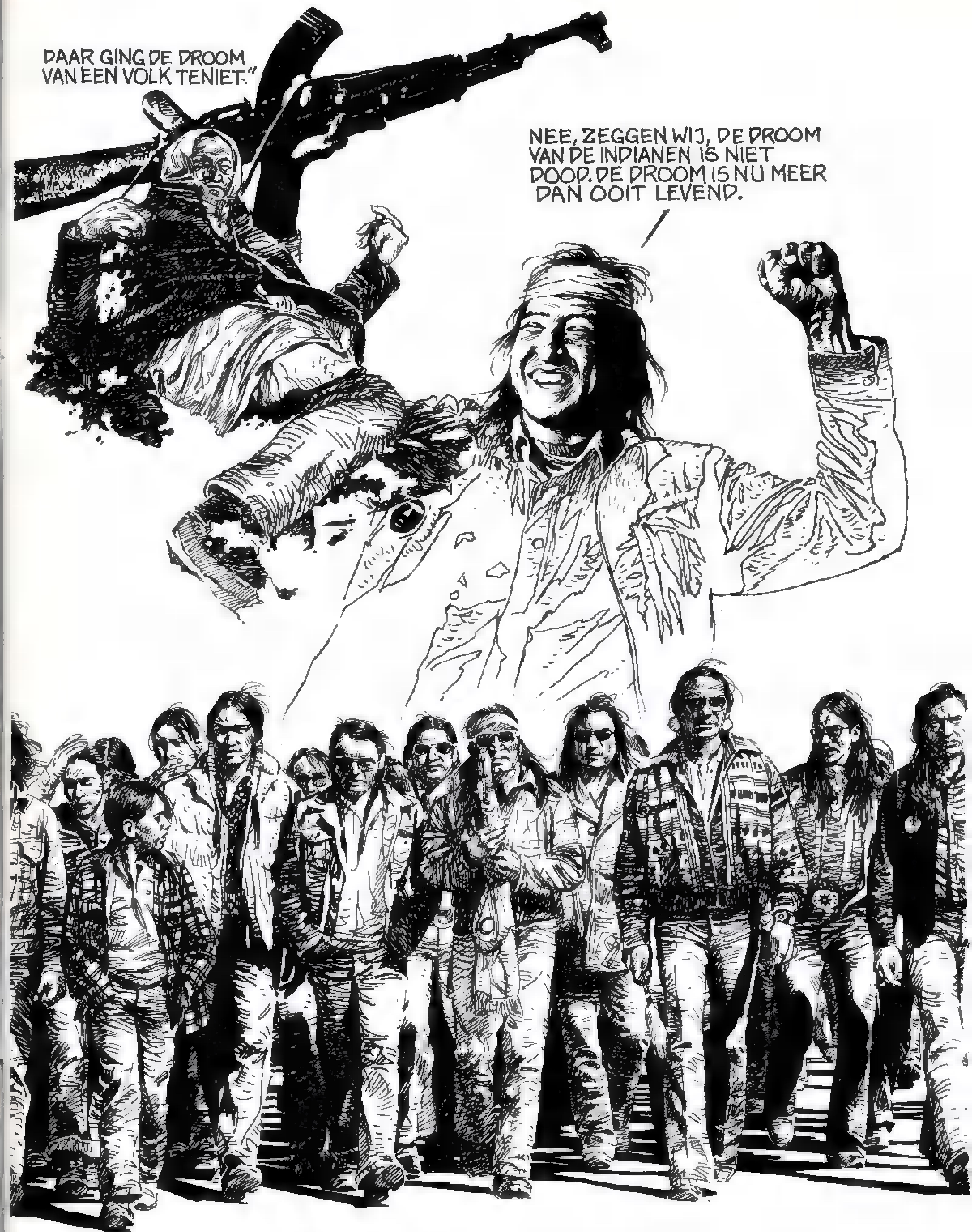

PAST IN DAT GEMEENSCHAP-PELIJKE STREVEN DE STRIJD VAN DE INDIANEN SOMS NIET?

MOET DE VRIJHEID VAN HET IN-DIAANSE VOLK SOMS VIA EEN ANDERE WEG BEREIKT WORDEN?

CHIEF BLACK ELK VERTELDE: "ALS IK TERUGKIJK VANAF DE HOOGTE VAN MIJN OUDERDOM, KOMEN WEER DE BEELDEN OP ME AF VAN VERMOORDE VROUWEN & KINDEREN..

BIJEENGEDREVEN EN DOOR HET RA-VIJN GEJAAGD EN IK BESEF NU DAT ER IN DIE BLOED-ERIGE MODDER NOG IETS MEER WERD VERMOORD

DAAR GING DE DROOM VAN EEN VOLK TENIET."
NEE, ZEGGEN WIJ, DE DROOM VAN DE INDIANEN IS NIET DOOD. DE DROOM IS NU MEER DAN OOIT LEVEND.

ER IS EEN NIEUW betaalmiddel voor oude dingen, voor nieuwe dingen, voor jonge dingen, oude dingen, voor kleine dingen, lieve dingen, stoute dingen. . . en dat is GELD! Berry/Gordy/Bradford wisten het al: *'The best things in life are free, but you can keep 'em for the birds and bees, now give me money, that's what I want, yeh, that's what I want.'* Nog in 1976 noteerden Anderson en Ulvaeus deze tekst: *'Money money money, must be funny, in a rich man's world; money money money, always sunny, in the rich man's world. Aha, aha, all the things I could do . . . if I had a little money, it's [redacted] rich man's world! '* Wim Sonneveld zong *'Poen, poen poen poen, 't zal je gezegd zijn wat je allemaal met poen ken doen'* en dit roept op zijn beurt weer herinneringen wakker aan Liza Minelli en haar onnavolgbare *Money Money Money Money Money'* uit de film 'Cabaret'.

Ja jongens [redacted] meisjes: als ik zou moeten kiezen tussen mijn geld of mijn leven, zou ik zonder aarzelen het GELD kiezen!

Waarom hebben mensen eigenlijk geld? Een veelheid aan theorieën hierover heeft het licht gezien. Geen van deze theorieën houdt stand als je [redacted] een schijnwerper op richt, maar ik zal voor jullie amusement even noemen: de conventietheorie (wij hebben een afspraak met de staat), de aanspraaktheorie (wij hebben recht op een deel van de produktie), de belastingtheorie (geld is geld waard, omdat de staat het als belasting blijkt te accepteren) en de vertrouwenstheorie (iedereen vertrouwt erop dat tegenover het geld een tegenprestatie staat). De aardigste theorie, hoewel óók onjuist, is de SLEURTHEORIE: iemand heeft vroeger eens geld in omloop gebracht, en sindsdien is het door sleur in omloop gebleven.

Jullie hebben allemaal wel een paar guldens en dubbeltjes in jullie portemonnee zitten. Maar weet je hoeveel geld alle nederlandse jongens en meisjes [redacted] mamma's en pappa's bij elkaar hebben? Nee? Negenhonderd miljoen ballen! En dat zijn dan alleen nog de muntjes maar, want samen met het papiergeld hebben we zelfs bijna dertig miljard piek. Daarnaast is er in Nederland nog meer dan negen miljard voorhanden als saldi op de diverse bank- [redacted] girorekeningen.

Tien centjes zijn samen een dubbeltje [redacted] tien dubbeltjes zijn samen een gulden. Maar een feitje van belang om te weten is, dat niemand in dit land verplicht is meer dan 25 losse centen als betaling aan [redacted] nemen, of meer dan twintig stuivers, honderd dubbeltjes, veertig kwartjes of vijftig losse guldens.

De cent is het meest voorkomende muntstuk hier, al zou je dat niet zeggen als je bij de bakker of de slager inkopen doet. Het zijn [redacted] anderhalf miljard. Daarna komen de dubbeltjes met 923 miljoen. Wie maakt al deze muntjes? Die instelling heet 's Rijks Munt, een geldfabriek die gevestigd is in Utrecht. Daar maken ze niet alleen gewoon geld, [redacted] slaan ook munten voor derden, zoals gedenkpenningen en dergelijke. Aan het hoofd van 's Rijks Munt staat 's Rijks Muntmeester, [redacted] sinds 1969 is dat de heer Ir. M. van den Brandhof. Op alle muntjes kun je het herkenningsteken van meneer [redacted] den Brandhof zien: een haantje, als symbool van de waakzaamheid. Op munten die tussen 1945 en 1969 geslagen zijn staat geen haan, maar een vis. Dat was het herkenningsteken van meneer J.W.A. van Hengel.

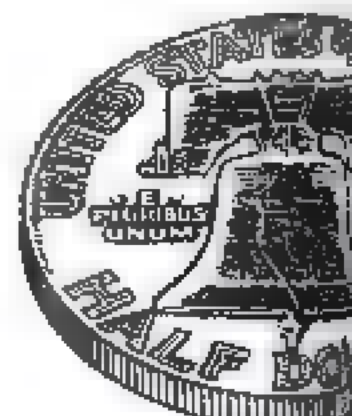
Er staat nog een ander geheimzinnig tekentje op onze munten en dat is de zogenaamde Mercuriusstaf. Dat is het Muntteken, dat Op alle Nederlandse munten sinds 1815 voorkomt.

In België zijn er de volgende Muntmeestertekens: een lamskop, tussen 1957 en 1963, van meneer Lamquet; en [redacted] vogeltje, vanaf 1963, van meneer Vogeleer. België kent twee munttekens sinds januari 1960: het Engelenhoofd (op 50 franksstukken) en het Engelenhoofd Met Kruisje (10 franks en 25 cents).

Guldens en rijksdaalders hebben vroeger ook als papiergeld bestaan. Dat is begonnen in de eerste wereldoorlog, toen er *zilverbons* van f 1,— en f 2,50 werden uitgegeven; in de tweede wereldoorlog gebeurde dat weer. Deze werden in 1945 vervangen door muntbiljetten, uitgegeven door de Staat, en dus niet door de Nederlandsche Bank, zoals bankbiljetten. In 1956 is men ze gaan vervangen door munten. Wij hebben in Nederland nu geen muntbiljetten meer, maar de Belgische Schatkist geeft ze nog wel uit: briefjes van 20 en 50 franken.

Luister naar deze vraag: is geld zijn gewicht in goud waard? Om daar antwoord op te geven, moeten we weten dat geld een ruilmiddel is dat oorspronkelijk [redacted] tegenwaarde in goud vertegenwoordigde. 'Tien Gulden' was destijds gedefinieerd als 6,048 'fijn' goud, een metaal dat voor 9/10 goud bevat. Dit 'gouden tientje' heeft werkelijk bestaan tussen ongeveer 1870 [redacted] de depressie van de jaren dertig. Toen namelijk begonnen de Verenigde Staten allemaal geld uit Europa weg [redacted] halen. Het ene na het andere land liet toen de afspraak met het goud, de *Gouden Standaard*, los. Sindsdien heeft de waarde van het metaal van een muntje niets meer te maken met de waarde die het als geld vertegenwoordigt. Meestal is de metaalwaarde veel kleiner; een gouden tientje daarentegen is nu f 24,50 waard!

Ik zal even precies uitleggen wat 'goud' eigenlijk is. We hadden het daarjuist over een metaal dat 9/10 goud bevat en dat *'fijn'* goud wordt genoemd. Dat komt omdat echt 100 % goud te zacht is om ermee te kunnen werken. Goud wordt dus

In Amerika is het hebben [redacted] een stuk of 15 creditcards normaal. Er worden daar speciale portefeuilles voor verkocht. Een zakenman heeft onlangs een maatschappij opgericht die van mensen hun vrijwel volledige salaris krijgt, [redacted] men dan de schulden, gemaakt met creditcards, afbetaald worden.

Een apotheker uit Santa Clara, Californië, is uitgeroepen tot de man met de [redacted] creditcards ter wereld. De man, Walter Cavanagh (foto) bezit er ruim 800. Een Amerikaans warenhuis weigerde hem [redacted] creditcard, omdat het vond dat Cavanaghs mogelijkheden [redacted] op krediet te kopen al te groot zijn (AP).

PIET SCHREUDERS

GELD IS MONEY!

alleen in legeringen toegepast, en hoeveel goud die legering bevat wordt aangeduid met het aantal *karaats*. Dat is het aantal delen zuiver goud per 24 delen totaal metaal. Sinds de wijziging van de Waarborgwet in 1953 is vast komen te staan dat goud met 585/1000 delen zuiver goud (14 karaats) nog net op het nippertje goud genoemd kan worden. 'Fijn' goud is 21,5 karaat. Dit moeten jullie nu niet gaan verwarren met *kaas*, want daar gaat het als volgt: 40 + betekent: [redacted] zit 40 % vet in de droge stof van de kaas. Maar omdat kaas voor 70 % uit vocht bestaat, bevat 40+ kaas dus ongeveer 25% vet. 20+ kaas (Leidse, Friese) heeft 31 tot 33 % eiwit en 10 tot 11 % vet.

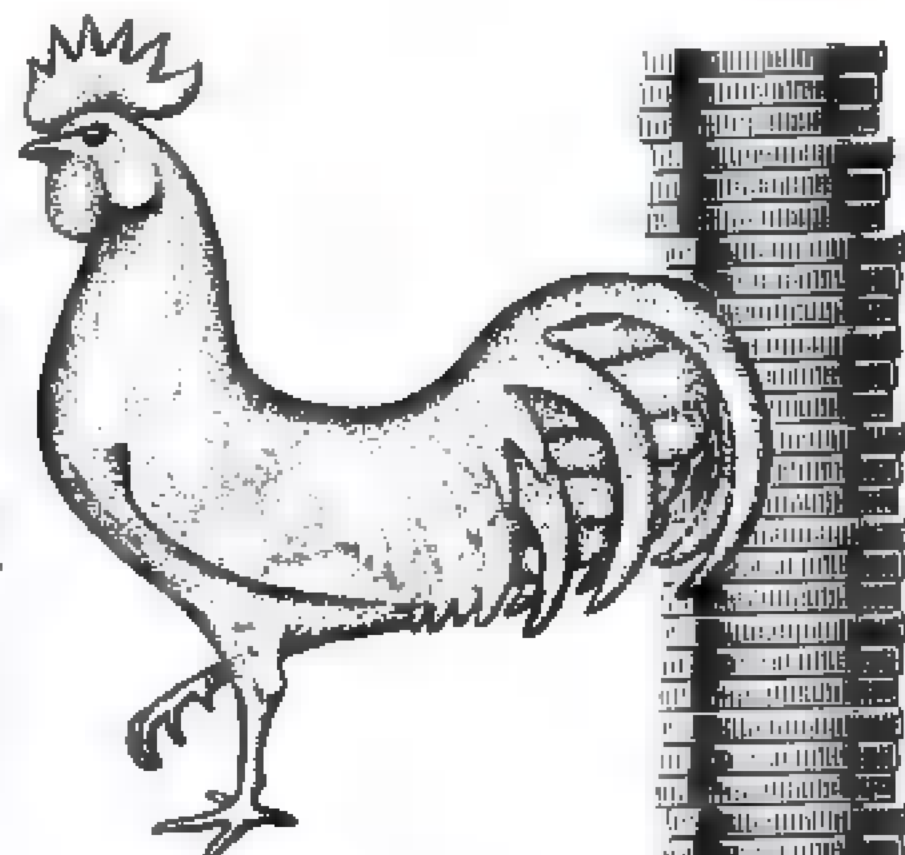
Er bestaat nog een soort geld behalve munten en bankbiljetten, [redacted] dat is *giraal* geld. Je betaalt door overschrijving op een rekening bij een bank of een girodienst. Als rekeninghouders van verschillende banken geld naar elkaar overmaken, moeten die banken dat onderling weer verrekenen. Daartoe onderhouden de banken rekeningen bij weer andere banken, of bij elkaar, of bij de girodienst. Er is, behalve de postcheque- en girodienst, in Nederland nóg een girodienstje, namelijk het Girokantoor van den Gemeente Amsterdam. Vroeger had je ook gemeentegiro's in Arnhem, Bussum en Zaandam.

Ja! Ja! En er is nog veel méér over geld te vertellen. En ik zal dat doen ook, als jullie tenminste rustig blijven luisteren. Daar is bijvoorbeeld het geval van de *Geldzuivering*. Dat is namelijk nodig is als er een teveel [redacted] geld is. Dat moet dan weggenomen worden. De ouderen onder ons weten nog hoe in juli 1945 iedereen zijn bankbiljetten van honderd gulden bij het postkantoor moest inleveren. Je kreeg in ruil daarvoor een soort poppegeld. In september van dat jaar moesten de mensen al hun overige papiergeld ook gaan inleveren. De tegenwaarde van dat geld werd op [redacted] rekening geschreven, maar die rekening was geblokkeerd. Op 1 januari 1946 werden de eerste vrijgegeven; het heeft tot juni 1952 geduurd voordat alle rekeningen vrijgegeven waren. (Lees over geldzuivering in België R. VANDEPUTTE, *Het Belgische Monetaire Experiment* uit 1945.)

Iedereen die wel eens in het buitenland komt, kent de ervaring als je later het geld [redacted] terugwisselt: je blijkt in het buitenland verschrikkelijk veel geld te hebben uitgegeven, terwijl het enige wat je gedaan hebt, het uitgeven van een vreemd soort papiertjes was. De buitenlander, op zijn beurt, ziet óns geld natuurlijk ook als grapgeld: bekend is de anekdote van de Amerikaanse toerist die op Schiphol weigert het Nederlandse geld aan te nemen omdat het volgens hem *'Mickey Mouse-money'* is. Dit is de dagelijkse werkelijkheid. Het nederlandse geld lijkt dan ook in het geheel niet op geld, [redacted] dat komt omdat het voor de blinden ontworpen is. Verschillende rondjes in reliëf moeten de blinde duidelijk maken of hij met een tientje, een vijfentwintigje of [redacted] honderdje te maken heeft. De ontwerper, *Ootje Ozenaar*, moet gemeend hebben dat iedereén in Nederland blind is, want ook de rest van het ontwerpis daarop afgestemd (onder het motto 'in het land der blinden is éénoog koning' heeft O.O. het inmiddels tot Hoofd Esthetische Vormgeving van de PTT gebracht).

e pond flink in herstel
internationale steun

Toch is het nodig dat we niet al [redacted] bekrompen oordelen over wat geld is en wat niet. In Egypte gold in 3900 voor Christus een koe als geldig waardepapier; er waren toen banken, waar men koeien kon deponeren bij wijze van deposito. En jullie hebben natuurlijk allemaal wel eens van de Goudkust gehoord. Dat gebied in West-Afrika heet zo, omdat de Akan-(Twi)-volkeren van de Guineakust stofgoud als betaalmiddel gebruikten. Dat wogen ze dan met goudgewichten. De gewichtseenhoud was de *'ackie'* (Marokkaans: *'uckie'*), 2 gram, onderverdeeld in 8 *nktaku* bij de Asjanti van Ghana en 12 *ntaku* bij de Agni van Ivoorkust. De goudgewichten waren gemaakt van brons; het waren driehoekjes, vierkantjes, planten, dieren of mensen. Vooral de menselijke figuurtjes, die enkele centimeters hoog waren, zijn ware kunstwerkjes.

het haantje [redacted] de muntmeester

In tijden van oorlog en onder andere extreme omstandigheden kunnen de vreemdste dingen de functie van het geld overnemen. In de oorlog, als metaal nodig is voor het maken van oorlogstuig, wordt vaak snel papieren noodgeld aangemaakt. Er hebben ook porseleinen, glacélederen [redacted] houten geldstukken bestaan, en in Amerika, Frankrijk en Duitsland zijn tijdens de laatste oorlog wel postzegels (achter cellofaan) als geld gebruikt. In Letland werd soldatengeld gedrukt, dat aan de achterzijde blanco was. Toen men later last kreeg van papierschaarste, nam men dit geld in, om op de achterkant ervan postzegels te drukken.

In Italië bestaat sinds lang een nijpend tekort aan munten van 50 en 100 lire (resp. 14 en 28 cent) en winkeliers geven de klanten in plaats daarvan snoepjes, aspirines, pleisters, kauwgum, bonbons, postzegels en zelfs enkele ritten voor het plaatselijk openbaar vervoer. Ook telefoonmunten worden voor dit doel aangewend, hetgeen op zijn beurt heeft geleid tot een tekort aan telefoonmunten. In 1976 kwamen enkele Italiaanse banken op het idee om 'mini-cheques' uit te gaan geven. Op dit ogenblik zijn er daarvan naar schatting honderd miljoen in omloop met een gezamenlijke waarde van 40 miljoen gulden. Maar deze papiertjes zaaien verwarring omdat ze onderling sterk verschillen [redacted] kleur, waarde en ontwerp, [redacted] omdat ze na enkele maanden

lees door [redacted] DOORTJE STOOT

DOORTJE STOOT

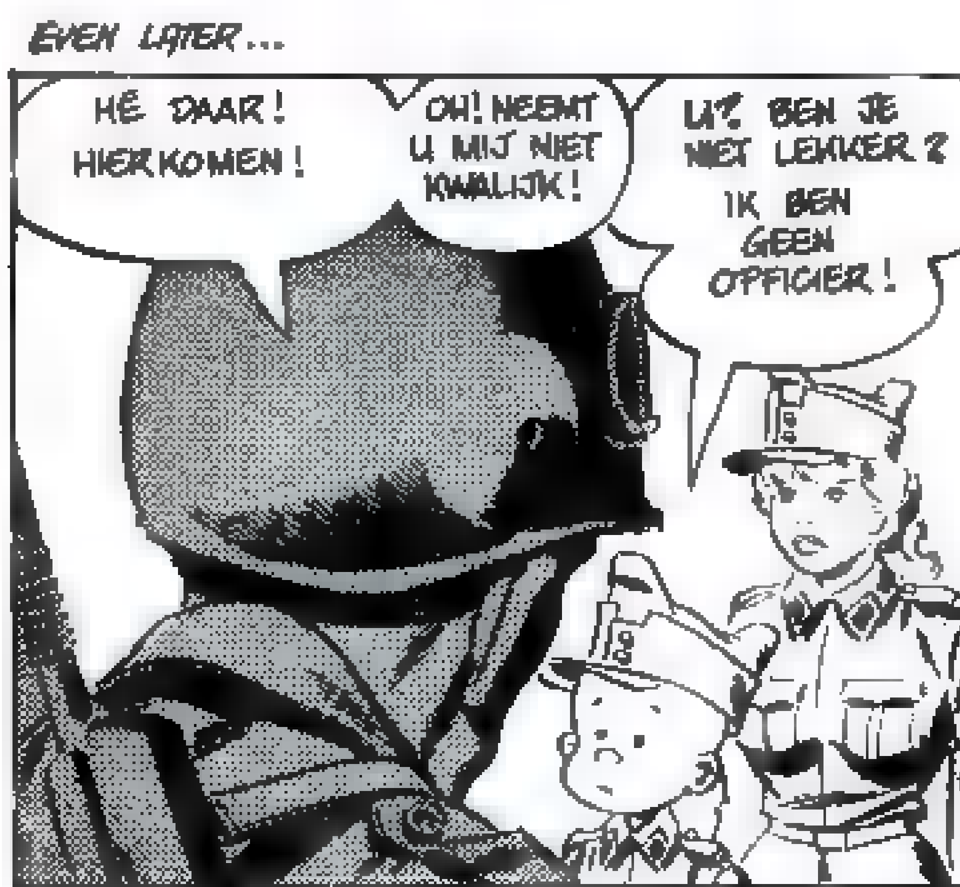

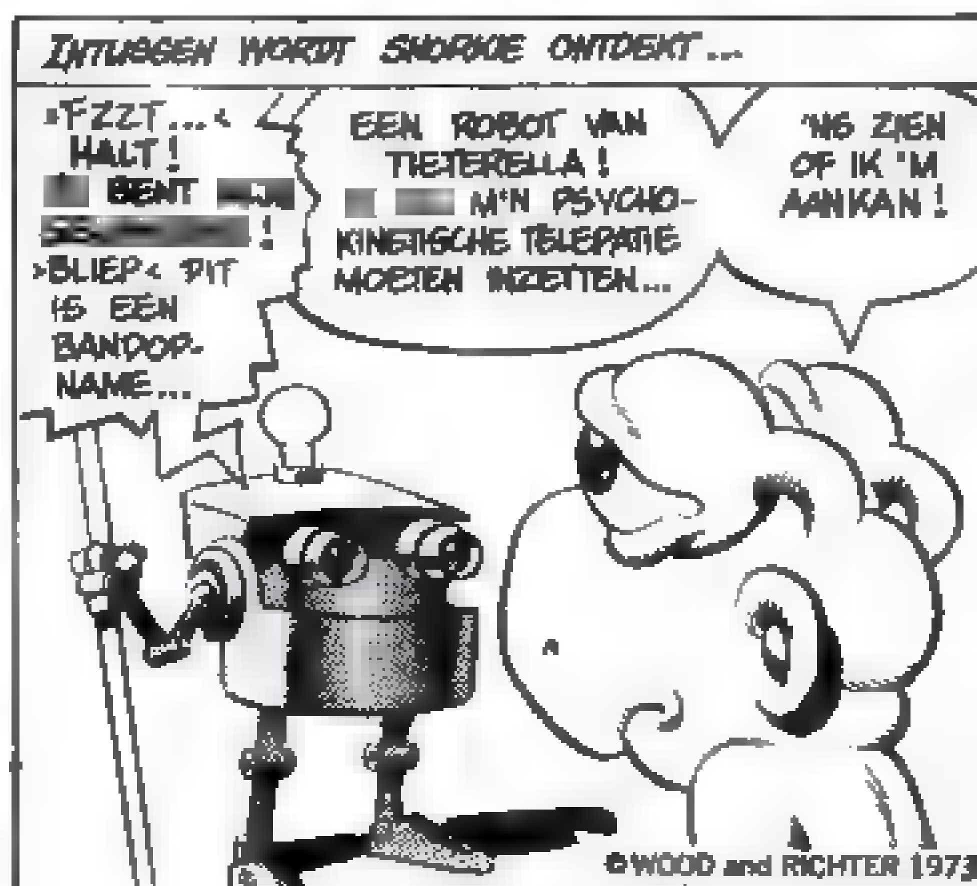

TUSSEN HAAKJES, JAPIE... WAAROM ZITTEN WE D'R ACHTERNA? IK VERGEET...
JIJ BENT ECHT DE KLUTS KWIJT, HÈ?

ACHTERUIT, GEILE GORILLA'S! BLIJF MET JE TENGELS VAN DOORTJE AF!
EN ALS WE DAAR GEEN ZIN IN HEBBEN, PUKKIE?

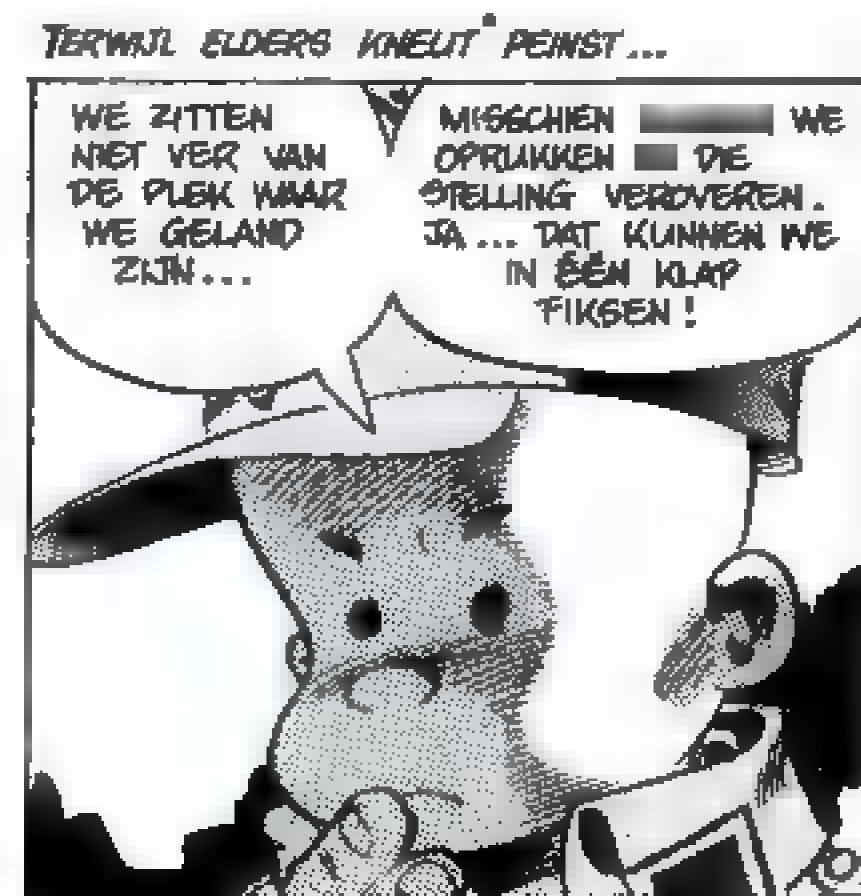

[redacted] ZULLEN WE DAAR ERG VEEL SPIJT VAN KRIJGEN...
OKÊ, OKÊ! IK BUIG VOOR JE OVER-REDINGSKRACHT!
HO MAAR! GENADE! STOP!

INTUSSEN WORDT SNORKIE ONTDEKT...
»FZZT...« HALT! [redacted] BENT [redacted]! »BLIEP« DIT IS EEN BANDOP-NAME...
EEN ROBOT VAN TIETERELLA! [redacted] M'N PSYCHO-KINETISCHE TELEPATIE MOETEN INZETTEN...
'NS ZIEN OF IK 'M AANKAN!
©WOOD and RICHTER 1973

AH! GELUKT! EN NU WAT PREVENTIEF GEWELD IN DE STRIJD GEGOOID!
KOM MEE, MECHANISCHÉ MAFKEES... WE DOEN NET OF [redacted] JOUW GEVANGENE BEN!

EVEN LATER...
ZO, WIE HEBBEN WE DAAR? HET CREATUUR DAT HIER MET DE AARDVROUW WAS...
EN NU AL WEER GEPAKT... HET WORDT NOG 'NS EEN GEWOONTE VAN JE!
MET PER-MISSIE, ME-VROUW...

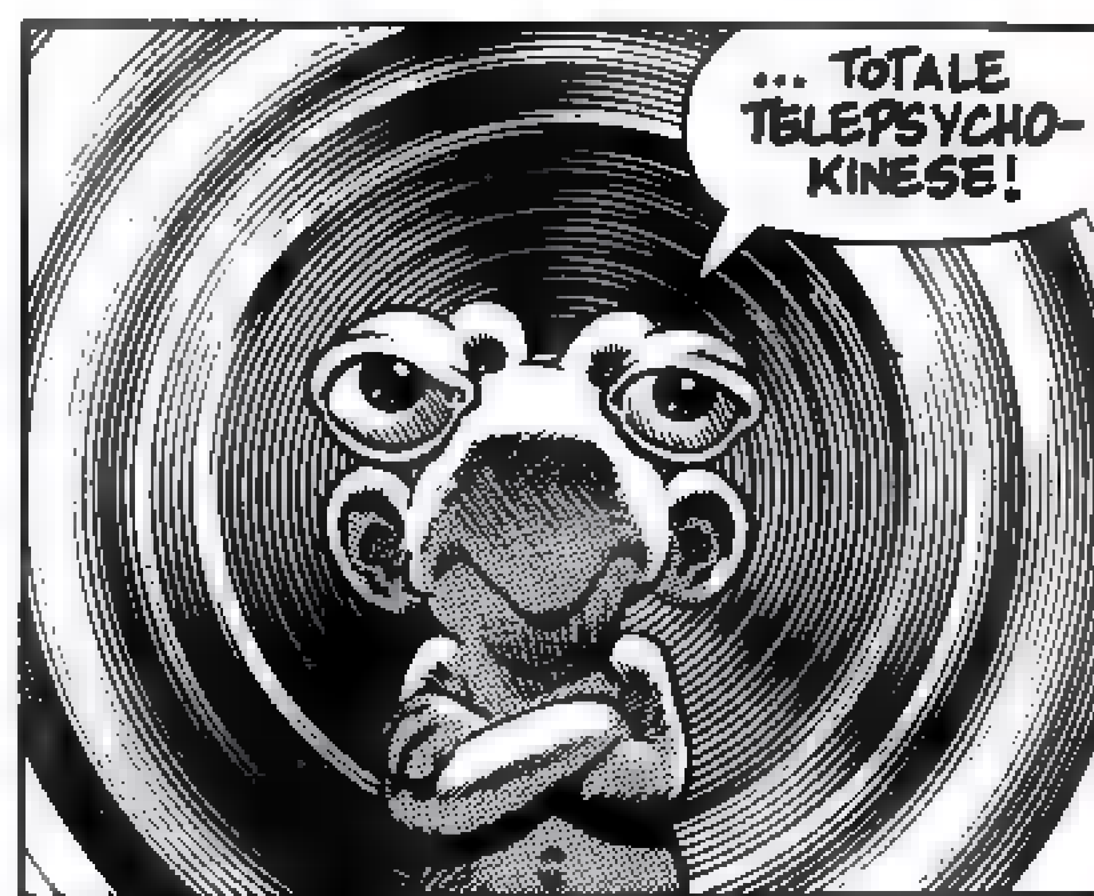

U BENT MIJN GEVANGENE! GEEFT U ZICH GOEDSCHIKS OVER OF MOET IK GEWELD GEBRUIKEN?
WAT? JE BENT KENNELIJK IN DE WAR! EXCESSIEVE DIGITALE MANIPULATIE ZEKER... DAAR HEBBEN WE WEL'N MEDICIJN VOOR...
HAK Z'N KOP ERAF!

TERWIJL ELDERS KNEUT* PEINST...
WE ZITTEN NIET VER VAN DE PLEK WAAR WE GELAND ZIJN...
MISSCHIEN [redacted] WE OPRUKKEN [redacted] DIE STELLING VEROVEREN. JA... DAT KUNNEN WE IN ÉÉN KLAP FIKSEN!

MANNEN, VOORUIT! VOLG MIJ! WILLEN JULLIE SOMS EEUWIG BLIJVEN LEVEN?
JA!!
21

NOU, ROBOT, WAAROM LIQUIDEER JE DAT KLEINE GROENE MANNETJE NIET?
IK MAG NIET VAN HEM, HOOGHEID!

WAT? HIER MOET INGEGREPEN WORDEN! ROEP DE PALEISWACHT!
"KLEINE GROENE MANNETJE" HÈ?!
... U DWINGT ME TE GRIJPEN NAAR M'N MEEST DRASTISCHE WAPEN...

... TOTALE TELEPSYCHO-KINESE!

INTUSSEN ...
WE MOETEN TERUG NAAR HET BEGINPUNT. ALS WE DIE DIMENSIONALE DEUR NIET VINDEN ZITTEN WE VAST HIER!
IK ZAL 'T NOG 'NS 'BIJ' DE MANNEN PROBEREN!

GOH, JE HEBT WEL JE BEST GEDAAN... JE ZIT ONDER HET ZWEET!
DAT IS GEEN ZWEET,
DA'S SPUUG!

TERWIJL OP AARDE...
LAATS
Weekblad voor Overzee e.a.
WAAR IS DOORTJE?
Geen antwoord van capsule!

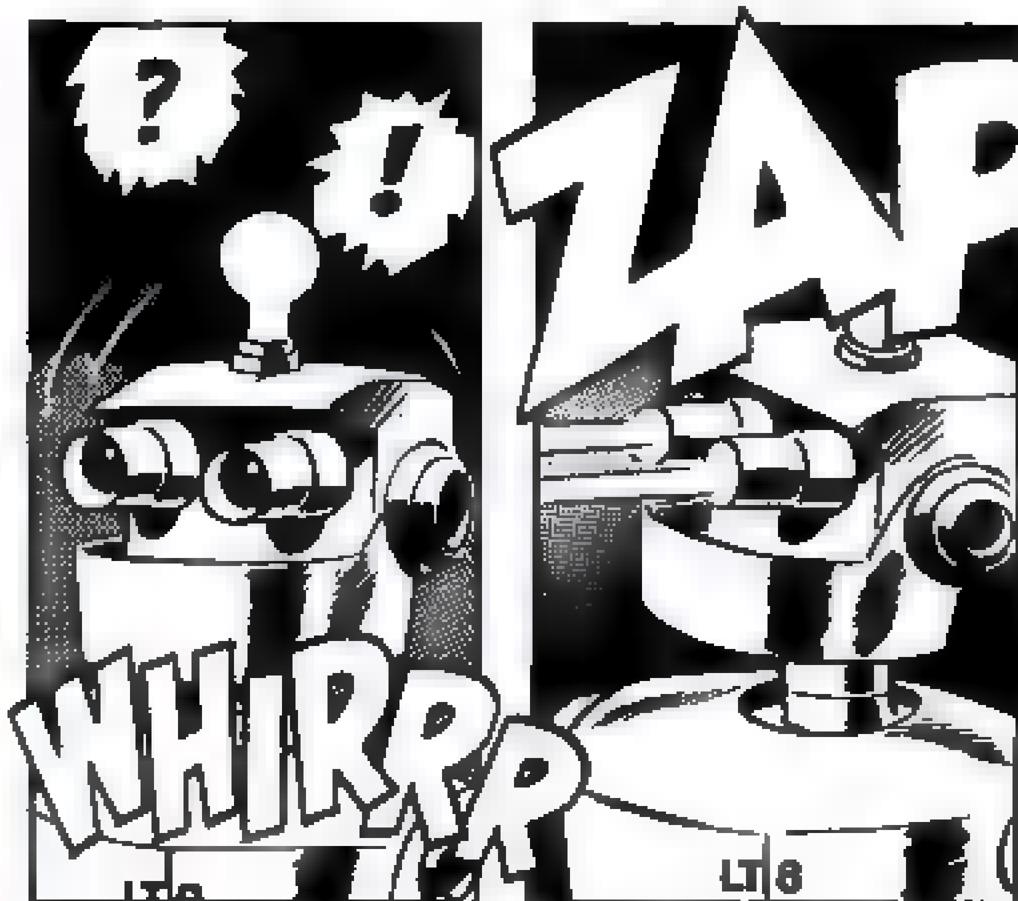

WAT NU? WAT MOETEN WE DE PERS VERTELLEN ALS WE NIET WETEN WAT ER GEBEURD IS?
EN ALS WE ZE NIETS MELDEN, BEGINNEN DIE FEMINISTISCHE FIGUREN WEER!
JONGENS, DE PRESIDENT HEEFT 'T AL DRUK GENOEG MET ZIJN STOOMCURSUS LOODGIETEN...
©WOOD and RICHTER 1973

GENERAAL VAN TRAAG, DEZE VERGADERING IS BIJEENGEROEPEN OM 'N OFFICIËLE ZONDEBOK AAN TE WIJZEN IN DE KWESTIE-DOORTJE STOOT...
...EN DAAR U HAAR COMMANDANT BENT EN HAAR DE RUIMTE IN HEBT GESTUURD, LIJKT 'T ONS REDELIJK DAT U DAT WORDT! GEFELICITEERD!

WAT MOET IK IN VREDESNAAM BEGINNEN...
MAAR IK ZIT TENSLOTTE AL JAREN IN 'T VAK, DUS...
LUITENANT GUNDER!

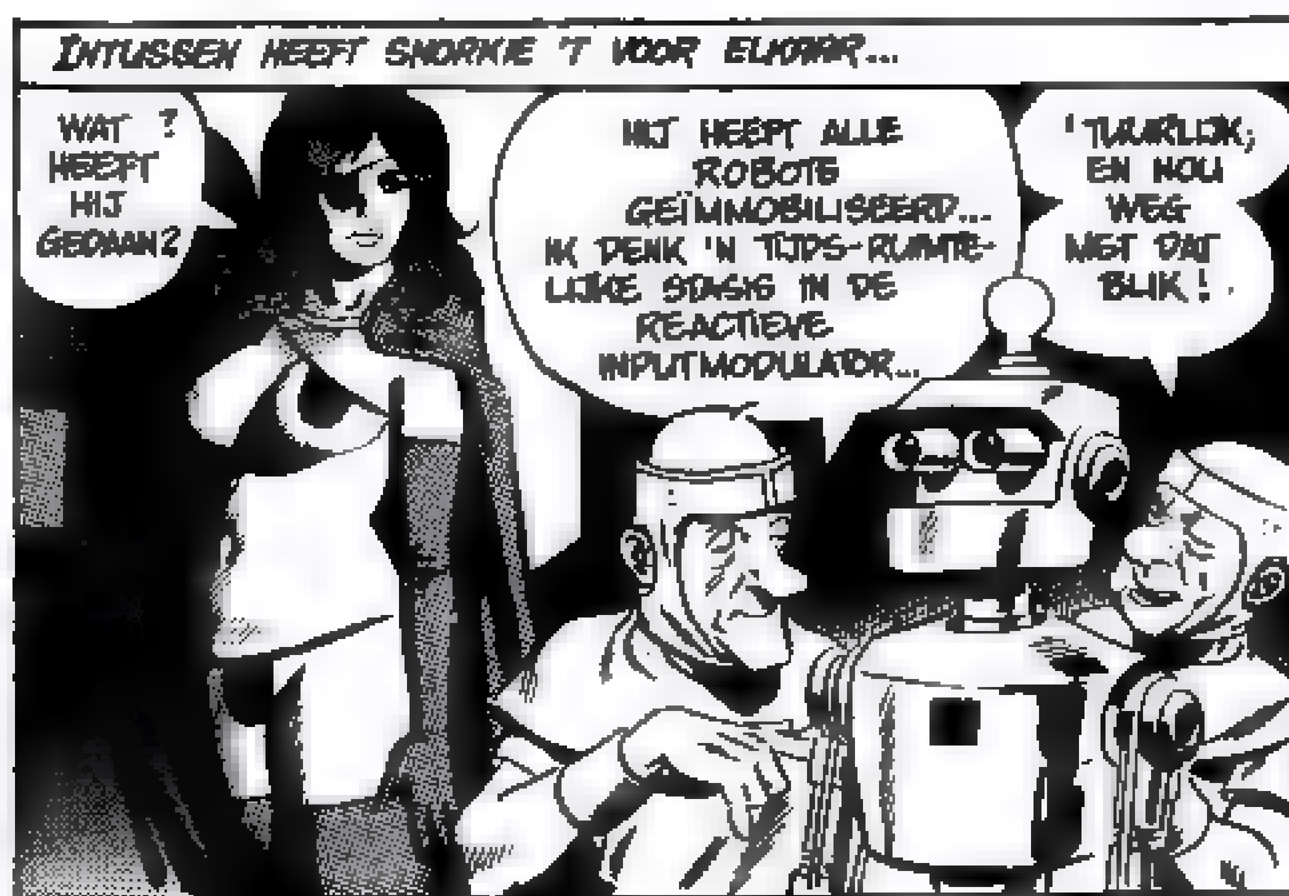

... GNAUWDE U, GENERAAL?
JA, LUIT! ZORG DAT DOORTJE TERUGKOMT OF ER WACHT JE EEN VEELBELOVENDE CARRIÈRE ALS LATRINECORVEEËR
22

U.K. KNEUT HAALT ZIJN TROEPEN TENSLOTTE OVER TOT EEN GEWAPENDE VERKENNINGS-TOCHT...
GEWOON 'N KWESTIE VAN TOEGEPASTE PSYCHOLOGIE, DOORTJE!
JE KUNT ANGST OVERWINNEN DOOR WAT ANTIFOBISCHE DRUK UIT TE OEFENEN!
© WOOD and RICHTER 1975

?
!
ZAP
WHIRRR
LT 8

... UITERAARD HEEFT DAT EEN BEDERKTE WERKING...

... ZODRA MEN STUIT OP GROTERE DRUK!

INTUSSEN HEEFT SNORKIE 'T VOOR ELKAAR...
WAT? HEEFT HIJ GEDAAN?
HIJ HEEFT ALLE ROBOTS GEÏMMOBILISEERD... IK DENK 'N TIJDS-RUIMTELIJKE STASIS IN DE REACTIEVE INPUTMODULATOR...
'TUURLIJK; EN NOU WEG MET DAT BLIK!

EN WAAROM STAART HIJ NAAR DE MUUR?
HIJ HEEFT ZICHZELF OOK GEÏMMOBILISEERD!

DA'S 'N GELUK BIJ 'N ONGELUK. GOOI HEM IN DE DIEPSTE, DONKERSTE KERKER TOTDAT IK IETS GRUWELIJKS VOOR HEM BEDACHT HEB!

VERDRAAID NOG AANTOE! AL MIJN MARSKRACHTEN LIJKEN WEL ONVERWACHTE EN ONPLEZIERIGE NEVENEFFECTEN TE HEBBEN...
IK BEGIN ERVAN TE BALEN!

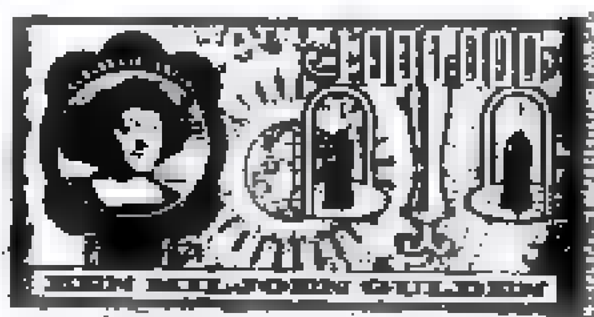

TERUG OP AARDE ZIT FLIP GUNDER OOK IN DE NESTEN...
@!?¢&! WAT 'N KL....* TOESTAND. IK MOET UITZOEKEN WAAR DOORTJE ZIT EN NASA KAN VOORLOPIG GEEN REDDINGSMISSIE STUREN!
MISSCHIEN KAN IK HELPEN?
23
* KLONTERIGE

GELD IS MONEY!

(vervolg van pagina 11)

door slijtage uit elkaar vallen. De gemiddelde minicheque bomeu mobreubo moheu brieheuba ohorr (tekstbijdrage: G. van Wulften) moet door de gebruiker na 4 maanden worden weggegooid.

Er is in Nederland een straat waar je letterlijk geld kunt *ruiken*. Die straat bevindt zich achter de drukkerij van Joh. Enschedé en Zonen in Haarlem. Daar drukt men papiergeld, [redacted] dat gebeurt met drie verschillende druktechnieken: offset, boekdruk en diepdruk. Als papier gebruikt men het zogenaamde *bankbiljettenpapier*:dun, sterk, duurzaam papier, dat gemaakt [redacted] van lompen of *katoenlinters*. Dat zijn korte haartjes op het katoenzaad. Om het voor namakers extra moeilijk te maken wordt aan het papier een gecompliceerd watermerk toegevoegd. Een watermerk ontstaat door een zwaardere en/of lichtere vezelconcentratie van het papier, [redacted] kan worden verkregen door een model van het watermerk op de papierwals te solderen. Als het natte papier wordt uitgeperst worden de vezels door het model uiteengeschoven. In het papier van sommige bankbiljetten is zelfs een metalen draadje verwerkt.

Twee [redacted] honderd gulden, gefotografeerd [redacted] [redacted] kantoor [redacted] [redacted] Nederlandse Bank, die bij uitzondering toestemming [redacted] gegeven tot publikatie [redacted] bankbiljetten. [redacted] het VALSE, [redacted] [redacted] ECHTE biljet.

Valsemunterij, jongens en meisjes, valt onder de *muntmisdrijven*, dat zijn Misdrijven ter Zake van Valsheid in Muntspeciën. Omdat er kort na de eerste wereldoorlog op grote schaal vals geld werd gemaakt, is in 1922 het *Internationaal Bureau ter Voorkoming en Bestrijding van Falsificaties van Geld, Waardepapieren, Documenten Enz.* opgericht, dat tegenwoordig ressorteert onder Interpol. Wie geld namaakt is strafbaar, maar niet alleen vanwege het echt uitgeven van vals geld, maar ook wegens het schenden van de Auteurswet. Het auteursrecht van een nederlands bankbiljet berust bij de Nederlandsche Bank en iedereen die teksten van een bankbiljet citeert krijgt dus met hen aan de stok. Op dit gebied geldt de Nederlandsche Bank als de strengste ter wereld. Het reproduceren [redacted] een nederlands bankbiljet is ten strengste verboden, ook al gaat het [redacted] om een fractie van dat biljet. Dit verbod is wettelijk vastgelegd sinds 14 juni 1968, toen de Hoge Raad de uitspraak deed: *'Iedere afbeelding van een bankbiljet, met welk doel ook, wordt opgevat als [redacted] vervalsing'.* Dit naar aanleiding van een paginagrote advertentie in *De Telegraaf* waarin een bankbiljet voorkwam. Slechts éénmaal mag een bankbiljet in de pers worden afgebeeld, en dat is op het moment dat het nieuw uitkomt. Dan ontvangen de kranten van de Bank een afdruk van dat biljet, voorzien van het woord SPECIMEN.

Nu zullen jullie denk ik wel begrijpen waarom de Amsterdamse politie zo'n jacht maakt op die 'majesteitsschennende' mini-affiches: niet Van Agt, niet Koningin Juliana, maar de Nederlandsche Bank is in zijn [redacted] en goede naam aangetast!

PIET SCHREUDERS

Joh. Enschedé drukt geld

IKZELF STREEF UITERST VERHEVEN DOELEN NA. MAAR IN TEGENSTELLING TOT ANDEREN DIE ZO GRAAG DE HELD SPELEN, VOLG IK IN MIJN HANDELINGEN EEN KOELE, MECHANISCHE LOGICA. IEDERE BESLISSING WORDT ZORGVULDIG OVERWOGEN MET HET OOG OP MOGELIJKE...

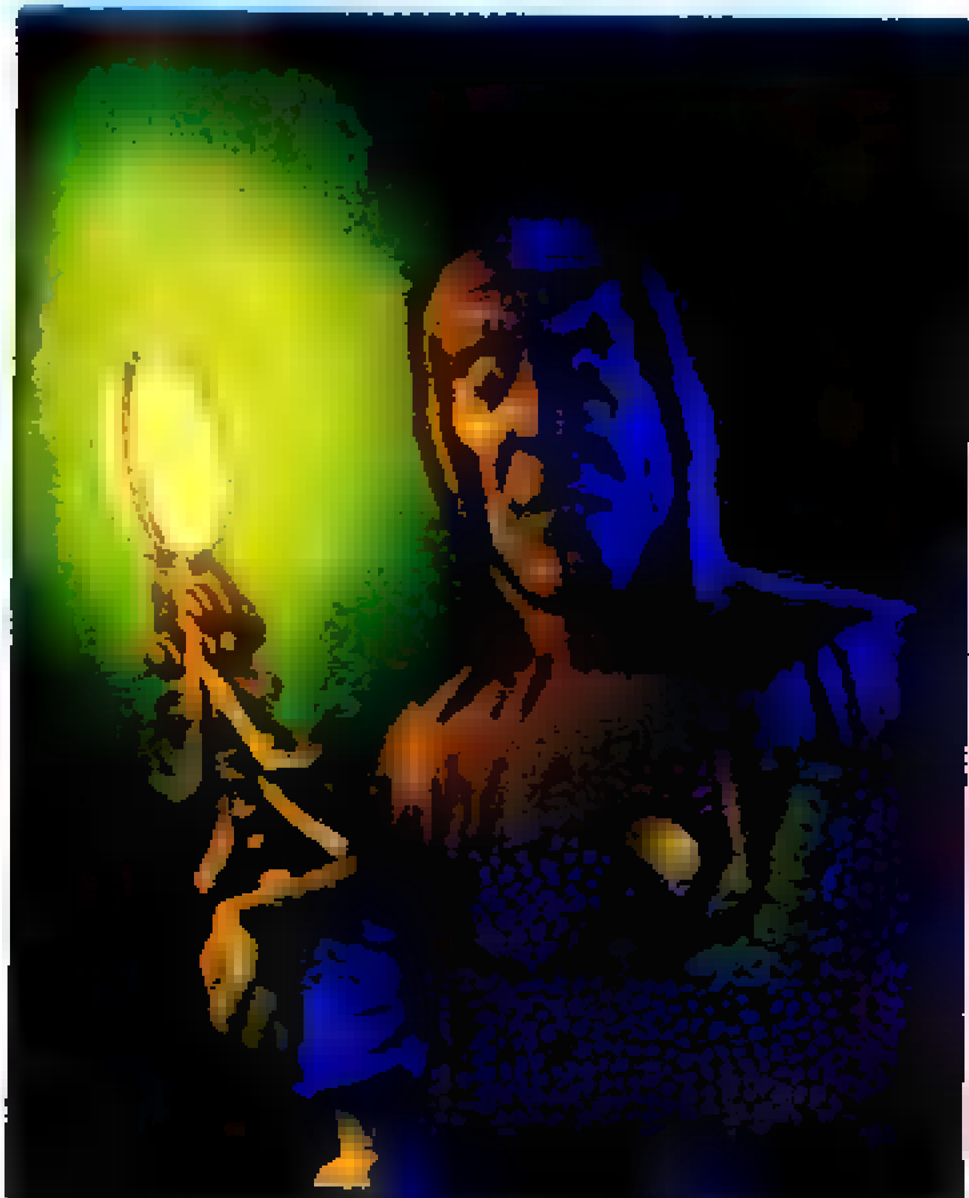
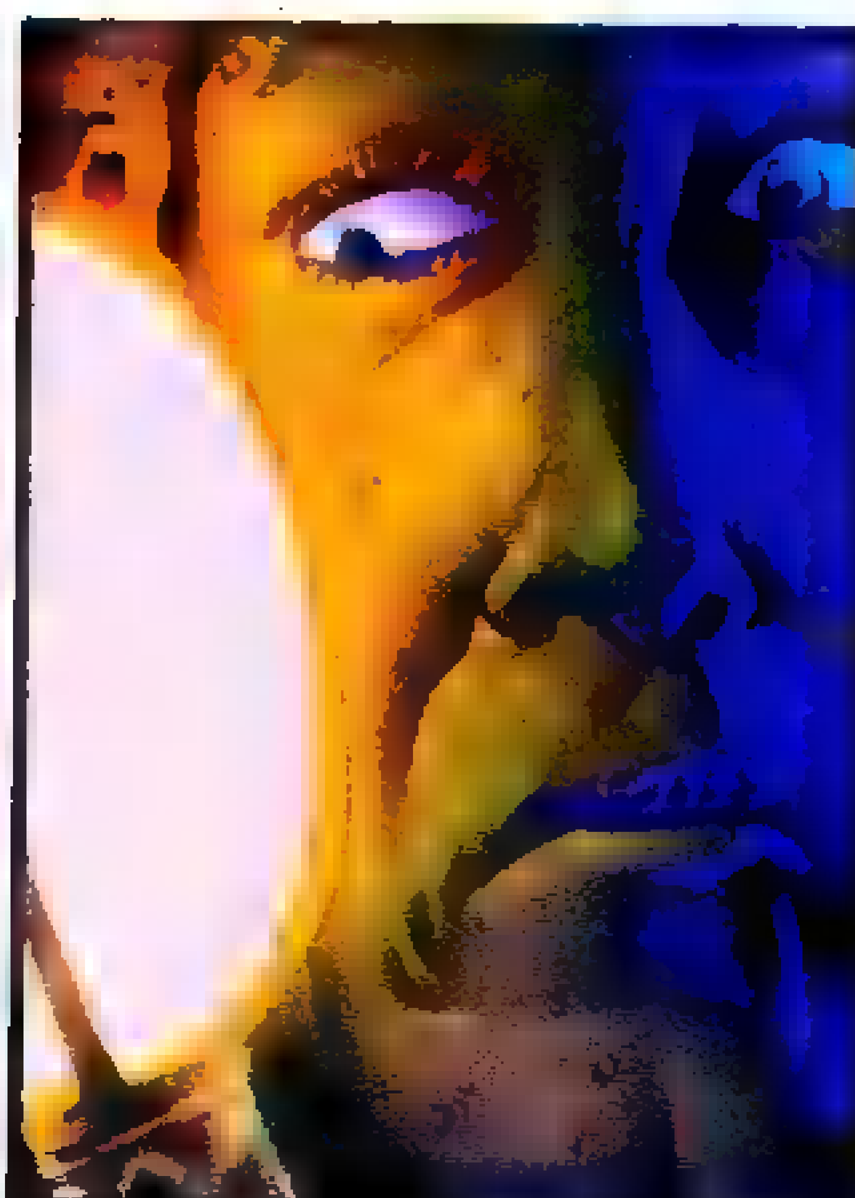
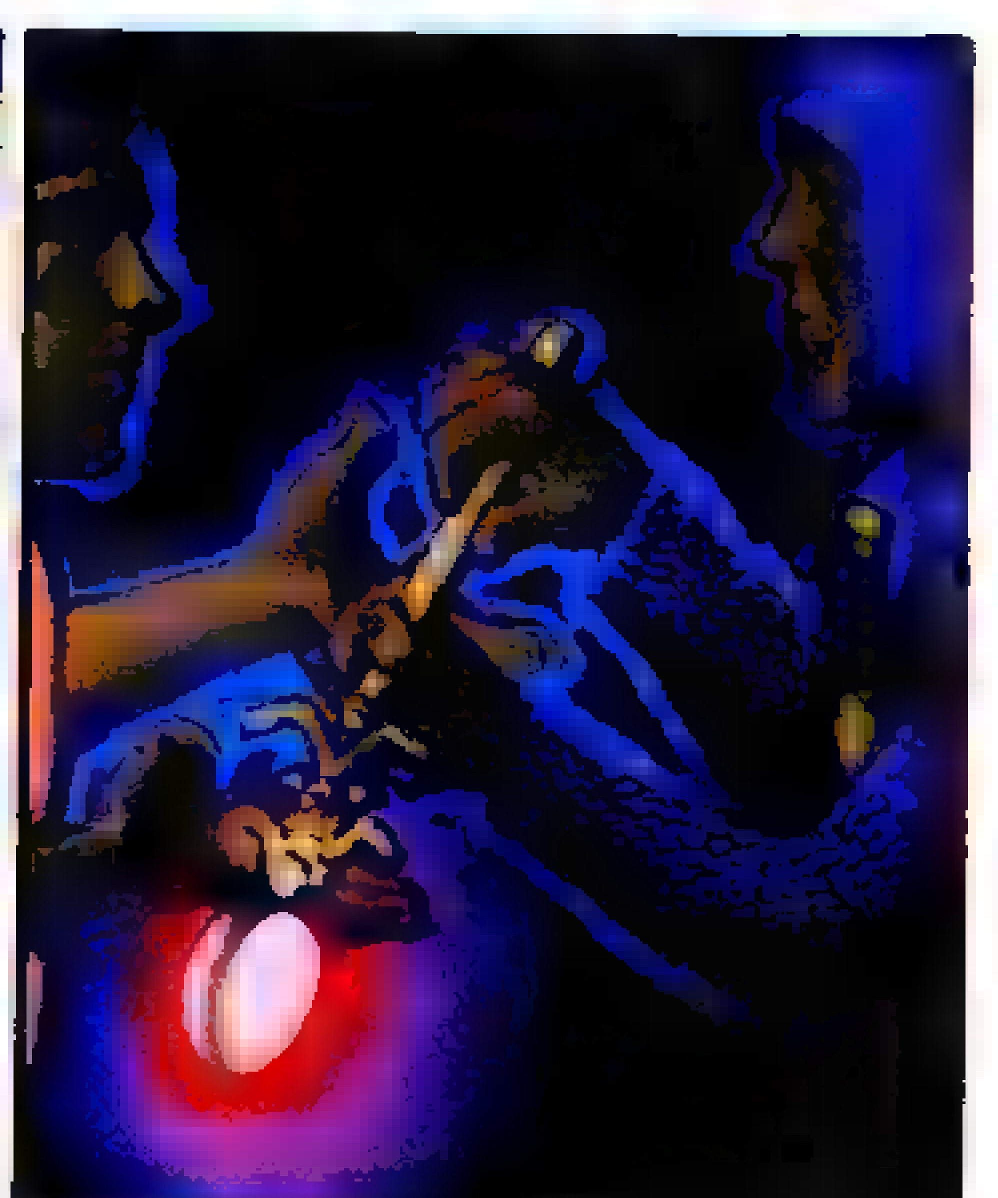
ARD! HOU OP MET JE PREEK. IK HEB DE LOCNAR. WIL JE ONDERHANDELEN?

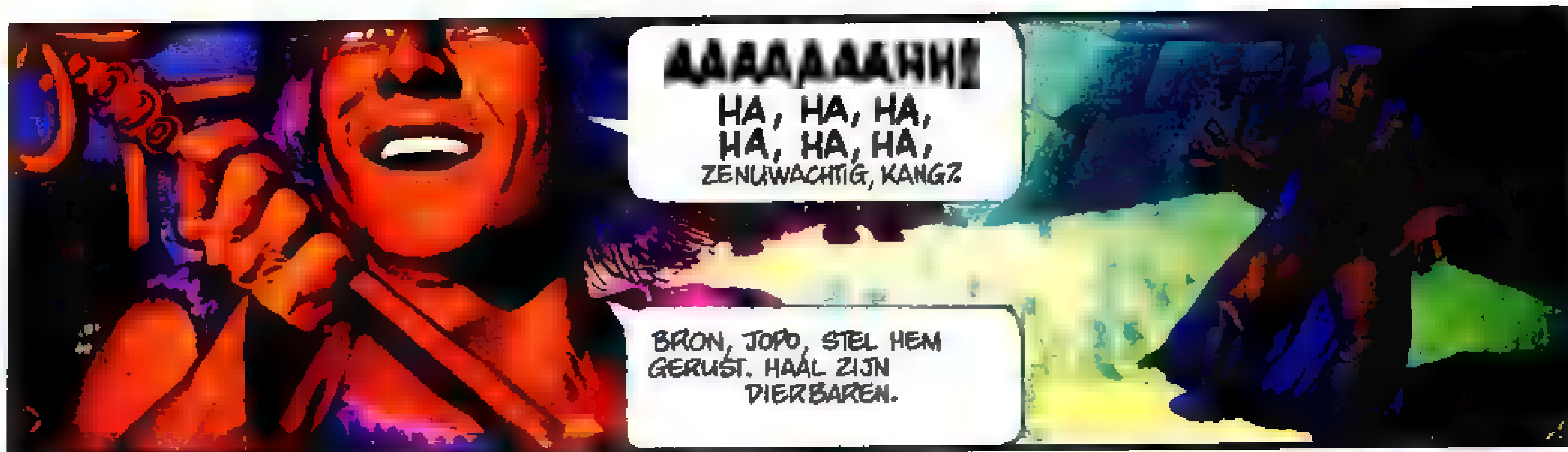
ALLES OP Z'N TIJD. KANG, MIJN GROOTSTE FOUT IS, GELOOF IK, DAT [redacted] ZELFS NADAT IK [redacted] EN [redacted] GEKWETST BEN, [redacted] VOORMALIGE [redacted] MET [redacted] ONTVANG.

IN GODSNAAM, LAAT M'N GEZIN VRIJ EN DE LOCNAR IS VAN JOU.

NIET ZO HAASTIG! DIT VEREIST EEN FIJNZINNIGE AANPAK OM DE BOVEN-NATUURLIJKE SFEREN NIET TE VERSTOREN.

IK VERTROUWDE JE, KANG, EN JE HEBT ME BEDROGEN ... DUS MOET JE ME VOOR DE RUIL PLAATSVINDT ... VERTROUWEN.
GEEF ME DE LOCNAR.

AAAAAAAHH!
HA, HA, HA, HA, HA, HA, ZENUWACHTIG, KANG?
BRON, JOPO, STEL HEM GERUST. HAAL ZIJN DIERBAREN.

YANDORA! KRON!

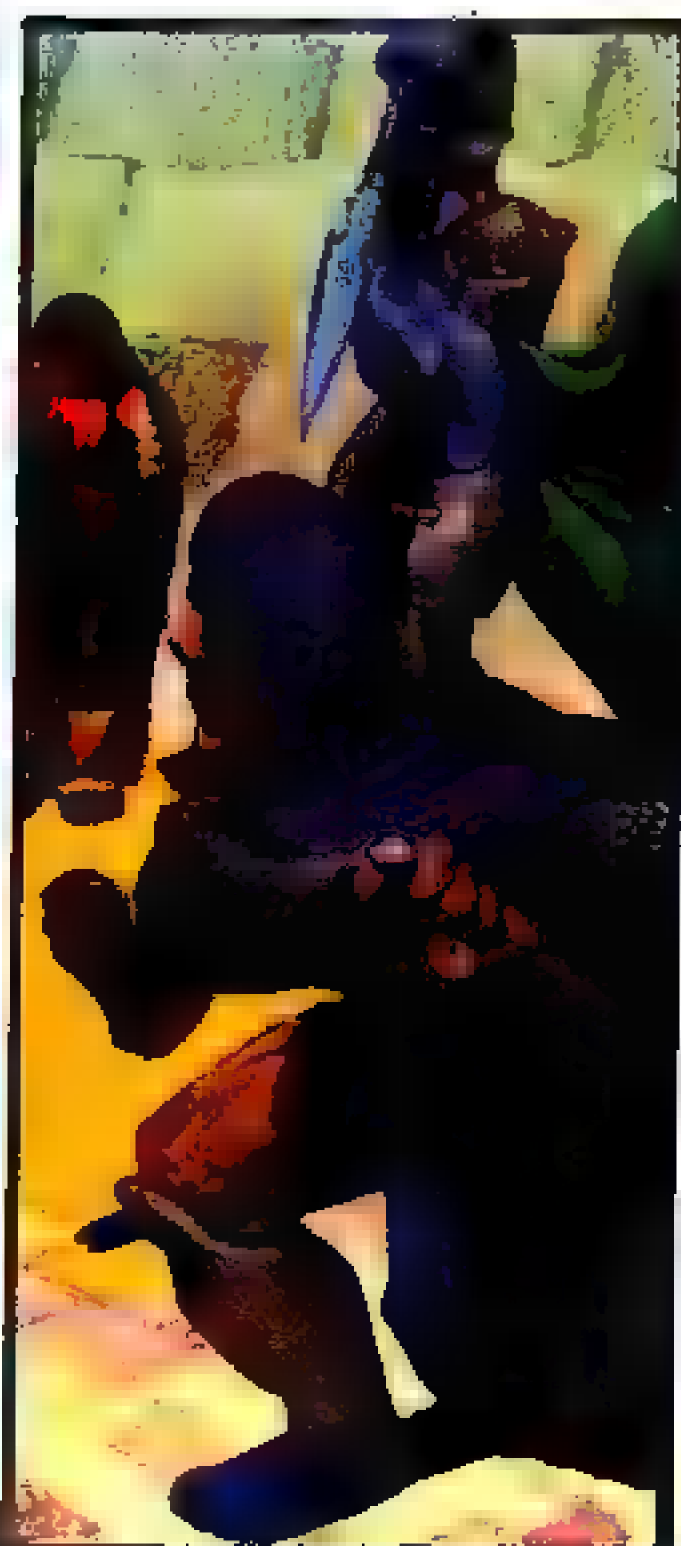

KANG!

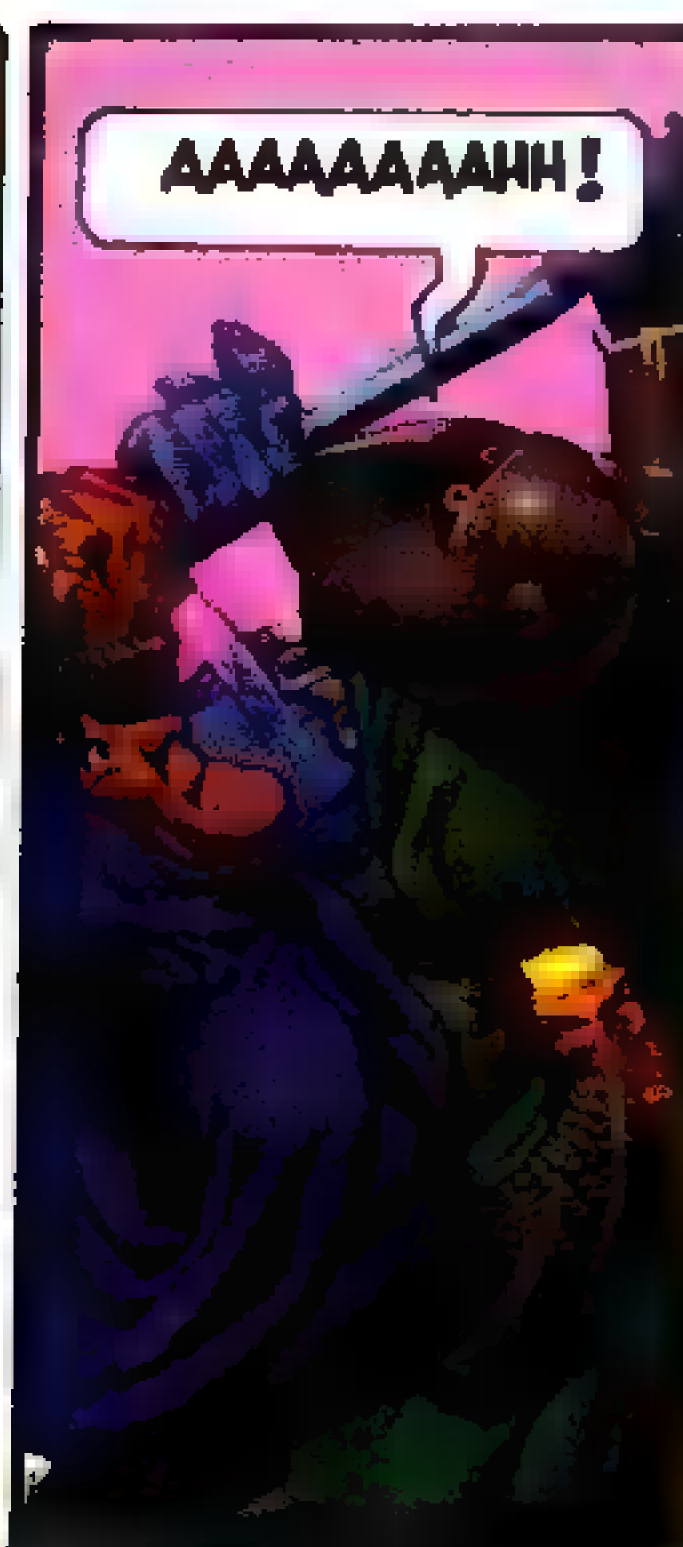

IK BEN GEK OP HERENIGINGEN. ALLES IS VERGEVEN, KANG, ALS [redacted] NOG ÉÉN KLEINIGHEID VOOR ME DOET.

IK GA KATIE VOOR [redacted] OFFERPLECHTIGHEID GEBRUIKEN, MAAR DEN ZAL WEL WEER LASTIG WORDEN. DOOD HEM, KANG.
NEE! WE STAAN QUITTE, VOOR EEUWIG!

[redacted] WIST DAT JE ME [redacted] ZOU BEDRIEGEN.

AAAAAAAAHH!

THUNK!

ZULLEN WE HEM ACHTERVOLGEN, HEER?
SPJK

EN VLUG OOK. HIJ KOMT NIET VER.

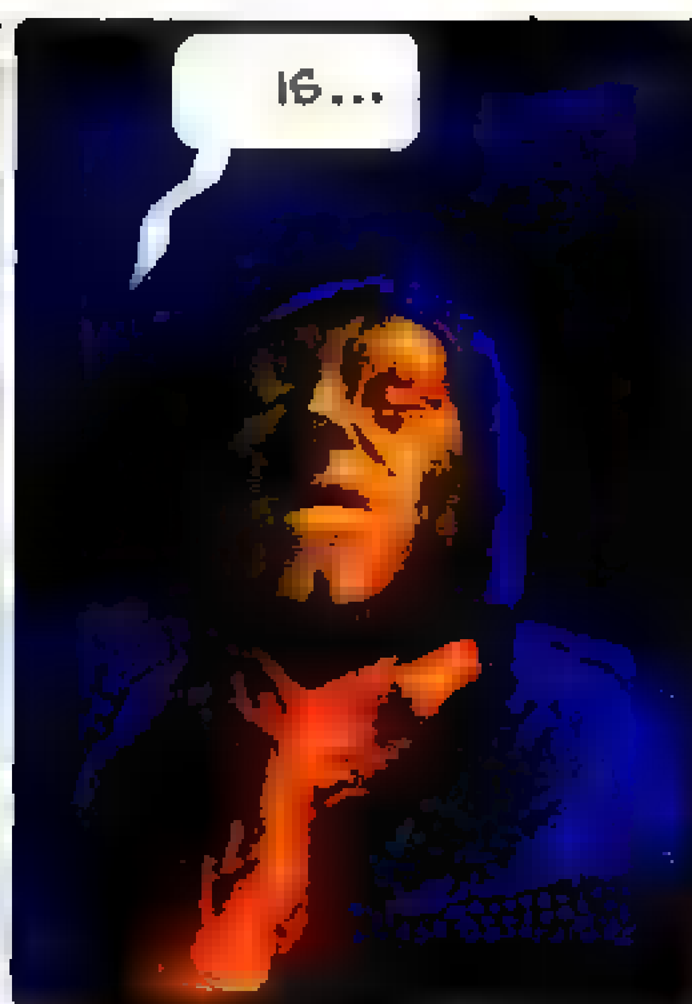

AAAARRRAAAAAARRRUUUUUUUUUUUGH!
HET IS KANG! WAT IS ER GEBEURD?

WAAR IS HIJ?
KIJK! DAARGINDS IS IETS.

'T IS 'M! DE GEEST VAN DE GROTE CTHULU!
WAT IS DIT VOOR TOVERIJ?

KANGS GEZIN, HET IS ...

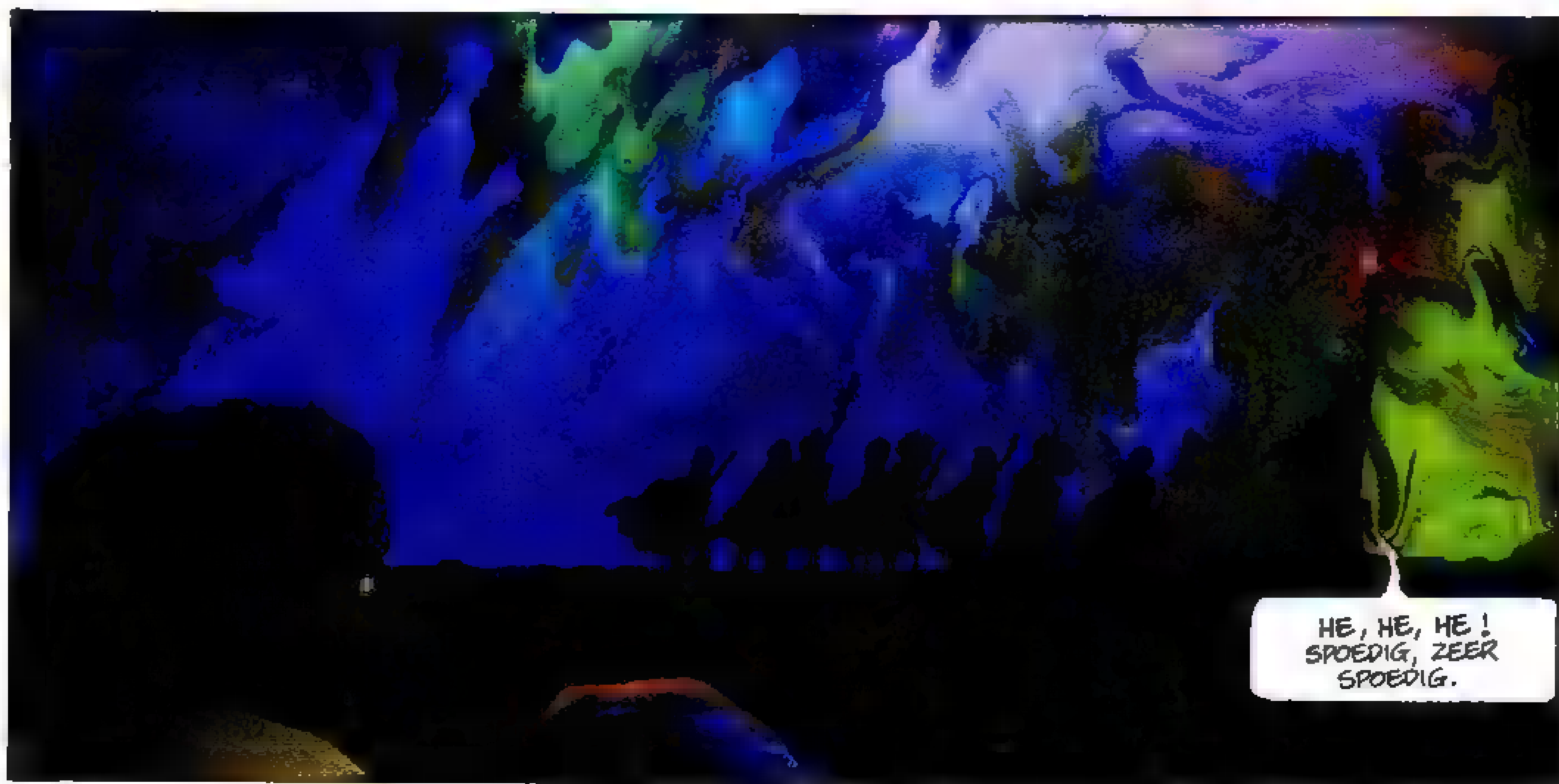
DOOD ME! DOOD ME, SMEEK IK JE. IEDERE MINUUT DAT IK NOG LANGER LEEF, GA IK DOOR DE HEL.

UW WENS...

IS...

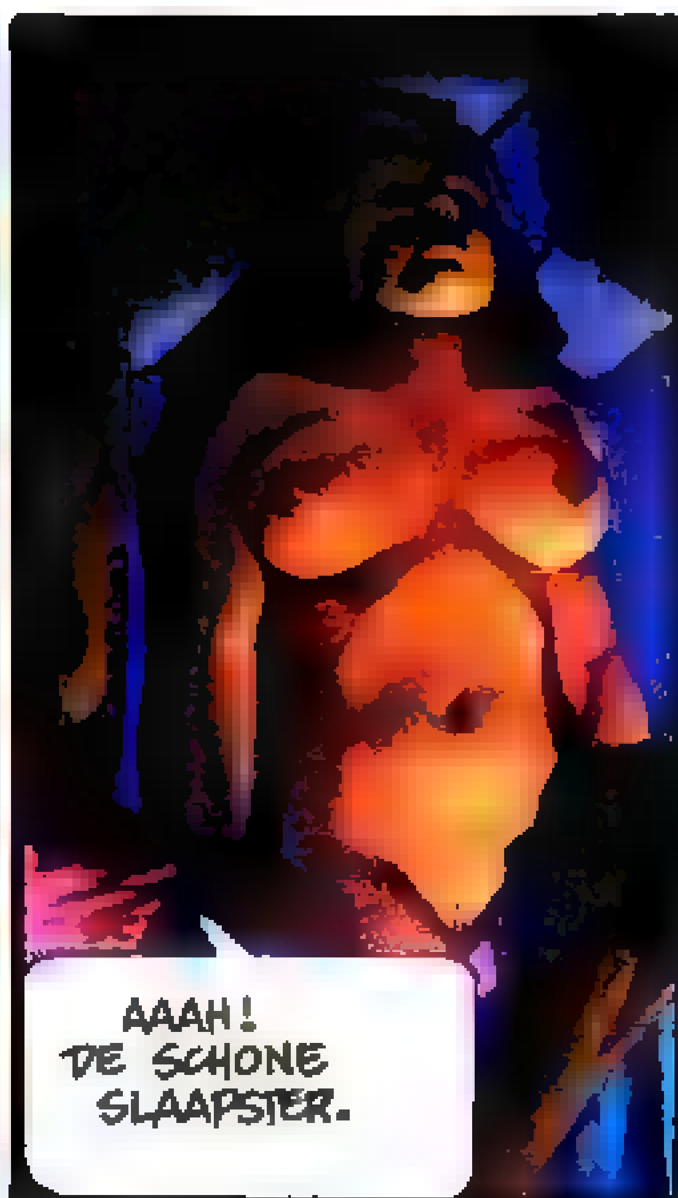
MIJN...

BEVEL.

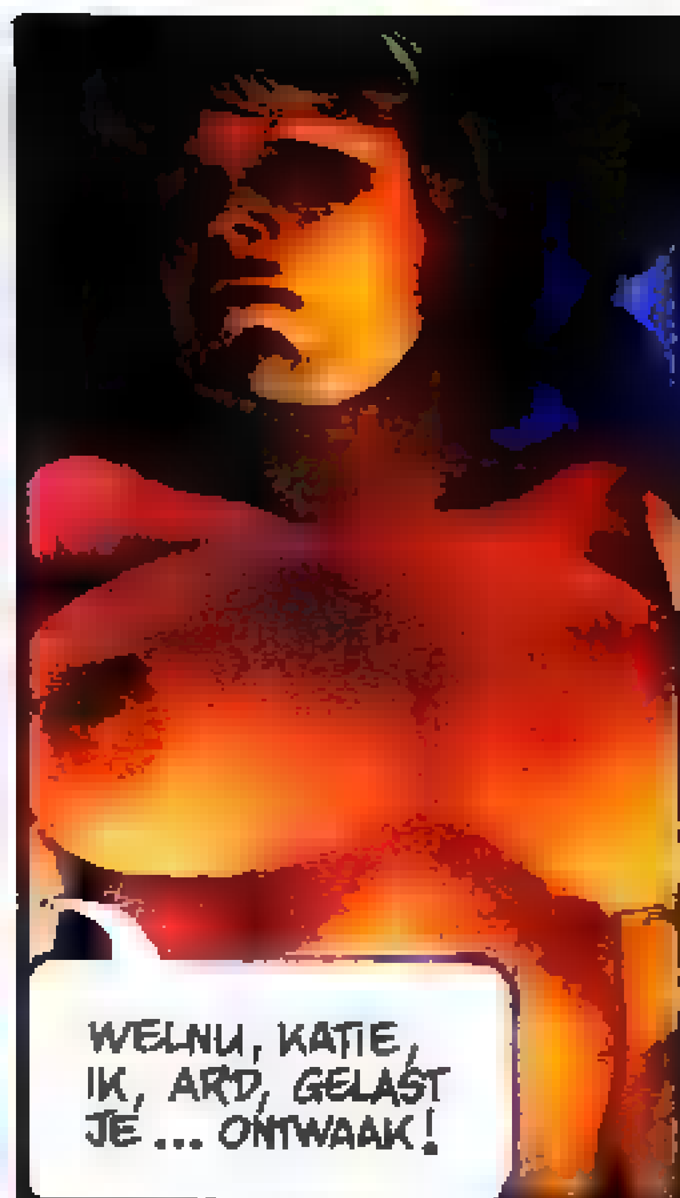
SPOEDIG, ZEER SPOEDIG ZAL IK DE ONGELOOFLIJKE KRACHTEN VAN HET UNIVERSUM BEHEERSEN. IK GELOOF DAT IK KATIE VOOR MOET GAAN BEREIDEN.

JULLIE TWEEËN GAAN DEN ZOEKEN. WAARSCHIJNLIJK SLUIPT HIJ HIER ERGENS ROND. DOOD HEM.

HE, HE, HE ! SPOEDIG, ZEER SPOEDIG.

AAAH!
DE SCHONE SLAAPSTER.

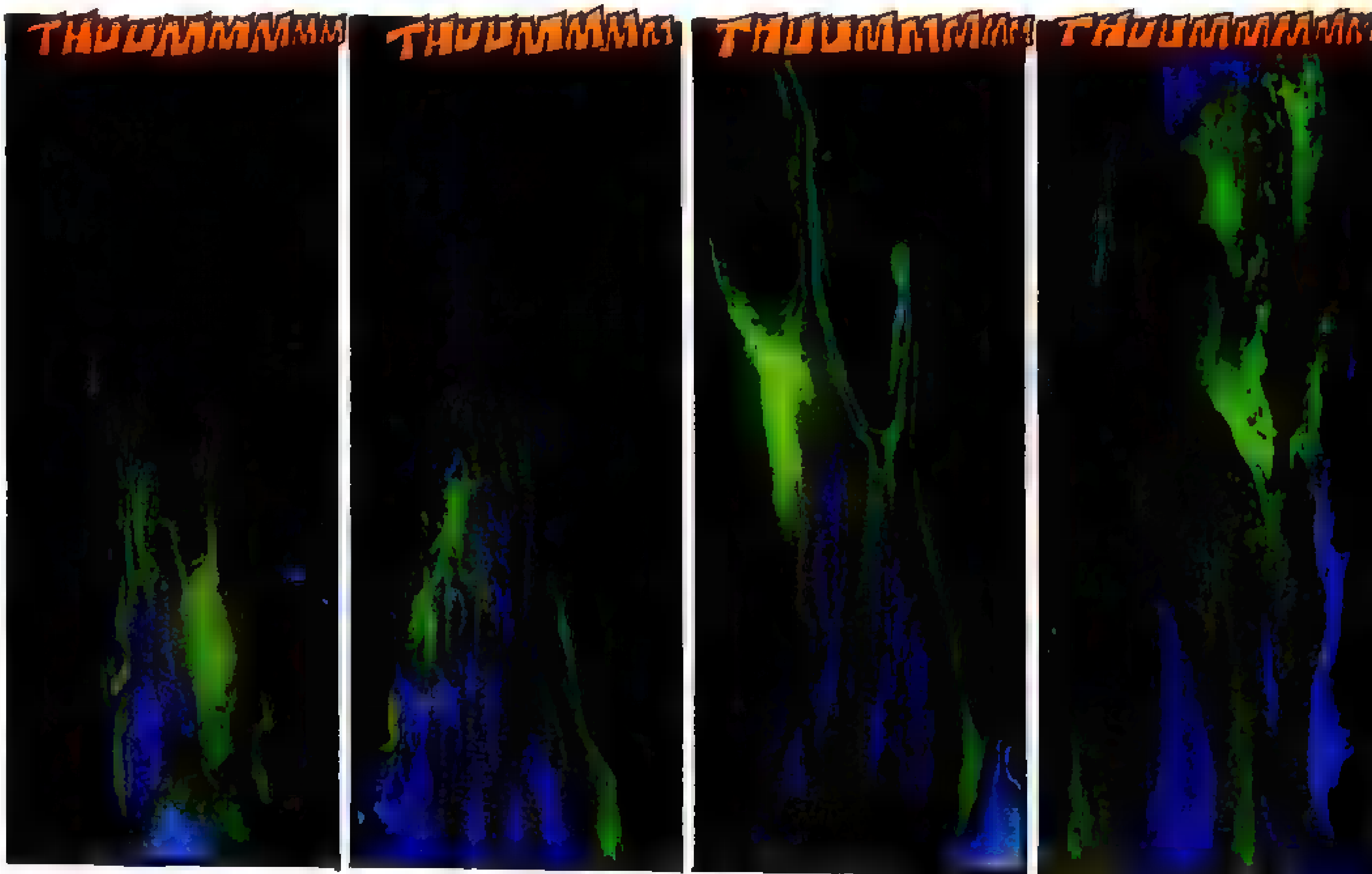
WELNU, KATIE, IK, ARD, GELAST JE ... ONTWAAK!

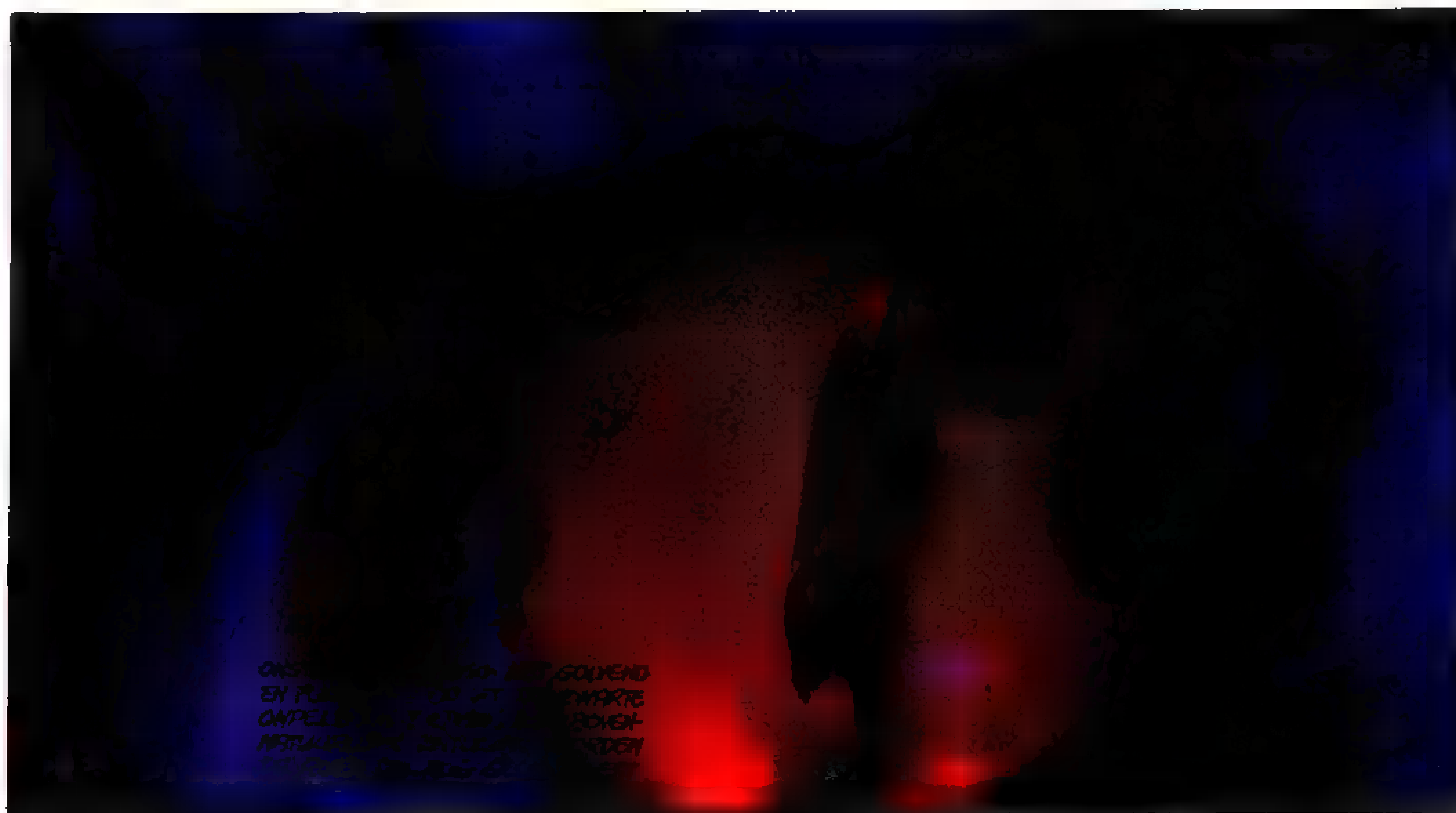
DEN! ...
O, DEN, WAAR BEN JE?
HOE KUN JE DE NAAM VAN DIE ONBETEKENENDE PION UITSPREKEN ALS JE OOG IN OOG STAAT MET EEN LUISTERRIJK [redacted] ALS ARD?

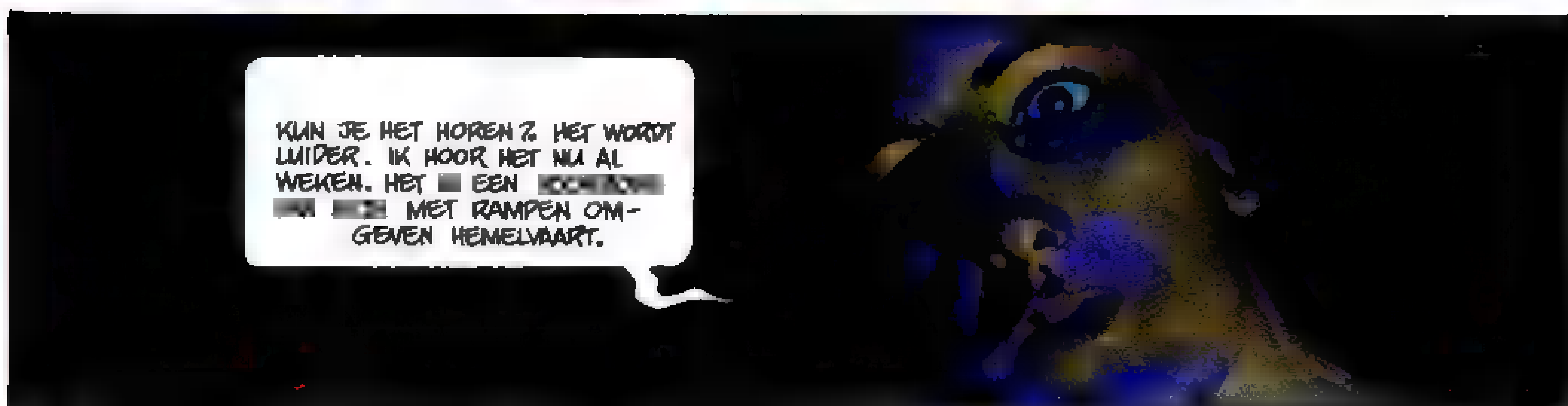

JIJ EN DEN ZIJN ER BIJNA GEWEEST. ALS JE MEEWERKT, ZAL IK ERVOOR ZORGEN DAT JULLIE JE LAATSTE OGENBLIKKEN SAMEN KUNNEN DOORBRENGEN.

THUUMMMMMM
THUUMMMMM
THUUMMMMMM
THUUMMMMMMM

WORDT VERVOLGD

STRIPINFORMATIE

genocide... etnocide
verhaal door F.H. Cava
tekeningen door L. Garcia
p. 2 t/m 9

Luis Garcia Mozos werd geboren te Puertollano, Spanje, op 10 januari 1946. Zijn kinderjaren bracht hij door in Santa Cruz de Mudella, een kleine stad in dezelfde provincie. Toen hij 10 was geworden voelde zijn vader, een spoorbeambte, dat hij naar Cataloniё moest vertrekken, wilde hij zijn zoon een behoorlijke opleiding kunnen geven. De jongen had reeds van een grote voorliefde voor het tekenen laten blijken en zijn talent was onmiskenbaar. Het gezin verhuisde naar Vendrell, provincie Tarragona, en een jaar later naar Barcelona waar het verder bleef. Met grote moeite wist de vader zijn zoon op een Academie geplaatst te krijgen voor een middelbare schoolopleiding, maar Luis die liever tekende, zocht werk bij uitgeverij Bruguera.
Het was toen 1958. Bileso, toen art director van [redacted] van de Bruguera afdelingen, moedigde hem [redacted] en voorzag hem van het nodige materiaal.
Amper 12 tekende Luis reeds pagina's voor „Curiosities", een uitgave van Bruguera, en illustraties voor Westerns.
Op veertienjarige leeftijd begon hij te werken voor Selecciones Ilustradas dat hem twee jaar lang een David Crockett serie liet doen die, volgens eigen zeggen van Garcia toch eigenlijk een kopie van Breccia was.
Tegen 1963 kombineerde hij zijn werk voor S.I. (voornamelijk voor syndikaten) met series in opdracht van engelse uitgevers waarin hij romantische thema's behandelde en de stijl volgde van Pepe González en Longaron. Op negentienjarige leeftijd nam hij „Johnny Jueves" over van Enrique Montserrat en in 1966 begon hij met de „Simon Slade" serie.
In 1967 trad hij toe tot de „Grupo de la Floresta" die niet lang zou bestaan. Zijn werk was toen gericht op Duitsland, maar hij bleef ook bezig met het romantische genre. In 1971 begon hij te werken voor de horror bladen van Warren Publishing Co. door bemiddeling van S.I. Dit betekende het breken met stijlen die hem vreemd waren en het begin van een eigen, persoonlijke tekenwijze.
In 1973 keerde hij de Amerikanen de rug toe en begon een eigen groep met Giménez en Usero, waarbij het aksent lag op gelegenheidsopdrachten.
Juist op dit moment werd hem de Warren Award voor het beste team work ten behoeve van de bladen van deze uitgever toegekend.
Tijdens een bezoek aan Parijs kwam hij in kontakt met het stripblad Pilote en begon hiervoor de „Histoires de L'Innommé", een serie op scenario van Victor Mora.
Op het ogenblik wordt zijn werk gepubliceerd in Linus, Pilote, Scopp [redacted] Troya; dit laatste blad is een onafhankelijke uitgave van de spaanse vakvereniging van striptekenaars.

doortje stoot
tekst en tekeningen door Wallace Wood
p. 12 t/m 15

samenvatting van het voorafgaande:
Doortje Stoot, een goed ogende vrijwilligster bij het amerikaanse leger, is tijdens haar ruimtereis door toedoen van het verstrooide marsmannetje Snorkie op een onbekende planeet verzeild die geregeerd wordt door de sinistere Tieterella.
Luitenant Kneut die haar wordt nagestuurd in de ruimte, belandt langs dezelfde route als Doortje en Snorkie op dezelfde planeet.
Het drietal wordt spoedig gevangen genomen en opgesloten in Tieterella's vesting, maar wanneer door kortsluiting het krachtveld dat de vesting beschermt, uitvalt, kunnen zij ontsnappen.
Nu worden zij echter opnieuw gevangen genomen door de Engerlingen die de vesting belegeren.
Doortje en Kneut worden geprest om dienst te nemen bij het leger der Engerlingen, maar Snorkie weet zich te drukken en geeft zich vervolgens uit als militair adviseur van de opperbevelhebber van het leger der Engerlingen. Als zodanig zorgt hij ervoor dat de opmars der Engerlingen zoveel mogelijk vertraagd wordt en dat Doortje en Kneut die bij een verkenningstocht in Niemandsland op een grote bom hebben plaatsgenomen, tijdig met een helikopter worden gered. Helaas verongelukt deze helikopter die door Snorkie bestuurd wordt...
voor informatie over Wallace Wood, zie Gummi nummer 5

den
tekst en tekeningen door Richard Corben
p. 17 t/m 24

samenvatting van het voorafgaande:
Den, oorspronkelijk een aardebewoner, is door het in werking stellen van een geheimzinnig apparaat, een vinding van zijn oom Dan, plotseling verplaatst naar Nooitland, een andere wereld in een andere dimensie.
In een droom wordt hem onthuld dat hij in deze nieuwe wereld een reïncarnatie is van zijn oom die in het barre Nooitland, omringd door monsterlijke vijanden, dezelfde wanhopige strijd heeft gestreden als hij en tenslotte gedood werd... Als Den uit deze droom ontwaakt, wordt hij gekonfronteerd met Kang, met wie hij, in opdracht van rebellenleider Ard, een poging heeft ondernomen om de Loc-nar, een magisch symbool van macht, uit het kasteel van de wrede koningin van Nooitland te stelen. Bij deze gelegenheid veroverde Den het hart van de koningin, maar Kang veroverde de Loc-nar.
Den moest met lege handen terug naar Ard, die Den's geliefde, Katie, als gijzelaar had achtergehouden.
Ard droeg hem nu op om het hoofd van Kang te halen. Den strijdt met Kang en overwint, maar hij doodt hem niet, want Kang heeft gezegd dat hij de Loc-nar wel degelijk aan Ard heeft gegeven en Den twijfelt. Als de verslagen Kang uit zijn verdoving ontwaakt, blijkt dat hij de Loc-nar ten eigen behoeve heeft verstopt...
Den ontmoet nu de geest van zijn oom die hem waarschuwt dat in Nooitland niemand te vertrouwen is en dat een vijand in de buurt is...
Dit blijkt Gel te zijn met wie Den reeds eerder heeft gestreden. Den doodt hem en maakt zich op om ten tweede male met lege handen naar Ard terug te keren...
voor informatie over Richard Corben, zie Gummi nummer 1.

algues
tekst en tekeningen door Crespin
p. 29 t/m 39

In het vorige gummi nummer werd de strip Algues ten onrechte aangekondigd met de titel Algen, maar Algues is de eigennaam van een figuur die in het verhaal een belangrijke rol speelt, dus dat was een vergissing...
Maar de verwarring greep nog verder om zich heen. Als tekenaar van de strip werd St. Bonnet genoemd. St. Bonnet is echter een plaatsje in de buurt van het zuid-franse Gap, waar het verhaal zich afspeelt.
De tekenaar is in werkelijkheid Crespin, een nog vrij onbekende figuur in de franse stripwereld van wie ons alleen een album bekend is waarvan de hier gepubliceerde episode deel uitmaakt, en de fraaie 4-pagina episode New York City.
Algues werd oorspronkelijk gepubliceerd in Metal Hurlant nr. 23 en New York City in Metal Hurlant nr. 18.
Algues valt op door [redacted] „warme" tekenstijl, terwijl het verhaal een sterk persoonlijke inslag heeft. Beide elementen ontbreken bijna geheel in de moderne strip voor volwassenen die overmatig gericht is op science fiction en dolle grappen. Reden genoeg om 11 pagina's ruimte te maken voor dit afwijkende beeldverhaal.

de legende van tijl uilenspiegel
tekst [redacted] tekeningen door Enrique Breccia
p. 41 t/m 48

De legende van Tijl Uilenspiegel door de nog vrij onbekende italiaanse tekenaar Enrique Breccia is een losstaande episode die voor het eerst gepubliceerd werd in het italiaanse stripblad Linus. Enrique Breccia, niet te verwarren met zijn veel bekendere kollega Alberto Breccia, deed vanaf 1968 realistisch tekenwerk voor de italiaanse Corriere dei Piccoli (een soort italiaanse Eppo).
In 1970 tekende hij een politieserie „I quattro dei Pleiadi" op scenario van Ventura en een aantal komplete verhalen in de serie „Le grandi avventure di Pace [redacted] di Guerra".

11.05 A.M.
tekeningen door Dick Matena
p. 54/55

In dit nummer opnieuw een bijdrage van Dick Matena, deze keer helaas slechts twee pagina's, maar de meester is overbelast met werk. Hetzelfde geldt trouwens voor Ruud Kahl die voor dit nummer maar één bladzijde „Herinneringen" (p. 27) kon produceren. Beide talenten strijden voort.
voor een kort en misleidend interview met Dick Matena, zie Gummi nummer 7

idyl
tekst en tekeningen door Jeff Jones
p. 56/57

In dit nummer slechts twee pagina's Idyl. Dit in tegenstelling tot nummer 8 [redacted] 9, waarin steeds 4 bladzijden van deze strip werden gepubliceerd. Het is niet zo dat we opeens minder zien in deze voortreffelijke reeks, maar er waren zoveel andere dingen die ook niet gemist konden worden. En tenslotte is Idyl gedacht in afzonderlijke pagina's. Wie weet drukken we er in volgende gummi nummers telkens één af, hoewel... we zien wel.
voor informatie over Jeff Jones, zie Gummi nummer [redacted]

hamster jovial
tekst [redacted] tekeningen door Marcel Gotlib
p. 58/59

In dit nummer, evenals in Gummi nummer 5 t/m 9, nieuwe frustrerende avonturen van een goedwillende doch verknipte hopman en zijn wilde welpen. Onvervalste satire, met als mikpunt de pop muziek, films, etc. De pagina's zijn afkomstig uit het gelijknamige franse album van Gotlib's eigen uitgeverij Editions Audie.
voor informatie [redacted] Gotlib als striptekenaar en scenarist, zie Gummi nummer 2

VERVOLG OP PAGINA ÉÉN

PUNK VERSUS NEW WAVE/ MUREN VAN GELUID/ BLONDIE/BAADER-MEINHOF EN 1984.

door Mel Clay
vertaald door prof. Erica Vegter

„We willen een sound waardoor de mensen hun tanden uitvallen".
The Dictators.

PUNK is in [redacted] muziek, wat ANDY WARHOL's soepblikje [redacted] in [redacted] schilderkunst, [redacted] het is WARHOL's invloed, de demystificatie [redacted] het kreatieve proces, de theorie dat iedereen [redacted] ster [redacted] en populair kan zijn [redacted] miljonair, die de oorspronkelijke motivatie vormde voor de PUNKbeweging. Het is gemakkelijk om [redacted] muzikale bronnen op [redacted] sporen in [redacted] Rock and Roll [redacted] de 50er jaren, en zelfs om de voortzetting ervan te horen in de Acid Rock van de jaren 60, toen, om op te kunnen tegen het overweldigende geluid [redacted] psychedeliese generatie in hun eigen hoofd hoorde, de bands hun apparatuur open draaiden [redacted] steeds sterkere elektriese amplificatie ontwikkelden waardoor ze dijken van supersonies geluid kreëerden die het publiek tegen de achtermuren [redacted] de concertzalen gooiden.

[redacted] zijn [redacted] invloeden op de PUNKsound, en de muziek van nu verschilt op geen enkele manier [redacted] MAXIMUM ROCK AND ROLL die werd voortgebracht door pioniersgroepen [redacted] de M.C5, NEW YORK DOLLS, IGGY AND THE STOOGES. Wat nu nieuw is, is de levensopvatting.

VERTROUW NIEMAND DIE OUDER IS DAN 20 / NIEUWE GELUIDEN UIT ONDERGAAND ENGELAND / WEIRDOS, FREAKS, PUNK, BOUTIQUES/ NIETS VAN WAT JE HEBT GEHOORD IS WAAR /

[redacted] is zondagmiddag in Paradiso, voor Blondies optreden. De grote, koude zaal, kilometers kabel voor de speakers over de vloer, apparatuur wordt uitgeladen, geluidstesten met gitaarklanken die zich van de sna[redacted] kronkelen en door de ruimte tegen de muren opspringen, terwijl geluidstechnici rondrennen [redacted] te zien hoeveel power de ruimte moet hebben om iedere centimeter, ieder hoekje, en ieder trommelvlies te vullen. Cris Stein, de leadgitarist van Blondie vertelt [redacted] hij zich het begin van PUNK in New York herinnert [redacted] reaktie op al de zouteloze, succesvolle groepen die er in die tijd waren. „We hadden geen zin [redacted] om te luisteren [redacted] solo's [redacted] 20 minuten van Eric Clapton, of om [redacted] Jagger over cocaine [redacted] horen zingen..."

Hij zegt dat jonge mensen in [redacted] muziek geen jaren [redacted] wilden wachten op [redacted] doorbraak of op het [redacted]ment dat [redacted] „goed" konden spelen. Ze hoorden iets in hun hoofd en wilden daar uitdrukking [redacted] geven. Cris zegt: „We wilden de oude sound die toen bestond eruit goolen... [redacted] koesterden een wrok tegen „populaire" muziek... we speelden [redacted] luid als [redacted] konden... hard, snel, [redacted] hoorden [redacted] het..."

IGGY POP AAN KOP OPDEHITLIJSTEN/WAT HEEFT HET VOOR ZIN OM MOOIE ZACHTE GELUIDJES TE MAKEN, DAN KUN JE NET ZO GOED EEN VIBRATOR GEBRUIKEN / JEUGD IS DE STEM VAN DE UITDAGING.

RAW POWER / POGO / JOHNNY ROTTEN MAN VAN HET JAAR / MISSCHIEN LATER NOG EENS ELTON, ZEP EN FLOYD.

Voor de kids, de onder-de-twintigers, (ik geloof niet dat je als je ouder bent het ooit echt kunt begrijpen... oh, misschien kun je het begrijpen, maar je *voelt* het niet), voor de kids, die opgroeiden in de States in de Post-Vietnam, Mary Hartman, Amerikaanse, onverschillige sfeer, die naar hun ouders keken en de Lost Generation of Americans zagen, de generatie die deel was geweest van de rush, de 60er jaren, maar was uitgeblust en in de 70er jaren in slaap sukkelde, gezellig bij hun enorme stereoapparaten met al de laatste, hipste drugparaphernalia waarvan ze in „High Times" advertenties hebben gezien, terwijl ze politieke standpunten die ze in „Rolling Stone" hebben gelezen napraten, hoewel het ze in wezen allemaal geen moer ken schelen, de kids van deze Burnt Out generatie ouders voelden dat er iets mis was, en zoals altijd zochten en vonden ze hun antwoord in de muziek. Zou iemand naar „Heroin" van de „Velvet Underground" kunnen luisteren zonder zich te realiseren dat hier iets aan de hand is... Mr. Jones?

Chris [redacted] zijn gitaar en zit op [redacted] rand van het podium. „Wat leren scholen je eigenlijk, behalve dan hoe je moet konkurreren en hoe je agressief moet zijn?" Hij vindt [redacted] een prima idee dat [redacted] paar akkoorden leren en dan bij elkaar komen [redacted] muziek te maken. „Weet je, het [redacted] de energie, de stuwende kracht..." Het stemmen [redacted] de groep doet de stoppen doorslaan [redacted] nu komt Deborah Harry, de [redacted] zangeres [redacted] de band binnen.

Ze heeft een zwarte skimuts over haar gezicht getrokken en draagt [redacted] jungle-camouflage legerbroek in rubber laarzen. Debbie is moe en wacht tot ze een geluidstest kan doen, ze zegt dat ze zou willen gaan kijken naar de „...Rembrandts".

LOOP VAN SCHOOL WEG EN BEGIN EEN BAND / ECHTE LEVENDE TEENERS /

NAAKTE MEISJES OP HET TONEEL BIJ DE SEX PISTOLS / RUIG / RUW / BARSTEND VAN DE ENERGIE / „IK HAAT HIPPIES" ZEGT JOHNNY ROTTEN / DE RAMONES SNUIVEN SOLUTIE / SHOCK ROCK.

Debbie zegt: „Lou Reed was de eerste, hij liep tien jaar voor op zijn tijd, Patti Smith trouwens ook."

Peter Leeds, de manager van de groep vertelt me: „De kids moesten nieuwe idolen hebben. PUNK was iets waarmee ze zich konden identificeren... in de States is het geweld bij de muziek meer gestileerd, meer voor de lol, in Engeland werd het heavy..." Hij wilde niet praten over eventuele politieke konnekties met de muziek: „Ik ben alleen maar de zakenman".

Ik vroeg hem of hij de groep in Las Vegas wilde laten spelen (een super prestige toestand en bulkend veel geld). Dit verbaasde hem, hij kon zich Blondie niet voorstellen in Vegas, hoewel voor de meeste mensen de groep al niet meer onder PUNK viel door hun enorme populariteit en de gladde „ouderwetse" show die ze brengen. Dit soort groep, die gevormd werd in de stormloop van de PUNKsound en nog steeds bestaat als Super Stars wordt door de kritici beschouwd als zijnde New Wave... bijna een belediging. „Nee, Ik zou ze niet in Vegas laten spelen," zei Peter, „Debbie is geen Ann-Margaret of Raquel Welch, weet je wel..."

Later, toen ik het in het hotel aan Debbie vertelde, moest ze lachen en vond het eigenlijk helemaal geen slecht idee.

Een meisje [redacted] „No Fun", die mij haar naam niet wilde vertellen, zei: „Gewoon luisteren naar de muziek, en je voelt de PUNK in je". Hansje zei: „Ze willen hun eigen scene; muziek, kleren. Luister naar de woorden van die liedjes, het Amerikaanse spul is voor de lol... maar in Engeland werd het serieuzer, meer sociaal..."

Jimmy Destri, de keyboard man van Blondie komt Paradiso binnen in een „New York Dolls" teeshirt, de woorden erop gesmeerd in lippestift. Hij vertelde me: „We zijn net terug uit Bangkok. We kregen daar een bananencake die gemaakt was met minstens tien Taisticks..." Ik vroeg hem hoe het publiek daar was.

„Mannen en vrouwen... PUNK gekleed met hun kinderen". „Deden ze de Pogo?"

„Nee, iedereen zat op z'n stoel, lastige show als iedereen op z'n plaats blijft".

De Pogo [redacted] de PUNK dans, ontworpen voor een maximaal aantal mensen in een minimale ruimte, het gaat er voornamelijk om, om te zien hoe hoog je recht op en neer kunt springen, draaiend, duwend en tegen elkaar aan vallend in een reusachtige elektriese energiesoep van menselijk aanraken.

In de kleine, lage Roxy Club in Londen zag ik mensen springen en hun hoofd tegen het plafond stoten tijdens een optreden van de „Heartbreakers".

„Ik voel het heel sterk, natuurlijk, met duizend mensen [redacted] vlak [redacted] me pogoën en [redacted] band op volle sterkte om [redacted] heen... Het is een [redacted] machtsgevoel," zei Debbie de middag voor haar eerste optreden in Paradiso.

Zij is [redacted] goed voorbeeld [redacted] één [redacted] mensen [redacted] voor het eerst deze muziek gingen spelen. Zij zwierf rond in de muziek scene van de 60er jaren en luisterde naar en bewonderde Janis Joplin en Grace Slick, maar zag zelf nooit een kans om [redacted] in te komen. Na vele losse, geen voldoening gevende baantjes, waaronder een tijd als Playboy Bunny, kwam ze terecht bij de groep mensen die rondhingen bij Max's in New York, waar de travestieten, [redacted] speedfreaks, de musici en de toneelmensen bezig waren een nieuwe formule in showbusiness [redacted] bedenken die al bovengenoemde ingrediënten kon bevatten. Harde, stuwende muziek, ongelooflijke energie en

„DE ENIGE LIEFDE DIE IK OOIT FREEG KWAM VAN EEN BIERBLIK, EEN SCHEERMES EN EEN SPIEGEL" SID VICIOUS, SEX PISTOLS.

Hansje Joustra heeft een PUNK platenwinkel [redacted] de Rozengracht die „No Fun" heet. Hij waarschuwde me dat ik geen echte PUNKS zou zien voor Blondie in Paradiso, want Blondie is [redacted] New Wave groep en PUNKS: „...houden niet van hippies [redacted] de hash scene".

Hansjes winkel is nu [redacted] paar maanden open [redacted] de zaken gaan „great". Twee jongens kwamen binnen terwijl ik er was, gekleed in scheermesjes, haarkammen, tandenborstels, veiligheidsspelden, hangsloten, kettingen, Nazi emblemen en dikke lagen make-up op hun ogen, [redacted] dik touw in een galgenknoop om hun nek en groen haar. Ik probeerde niet te erg naar ze te staren [redacted] of ze soms ongewone reakties kregen [redacted] mensen op straat. Ze gaven geen antwoord [redacted] hingen [redacted] zelfgemaakte poster op met hun foto's erin verwerkt [redacted] kondigden aan dat ze: „...V.D. hadden en het amusement verzorgden op bruiloften en partijen." Hansje [redacted] me een nieuwe single [redacted] een Nederlandse PUNK groep horen, genaamd de „TITS". De ene kant heet „Daddy is my Pusher", in een razend, drijvend tempo en de maniese achterkant heet „We're [redacted] glad Elvis is dead".

„Natuurlijk [redacted] het politiek", zegt Hansje, „Er is niets [redacted] doen hier voor jonge mensen. Dat is de reden voor het geweld bij de concerten. Wat kunnen ze anders doen [redacted] die energie die naar boven komt als je [redacted] deze muziek luistert."

[redacted] lead zanger met [redacted] soort sexualiteit die veel verder gaat dan wat voor lange tijd te zien was geweest op het toneel.

Zij vormde een band met alleen meisjes en noemden zich de „Stilettos" en begon liedjes te schrijven en te zingen. Ze werkten in New York bij Max's [redacted] C.B.G.B.'s. Gedurende [redacted] tijd dat [redacted] Amerikaanse PUNK mentaliteit zich ontwikkelde, was zij de toonaangevende figuur in de „look" en de „sound".

FASCISTIESE MUZIEK / POP KRITIKUS AANGEVALLEN TIJDENS PUNK CONCERT / RICHARD HELL AND THE BLANK GENERATION / PATTI SMITH OP TOURNEE IN EUROPA / FUCK THE NEW WAVE.

Deborah Harry ziet er uit als het soort Amerikaanse vrouw dat je vindt in de koffieshops die [redacted] uur per dag open zijn [redacted] de busstations in Texas of Alabama. Nu wordt ze de „Marilyn Monroe" van de PUNK genoemd, haar haar witblond van voren, [redacted] van achteren scherp kontrasterend natuurlijk bruin, wijd uit elkaar staande middernachtogen en een gulle mond, die hier, 's middags, geen lippestift op heeft en [redacted] beetje ruw [redacted] vellerig uit ziet.

We praten over de Rembrandts en op tournee zijn. We spreken [redacted] drugs en alcohol in Japan. Ze zei: „Iedereen was dronken tijdens het concert, [redacted] waren erg formeel, goed gekleed, geen veiligheidsspelden geen gescheurde hemden".

Ik vroeg haar wat die kostuums betekenden. „Identificatie, weet je wel, [redacted] willen het gevoel hebben dat ze ergens bij horen, bij iets nieuws wat ze zelf gemaakt hebben... [redacted] vervelen zich met alles zoals het nu is... ze hebben genoeg van hetzelfde oude geleuter..."

Ik wilde weten of ook maar iets hiervan enig effect op iets zou hebben. „De kids vertellen ons iets, [redacted] kunnen heel effektief zijn... [redacted] het is een nieuw produkt... je kunt [redacted] heel veel geld mee maken."

UBLIEK GOOIT TOELEN NAAR UNK GROEP / OB-CENE TEESHIRTS / UNKS MARCHE-EN IN LONDEN / UNK L.Ps OP DE ITLIJSTEN / PUNK LUB IN PARIJS IN RAND GESTOKEN OOR RECHTSEN.

Amsterdams PUNK boutique heet „Punk-A-Lilly". De winkel is in de 2e Constantijn Huygensstraat en wordt gedreven door Lenie en haar vriend Alain. Ze weet niet meer precies wanneer ze ermee begonnen is, maar vooral nu gaan de zaken erg goed en ze verkoopt alle heren kleding die ze te pakken kan krijgen. „Soms komen mensen 's morgens heel vroeg aanbellen en maken me wakker om dingen te kopen. Ze komen hier binnen en lenen geld van elkaar om kleren te kopen."

Haar vriend Alain kwam binnen met een handvol fluwelen strikdasjes. Ze verkopen niet de kettingen en de bondage mode die Malcolm Mclarens winkel in Londen beroemd maakten toen hij manager werd van de Sex Pistols, maar Punk-A-Lilly heeft shirts die je kapot kan knippen en met veiligheidsspelden weer in elkaar kunt zetten.

„Het is slecht hier in Nederland", zegt Lenie" zelfs als je niet werkt kan je je geld krijgen, maar we willen het niet op die manier. Het is niets om dankbaar voor te zijn, net zoiets als de fluor die ze in het water doen... het is alleen maar een kalmeringsmiddel om de mensen rustig te houden". Ik wilde weten wat het verschil was tussen deze muziek en Rock and Roll. Ze keek me aan alsof ik een rariteit op sterk water was, „heb je ooit drie of vier uur lang achter-elkaar de Pogo gedanst?" Ik gaf toe dat ik dat nog nooit had gedaan. „Probeer het dan eens" zei ze „Het is net meditatie, je wordt er zo high van dat je duideijk al de troep om je heen ziet". Ze had een poster van een Nederlandse PUNK band die „God's Heart Attack" heet en Jonny Rotten buttons en wat scheermesjes. Vriend Alain vertelde me dat er niet veel echte PUNK groepen waren, maar voornamelijk mensen die het deden voor de show of voor geld.

„Het is muziek die je aanvalt" zei Lenie. „Je moet er wel naar luisteren." Ik vroeg haar [redacted] PUNKS hash rookten. „Soms wel, van veel alcohol wordt je zo down".

Ze vertelde me over Tim Groen, Nederlands jongste PUNK; hij is tien of elf. Tim kleedt zich PUNK en gaat pogoën zo vaak als hij de kans krijgt. Hij maakt een PUNK krantje dat „Softie Express" heet en had al heel lang geleden... groen haar". Wat vinden zijn ouders ervan, wilde ik weten. „Ze vinden het geweldig" zei Lenie. „Zijn vader en moeder kleden zich ook PUNK".

Op een keer toen Tim nogal slaperig was op school na een nacht met de Pogo, zei zijn leraar dat hij de volgende keer als hij langs Paradiso reed met genoegen op al die Punks zou inrijden. Lenie vond dit een duideijk voorbeeld van de generatiekloof die bijdraagt aan de betekenis van PUNK.

Ik vroeg welke die betekenis was. „Iets nieuws, iets anders... er is zoveel wilde energie en de maatschappij weet niet wat ze ermee moet beginnen."

DOE DE DANS, DOE DE DANS DOEDE-DANS / I'M PLASTIC / WOEST / WILD / BANDELOOS / PUNK IS WAT JE VOELT ALS JE JONG BENT EN NET OP JE DONDER HEBT GEHAD.

Dus dit was de informatie die ik had ingewonnen voor ik naar Paradiso ging voor de eerste nacht met Blondie. Muziek van een zenuwsnijdende intensiteit, ontstaan rond de New York Andy Warhol [redacted] in een poging om de greep van de establishment op de muziek industrie te doorbreken. Jonge mensen nemen gitaren op en halen er een geluid uit en zingen [illegible] die werkelijk in ze omgaan.

Liedjes als „I'm Bad in Bed", „Message from the Underworld", „Scream, Baby, Scream", „I'm Plastic" [redacted] „Destroy all Music".

De sound ging [redacted] West-Coast Amerika, waar het meer intense energy kreeg, zodat zelfs Surfers zich naar clubs begaven [redacted] de Pogo [redacted] doen. En groepen als de „Weirdo's" ontstonden die dingen verklaarden als: „Wij zijn de toekomst, over vijf jaar kleden zakenmannen zich zoals wij nu."

Het waaide over naar Engeland waar de energie werd gedreven door sociaal protest, in een land overrijp voor een statement van [redacted] teleurgestelde [redacted] kwade generatie.

Vanzelfsprekend namen al gauw [redacted] businessmen over, en PUNK werd „Produkt"; van kleren en platen tot zaterdag middag T.V., van de Sex Pistols 150.000 pound kontrakt tot mijzelf hier, die wat geld krijgt voor dit artikel. Eén ding bleef uniek, en dat was de energie; het zoeken naar nieuwe helden en nieuwe, ware poëzie in de muziek, zozeer zelfs, dat Johnny Rottens gebaar [redacted] weg [redacted] gaan bij de Sex Pistols omdat: „Door [redacted] business alle lol eraf ging", hem tot iemand maakte, die was te respekteren en te kopiëren in de ogen van de fans. De volledige afwijzing van de oude orde van doper-miljonair-super star-sexobjecten.

Er gebeurde iets in Paradiso die avond. Het was er van muur tot muur volgepakt met mensen en er was een atmosfeer van ongelooflijke koncentratie. Iederéén daar wilde dat er iets zou gebeuren en was tot alles in staat om het te laten gebeuren. Overal waren kids in kostuums van kippepoten, hondenriemen, veren, kettingen, vreemde make-up, batman kapsels, vampiergroene gezichten en leer; zwart, glimmend leer met meer dan een hint van het geweld dat een belangrijk karakteristiek van deze muziek [redacted] geworden... allemaal tegen elkaar aan biggend en tegen elkaar hangend en lachend en vechtend en gemeen doend, want dat is wat je doet op een PUNK concert, maar niet echt gemeen, want dit was tenslotte Amsterdam en niet Glasgow of Liverpool, en dat maakt een groot verschil.

Dan gaan de lichten uit en weer aan als een enorme rode vlek in de ruimte en de band staat op het podium met die drijvende maximum lokomotie van speedfreak-delirium- intensiteit, en dan weet je, als je het eenmaal gehoord hebt, dat PUNK de Rock and Roll ver achter zich gelaten heeft. En Debbie komt op in een zwart mannen jasje en een zilveren broek en zwiept haar haar naar je, met die stem van haar, die klinkt als een nagel die over een schoolbord snerpt, zo ontzettend versterkt dat je ogen en oren gaan zoemen. En [redacted] heeft die bijzondere chick-macho sexualiteit, die verder gaat dan neuken en al gauw moet je gewoon blijven kijken naar haar en de spastiese bewegingen die [redacted] maakt met haar armen en lichaam, terwijl ze de zwaarmetalen woorden zingt van songs als „Sex Offender", „In the Flesh", „ Rifle Range", „You look good in Blue".

Eén keer stopt ze het race tempo van de voorstelling om te vragen of er iemand was [redacted] wilde trouwen... „Nee", schreeuwde de massa terug. „Wil je dan scheiden?" Iedereen lachte, en toen ze vroeg: „Wil je geneukt worden?" brulden ze hun instemming op een manier van mensen die echt weten waar ze het over hebben.

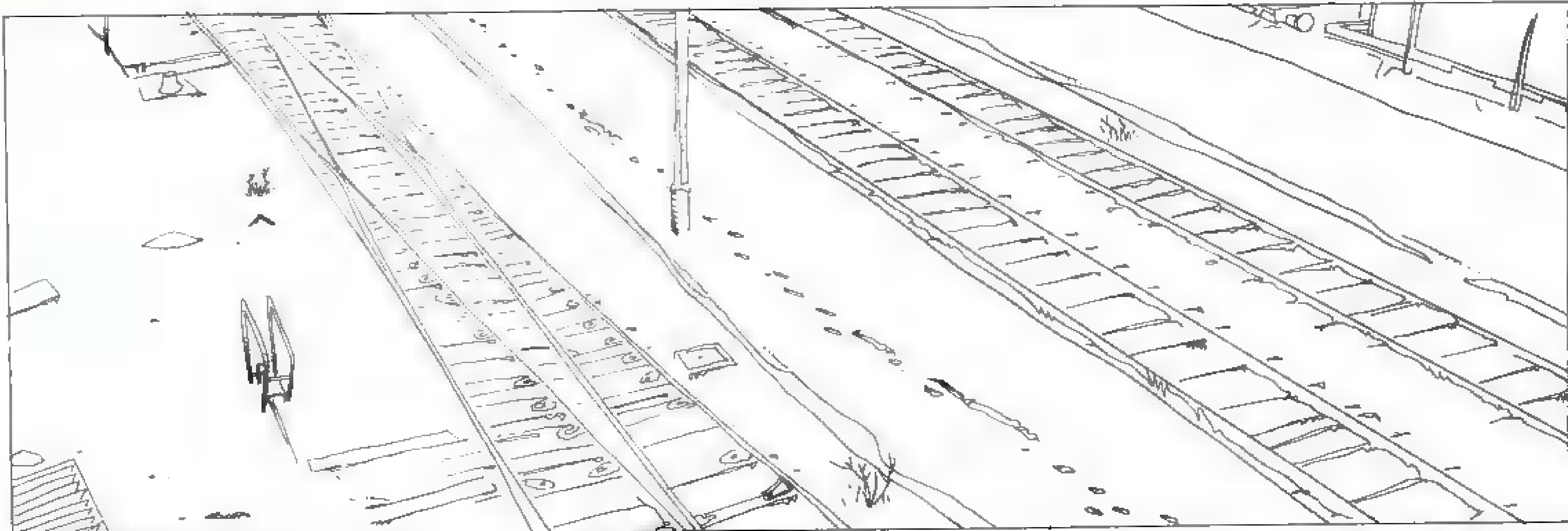
Ze ging anderhalf uur door in een bijna kontinu razend tempo, met twee toegiften en de hele zaal van muur tot muur deed de Pogo; op en neer springend, de armen hoog boven het hoofd, hoofd en ogen in ontstegen zaligheid, nek en ruggegraat vloeibaar van dat perfekte éénworden van lichaam en muziek, met de mensen vooraan die naar de groep spuugden en de groep die terug spuugde tot de lucht vol was van glinsterend Star War spuug. En bier werd op het podium gesmeten en Debbie trok haar jasje uit en danste wild, zwetend op de muziek met harde tepels onder haar dunne teeshirt. „My Obsession" „Love at the Pier" „I didn't have the nerve to say NO" en het oude Shangri-La nummer „Out on the Street" in een halsbrekend ritme.

Natuurlijk, de muziek is opgekocht, ingepakt en [redacted] koop, [redacted] hitlijsten, op tournee, op T.V. De woede, [redacted] drijvende kracht en die eerste krijsende nood van de maximaal-twee-akkoorden groep is verdwenen en heeft plaats gemaakt voor een meer in de hand te houden vorm van hysterie, maar het is nog altijd onvergelijkbaar meer opwindend dan wat er ook maar verder in [redacted] kultuur gebeurt.

Het [redacted] belangrijk, want het geeft een gevoel van samen zijn: het laten varen [redacted] individuele, geïsoleerde, intellectuele rollenspelletjes in een kollektieve massa van gevoel, gevoel [redacted] gevoel.

Je kunt [redacted] geloven of niet, maar je kunt het niet echt voelen, totdat je drie of vier uur achter elkaar de Pogo hebt gedanst of: als je er nog bent in 1984 [redacted] je danst voor de BIG BROTHER MACHINE met al de andere PUNKS en je draagt een button met erop:

„FUCK YOU, IK WIL IK ZIJN"

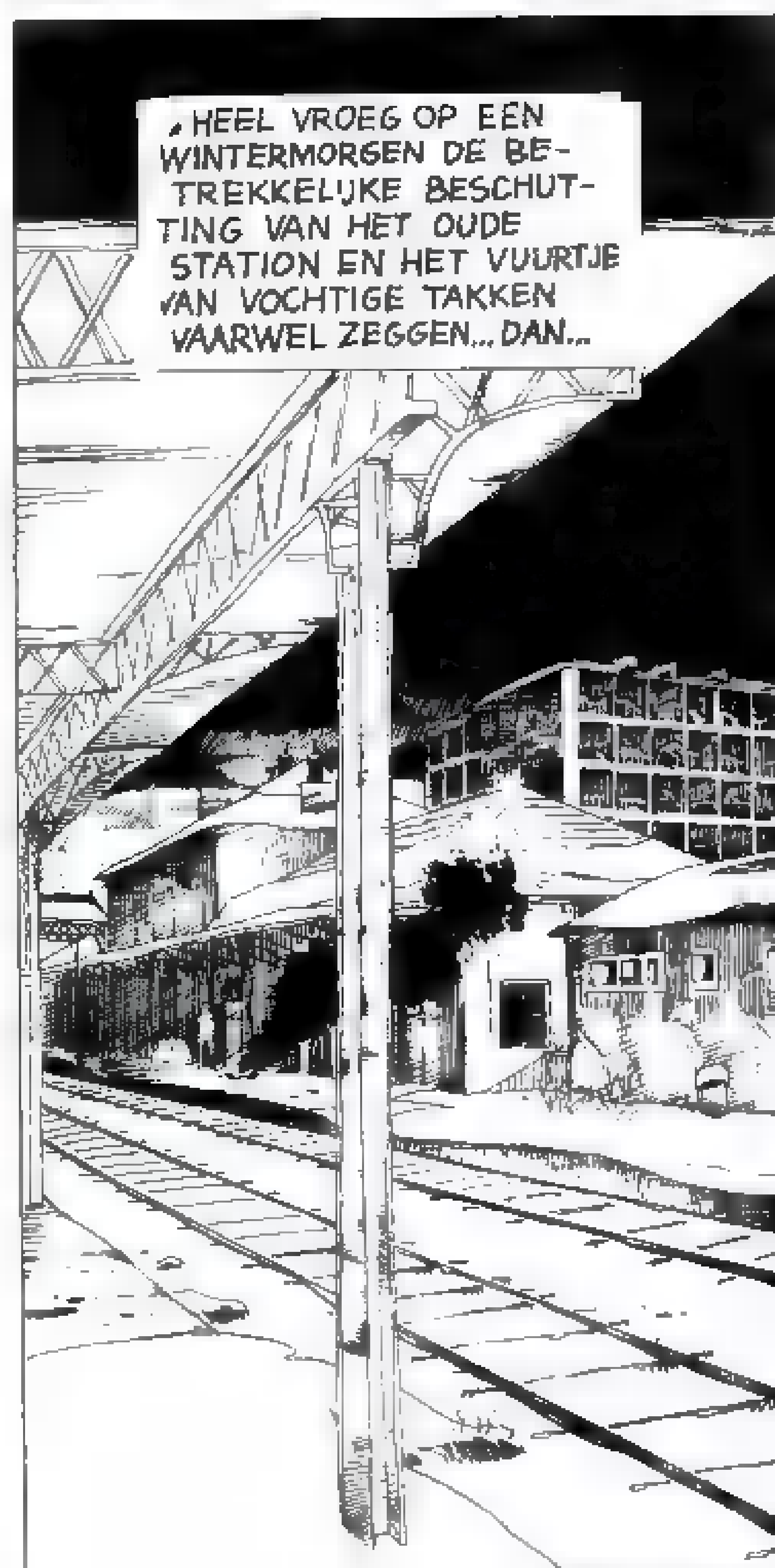

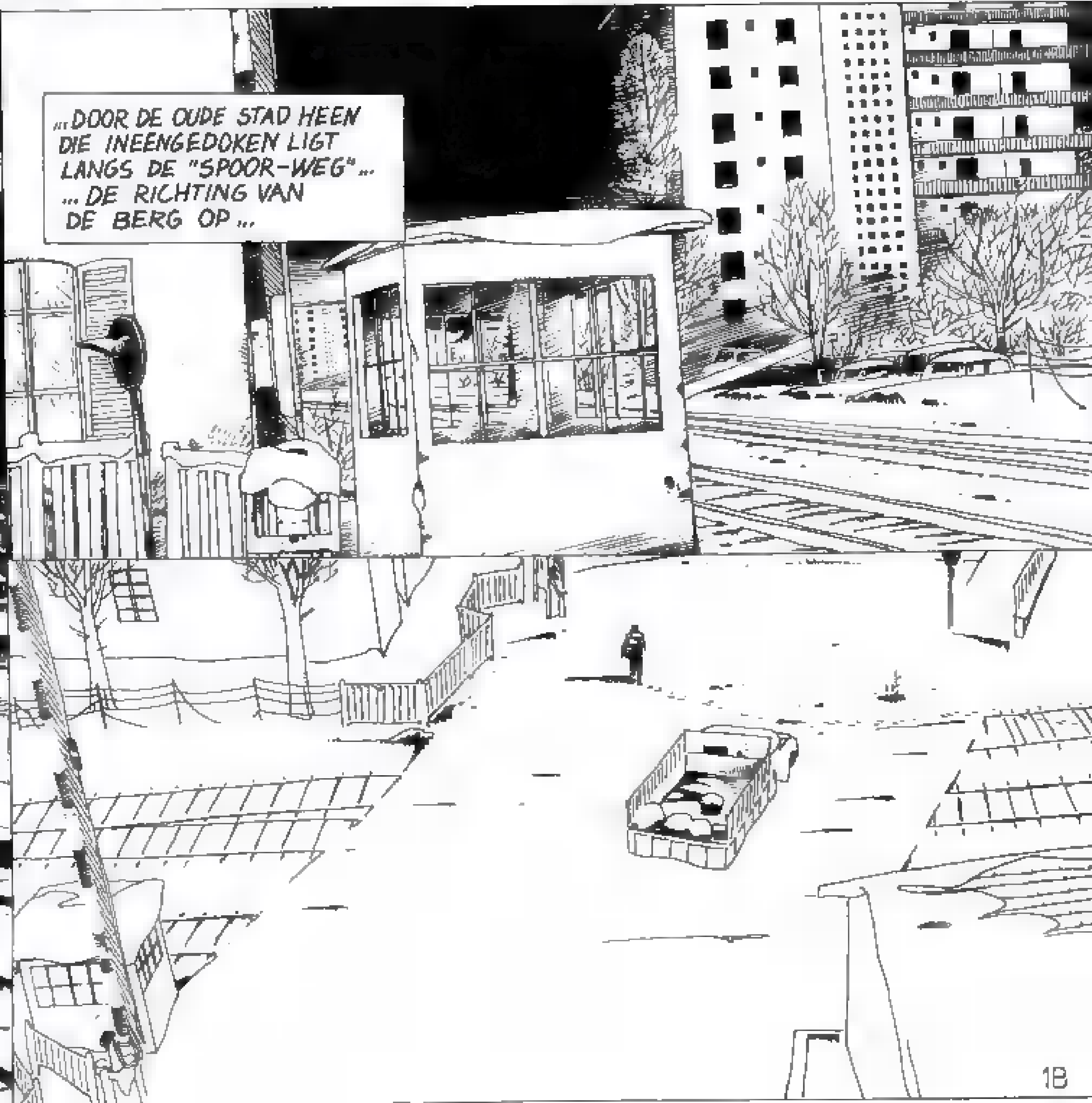
\Herfst \Winter 76 ... St. Bonnet

ALGUES

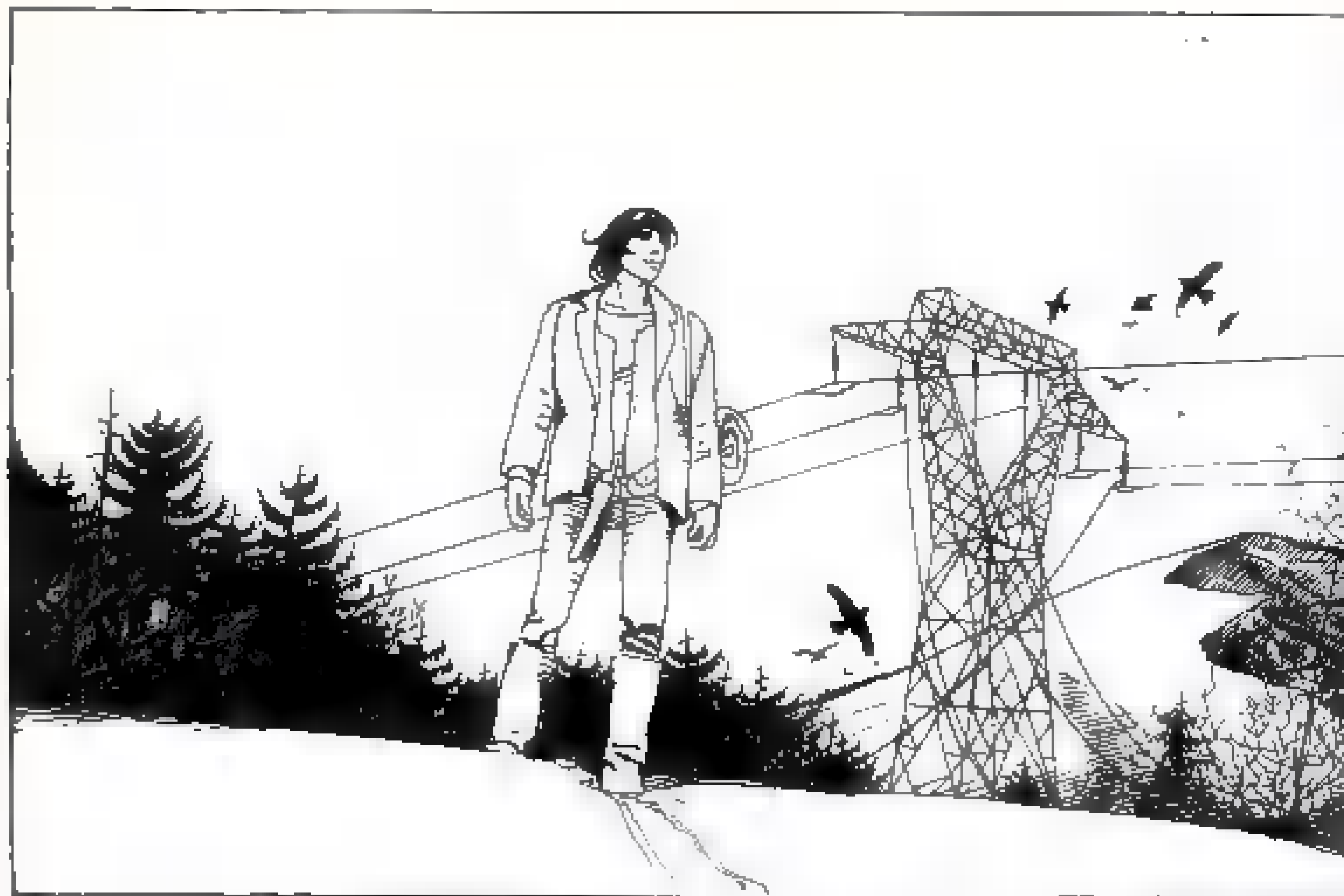
Meer uit dank dan uit eerbetoon voor degenen die me zin hebben gegeven om te schrijven en te tekenen... voor: Gioro, Auclair, Pelot, Tardi, Mezières, Mahin en anderen .... die zich zullen herkennen .....

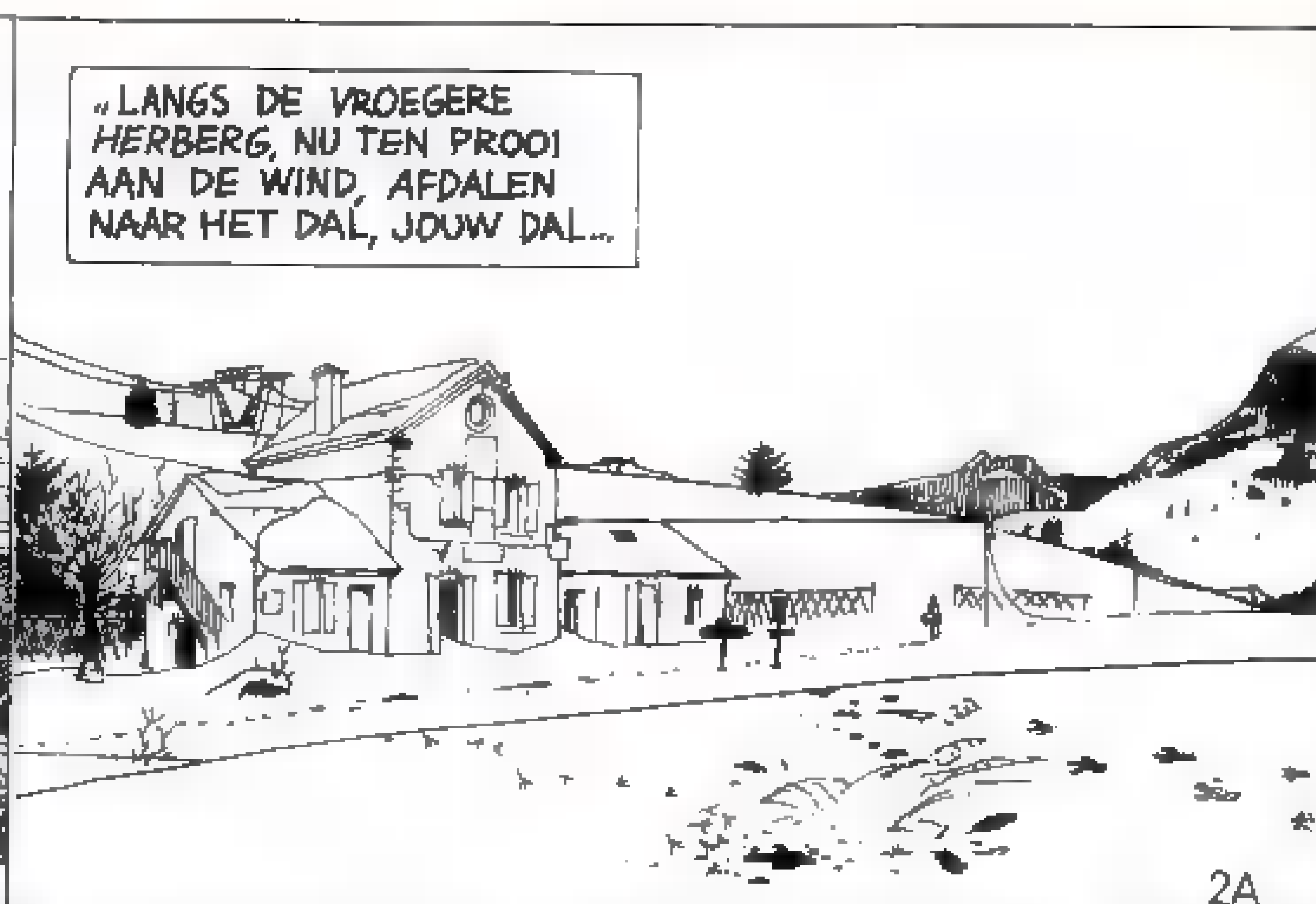
1A

1B

..LANGS DE VROEGERE HERBERG, NU TEN PROOI AAN DE WIND, AFDALEN NAAR HET DAL, JOUW DAL...
2A

2B

BIJ DE EERSTE BOERDERIJEN NAAR JOUW WEG VRAGEN...
..OM EVEN TE PRATEN

..DIE WEG. JE HEBT HEM HONDERDEN KEREN AFGELEGD, 'S AVONDS ALS DE VERMOEIDHEID KWAM...
..HONDERDEN KEREN SINDS JE DE OEVERS VAN HET GROTE WATER VERLIET...

..TENSLOTTE DE LAATSTE VAN DE DICHTOPEENSTAANDE RIJEN RANKE BERKEN, DIE DAAR IN EEN VER VERLEDEN WERDEN GEPLANT... DAARACHTER
...HET DORP... JE BENT WEER IN JE LAND...
2C

3A

..VAN VERRE ZAG JE HET MEISJE... TE VER OM HET GOED TE ZIEN MAAR JE HERKENDE HAAR MET JE OGEN VAN TOEN...
..OOK HET KIND.. DAT NAAR HET GROTE HUIS RENDE..
MAIRIE _E
RF

...TOEN WIST JE OOK DAT THOMAS LEEFDE...
LA FRANCE

..DIEP IN JE GEHEUGEN VOND JE ZIJN GEZICHT TERUG EN ZIJN GEBAREN EN DUIZEND ANDERE VERGETEN DINGEN... JE HOORDE HEM MET DIEZELFDE STEM DEZELFDE WOORDEN ZEGGEN: "ZO, JONGEN... WAT VERTEL JE ME NU"...

RIE _EC
RF
3B

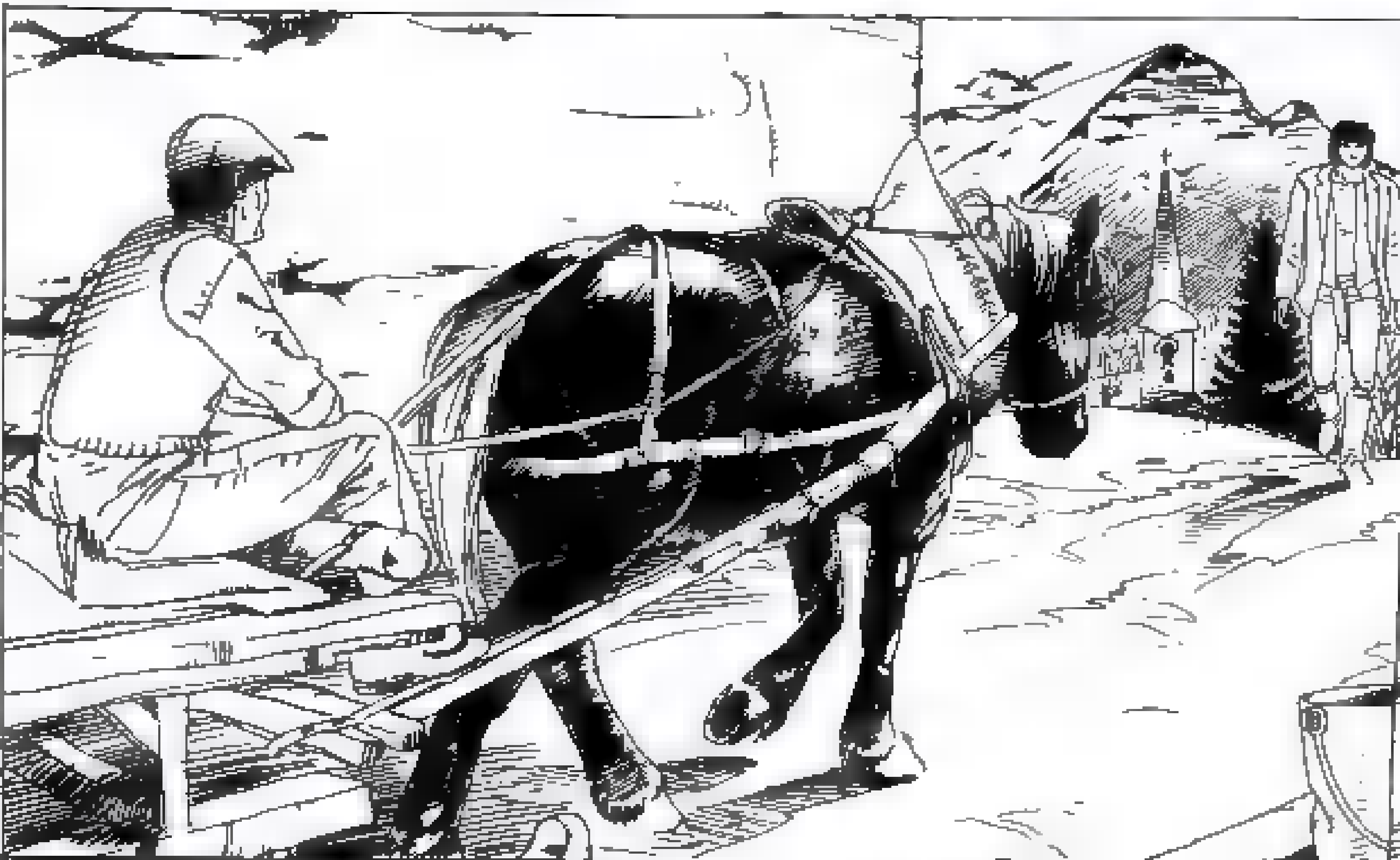
..JULLIE LACHTEN... EN SEKONDENLANG WAS ER NIETS ANDERS TE HOREN ...DAN HET ZINGEN VAN DE BERGSTROOM...

..HET WAS MIDDAG... THOMAS BEPAALDE DAT JE MEE ZOU ETEN...

..DE MAALTIJD WERD OMGEVEN DOOR DE KRETEN EN HET GEGIECHEL VAN KINDEREN DIE IN DE DEUROPENING SAMENDROMDEN..

..DAARNA HET STILLE EN VREDIGE UUR WAARIN DE GEEST VERKWIKT IS... UIT DE KEUKEN KWAM DE GEUR VAN KOFFIE ... EN HET GERITSEL VAN HET PAPIER DAT THOMAS OM ZIJN DONKERE TABAK ROLDE VERMENGDE ZICH MET DE RINKELENDE GELUIDEN UIT DE OMLIGGENDE HUIZEN, MET DE ADEMHALING VAN HET DORP...

4A

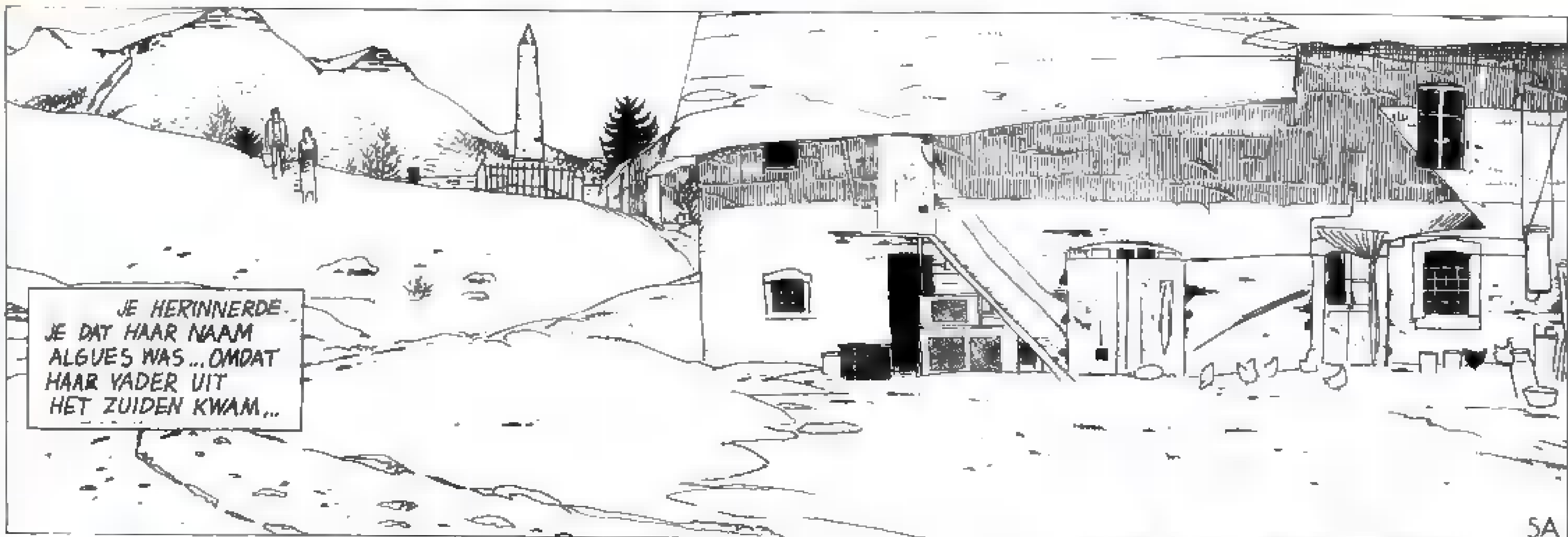

Je zong het lied van het verleden...
Dat vertelt over melwegen en automobielen
Je zong het lied van het verleden ...

..TOEN GING JE UIT... DE ZON BEGON AL LANGE SCHADUWEN TE WERPEN...EN...EVEN,
1861

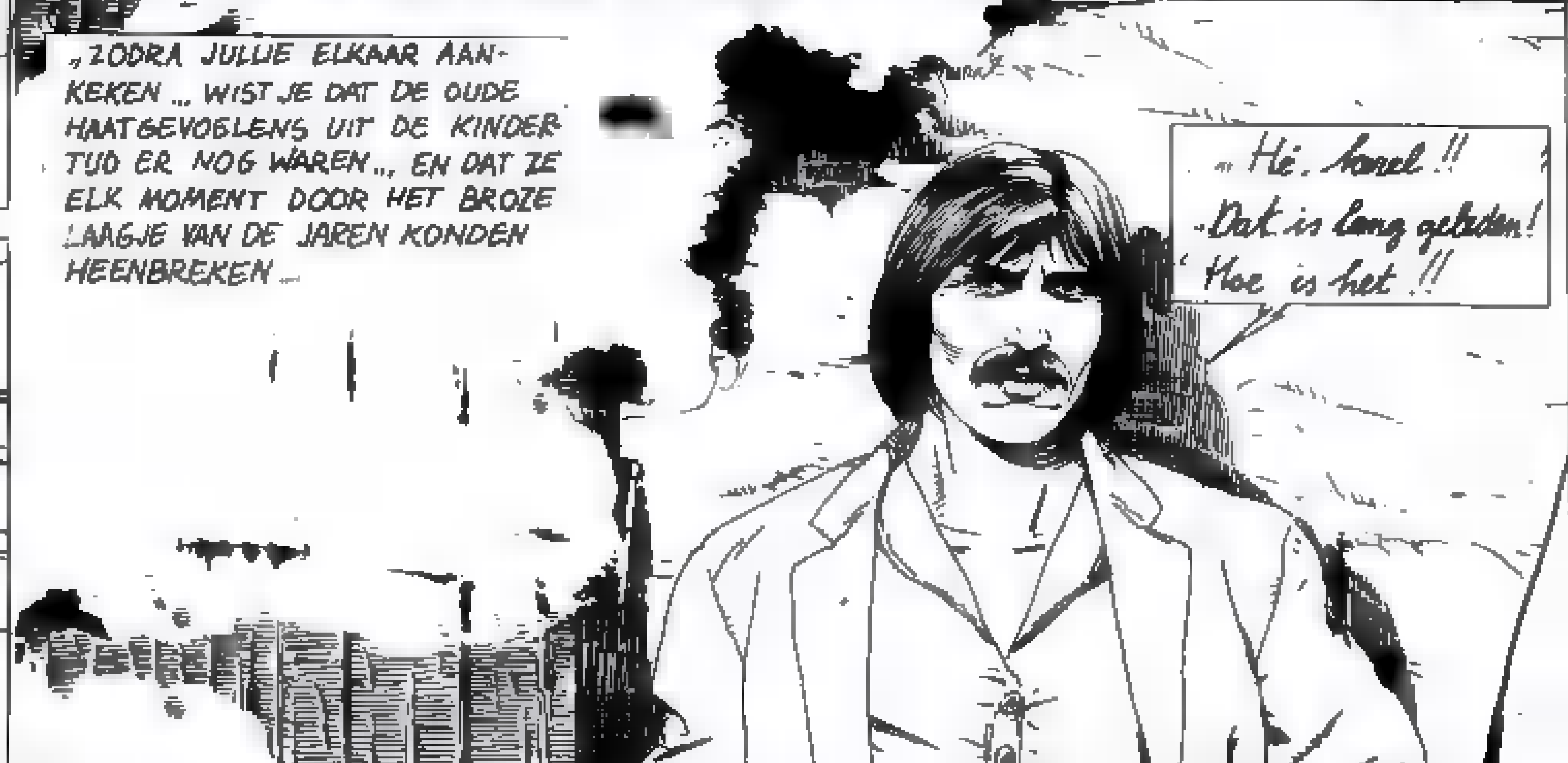

..LEEK HET OF DE TIJD STILSTOND...

JE HERINNERDE JE DAT HAAR NAAM ALGUES WAS... OMDAT HAAR VADER UIT HET ZUIDEN KWAM...
5A

„EN DIE DONKERE MAN DAAR.. IN DE WALM VAN HET VARKEN DAT WERD SCHOON-GEMAAKT.. MICHEL!!.. MICHEL-VAN-DE-SCHUREN--BOVEN...
...JE BROER?

„ZODRA JULLIE ELKAAR AAN-KEKEN... WIST JE DAT DE OUDE HAATGEVOELENS UIT DE KINDER TIJD ER NOG WAREN.., EN DAT ZE ELK MOMENT DOOR HET BROZE LAAGJE VAN DE JAREN KONDEN HEENBREKEN...
„Hé, Karel!! Dat is lang geleden! Hoe is het!!

„HIJ NODIGDE JULLIE UIT ZIJN PAS GESTOOKTE BRANDEWIJN TE PROEVEN... EN, IN DAT DONKERE VERTREK PROBEERDEN JULLIE HET ONBEHAGEN WEG TE LACHEN ... ALGUES GING NAAR DE BERG-STROOM... MET DE VROUWEN...
5C

..EN TOEN JE IETWAT DRONKEN VAN DE ALCOHOL EN DE GEUREN DE BUITENLUCHT INGING DIE NAAR SNEEUW ROOK... WAS JE HAAR BIJNA VERGETEN...

♪... Je zong het lied van het verleden... dat vertelt over melkwegen...

...En automobielen ♪

...Je zong het lied van het verleden♪...

♪ ..En toen kreeg ik zin...

...om je te kussen...

..HI HI H

6B

ANGLETERRE

OCÉAN

ATLANTIQUE

ESPAGNE

6C

..ZODRA HET DONKER WAS KWAMEN MANNEN, VROUW- EN EN KINDEREN IN KLEINE GROEPJES NAAR DE GEMEENSCHAPSAVOND..

..THOMAS INSTALLEERDE, MET LACHENDE OGEN, ALGUES AAN JOUW TAFEL ...EN.. NA HET ETEN..

..MOEST JE WEL OVER JE REIS VERTELLEN... OM JOU HEEN VORM- DE ZICH EEN KRING ...

.. JE VERTELDE OVER HET GROTE WATER EN DE PAAL- DORPEN ...JE SPRAK ZELFS OVER EEN MAN DIE SIMOA HEETTE EN OVER DE RIVIER

.. DIE ZUIDWAARTS STROOMT ...EN ER WAS LICHT IN DE OGEN DER VROUWEN EN EEN VLEUGJE AFGUNST OP DE ERNSTIGE MANNENGEZICHTEN

8A

„OOK THOMAS LUISTERDE EN ZIJN BLIK SCHEEN AF TE DWALEN NAAR DIE STAD AAN ZEE ...

..HIJ HOORDE EEN LIED UIT VERVLOGEN DAGEN DAT SPRAK OVER CASINO-IN-PUIN EN OVER OPERAMEEUWEN...

.. DAARNA ... ALS WILDE HIJ DE BETOVERING VERBREKEN... HAALDE HIJ ..TRAAG... DE VIOOL UIT DE LICHTHOUTEN KOFFER ... EN LIET ZIJN VINGERS OVER DE HALS GLIJDEN

...TOEN TENSLOTTE EEN EIND WAS GEKOMEN AAN HET DANSEN EN IEDEREEN WAS VERTROKKEN ... WEES THOMAS JOU JE KAMER...

KLIK
..THOMAS?.

..BUITEN.. WAS HET SNEEUWEN OPGEHOUDEN ..
...EN .. IN HET STILLE VERTREK ....

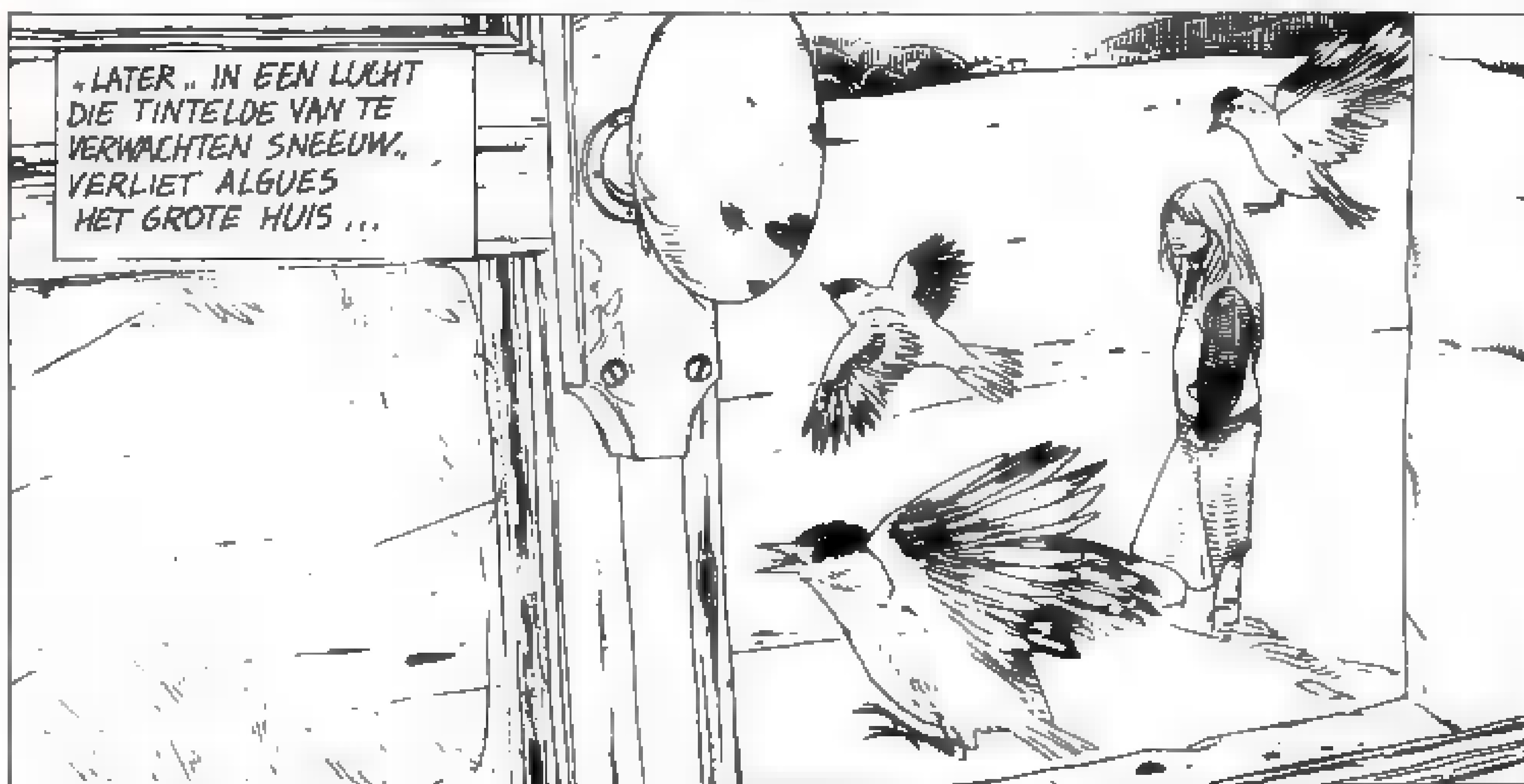

..ENKEL HET GERUCHT VAN TEXTIEL DAT DOOR GEJAAGDE VINGERS WERD GEKREUKT...

– DING
DING
DING –

„DE DAGERAAD HAD ZICH DIE MORGEN NOG MAAR NET AANGEKONDIGD... TOEN JIJ DE BERGTOP OVERTROK ...

„'S NACHTS WAREN ER WOLVEN DOOR HET DORP GETROKKEN .. EN JE HEBT OVER HUN SPOREN GELOPEN ...

11A

„LATER .. IN EEN LUCHT DIE TINTELDE VAN TE VERWACHTEN SNEEUW, VERLIET ALGUES HET GROTE HUIS ...

„EN DOOR HAAR HOOFD SPEELDE EEN TEER EN MELANCHOLIEK LIEDJE, MOOI ALS DE LENTE ...EN HET LIEDJE GING ZO : ...

„ Je zong het lied van het verleden
Dat vertelt over melwegen
En automobielen
Je zong het lied van het verleden ..
... Toen kreeg ik zin
Om te huilen ...
EINDE
11B

NAMEN EN FEITEN

EIGHT PAGERS

Met de opkomst van de underground-comix zijn de eight pagers, Tijuana Bibles, Tillie ■ Mac books of nog eenvoudiger de fuck-books, uit de jaren '30 meerdere malen herdrukt. Boekjes met strips waarin de beroemdste strip- en filmhelden alleraardigste seksuele hoogstandjes maken. Deze boekjes die in de jaren dertig verschenen hadden totaal geen verhaal, waren belabberd getekend en hadden als enige doel de grote helden van wie in het dagelijks leven alleen super kuise daden werden getoond, zo grondig mogelijk te ontluisteren. Het schema was simpel: plaatje I jongen ontmoet meisje, plaatje 2 tot en met 8 jongen en meisje neuken dat de stukken eraf vliegen. Niets meer en niets minder. Van deze Tijuana Bibles zijn 2 boekjes in nieuwe uitvoeringen verschenen, voorzien van een serieuze inleiding. In deel 1 „Hot Nuts'' zien we de seksuele escapades van beroemde striphelden als Mutt and Jeff, Moon Mullins en Popeye terwijl in deel 2 „Under the Stars in Hollywood'' filmsterren als Greta Garbo, Myrna Loy, Mae West en Joan Crawford een goede beurt krijgen. Prijs per deel ƒ 15,-.

CENSUUR

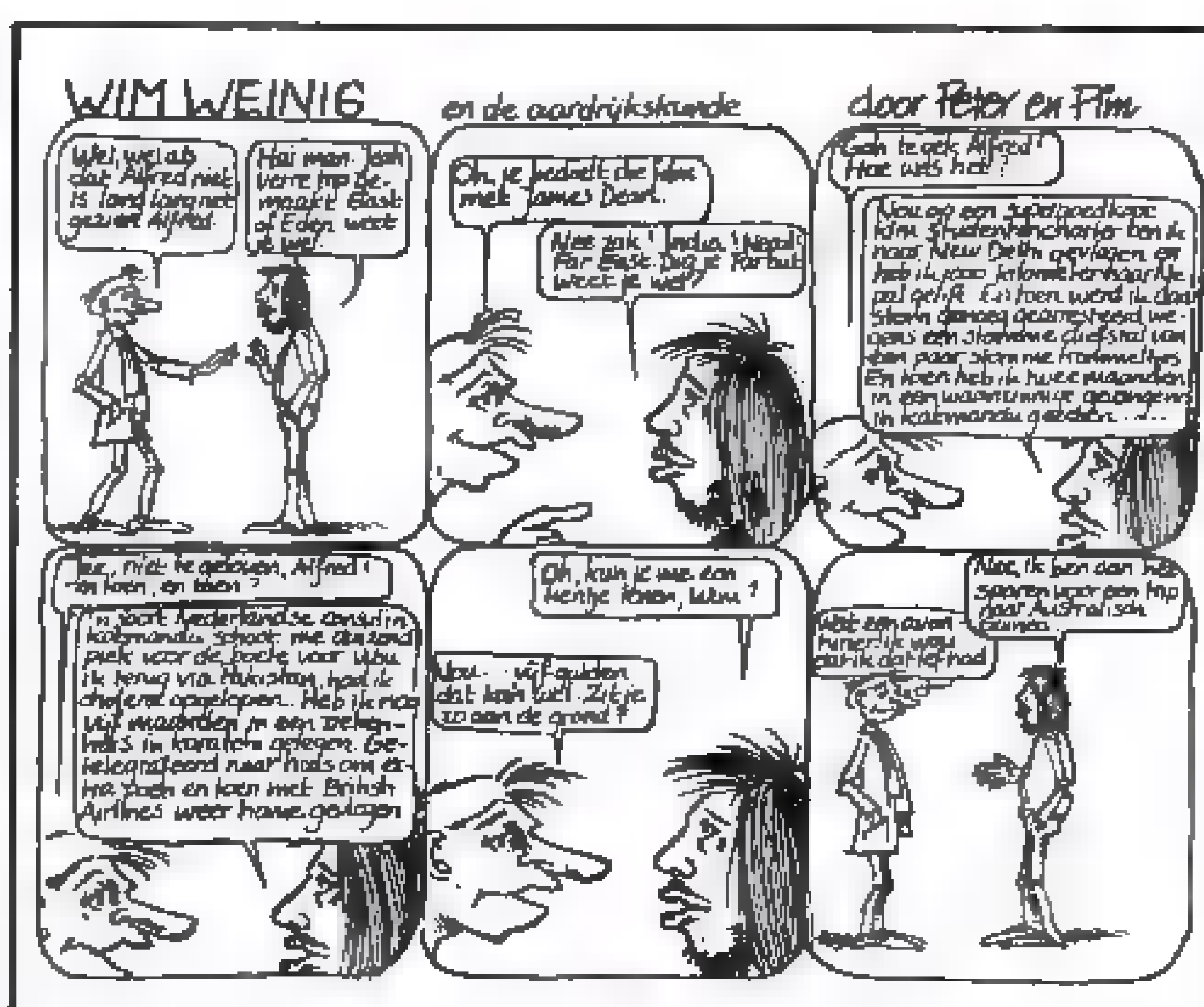
Het ziet er steeds meer naar uit dat de kleinzielige moraal uit de jaren vijftig terug gaat komen. In alle landen keren groeperingen zich tegen sex en geweld op de tv, in boeken, films en strips. Vooral in de landen waar mediamakers alleen bij de gratie van adverteerders hun programma's kunnen maken zijn ingrijpende maatregelen dan ook al aangekondigd, of zelfs genomen. Zo moesten de tekenfilmers Hanna & Barbera hun sublieme Tom & Jerry tekenfilmpjes uit de dertiger en veertiger jaren van de gewelddadigste scènes ontdoen wilde men ze opnieuw uitzenden. In Engeland is zelfs gevraagd om Tom & Jerry voor de tv te verbieden, maar ook in Nederland is het gruwelijke en sadistische karakter van de filmpjes al ter sprake gekomen. Een ander gevaar voor het zieleheil van de kinderen schijnt Spider-Man te zijn. De Federal Trade Commission (de Amerikaanse reklameraad) waar klachten betreffende reklame in behandeling worden genomen, heeft de banvloek uitgesproken over een reklame van de farmaceutische firma Hudson waarin Spider-Man vitamines voor kinderen aanprijst. Volgens de reklameraad is de Spider-Man advertentie misleidend omdat erin gesuggereerd zou worden dat kinderen die Hudson-vitamines slikken, minstens even sterk worden als Spider-Man! Wat de reklameraad zich daarbij voorstelt is niet duidelijk. Hoe kunnen kinderen even sterk worden als een niet bestaand personage? Als Astérix en Obélix morgen een hoestdrank propageren zullen kinderen het spul toch ook niet bij liters tegelijk gaan drinken met de gedachte dat ze daarna met één pink eeuwenoude eiken kunnen ontwortelen! Hudson, die de advertentie vrijwillig uit de roulatie neemt, is overigens eigendom van het Cadence-concern waartoe ook de Marvel Comics behoren. Een ander voorbeeld van de grote heksenjacht van de zeventiger jaren is het besluit van de hoofdstedelijke bibliotheken en jeugdhuizen in Helsinki om in

het vervolg Donald Duck te weren. Het comité dat het verbod heeft uitgevaardigd is samengesteld uit vertegenwoordigers van diverse politieke partijen. Bezwaren tegen de brave Donald: „aanstootgevend exhibitionisme'', „het samenhokken met zijn vriendin Katrien'' en het „ontbreken van een moederfiguur'' in de strip. De heer Randall Mohler, functionaris bij Walt Disney Productions, heeft notabene nog de moeite genomen een serieuze verklaring af te leggen waarin hij de beschuldigingen weerlegt: „Kwik, Kwak en Kwek zijn niet geboren uit een buitenechtelijke liaison en Donald en Katrien leven niet samen maar komen vriendschappelijk bij elkaar over de vloer.'' Het is een benauwend gevoel dat men van hogerhand weer bezig is over onze „gemoedsrust'' te waken. Allereerste slachtoffers van deze idioterie zijn overigens de kinderen. Zij hebben geen verweer en kunnen nergens voor opkomen. Er moet maar snel een anti-censuur commissie in het leven worden geroepen!

VRIENDJESPOLITIEK

Als je gedurende kortere of langere tijd aan een stripblad verbonden bent, blijkt dat de meeste brieven die je krijgt afkomstig zijn van jongelieden die zich bekommerd afvragen: Hoe word ik striptekenaar? Het antwoord is afhankelijk van de kwaliteit van het bijgesloten materiaal. Toch zou slechts één antwoord waarschijnlijk het treffendste zijn: „vriendjespolitiek''. Wie daaraan twijfelt moet eens een blik werpen op de allernieuwste strip die het Algemeen Dagblad wekelijks op dinsdag publiceert. De strip „Wim Weinig'' is van ene Pim Meijers (20), het zoontje van AD-illustrator Adriaan Meijers. Het AD vermeldt vrolijk dat de jonge Pim tekenleraar wil worden. Of hij dat wordt? Zo te zien is hij niet eens veelbelovend. Het is jammer dat zoveel kostbare ruimte wordt onttrokken aan striptekenaars die het vak werkelijk beheersen maar die vanwege de kostenbesparing op strips geen kans krijgen.

BOOP BOOP A BOOP

Hoewel tekenfilmfiguren hun bekendheid vaak voor een groot deel te danken hebben an het geluid dat zij voortbrengen is er meestal maar weinig bekend over de mensen die hun stem lenen aan de getekende figuurtjes. Dat geldt slechts ten dele voor Mae Questel, de vrouw die het wulpse tekenfilmvrouwtje Betty Boop voorzag van het sexy kirrende: „Boop boop a doop.'' Na het proces dat in de dertiger jaren tegen haar aangespannen was omdat zij haar bekende „boop boop a doop'' van de actrice Helen Kane gestolen zou hebben, kende heel Amerika zowel Mae Questel als Helen Kane en lagen de aanlokkelijke kontrakten voor het oprapen. Mae Questel heeft er matig van geprofiteerd. Zij bleef de stem van Betty Boop verzorgen, alsmede die van Olive Oyl (de sprietige beminde van Popeye) en later voor een radioprogramma de stem van het 7 jaar oude Chinese weesjongetje in „The dragon Lady'' (naar de gelijknamige aflevering uit de strip Terry and the Pirates). Mae Questel's eerste Broadway sukses kwam in 1960 in „Majority of One'' met Cedric Hardwick en Gertrude Berg. Daarna speelde zij in films als „It's only money (met Jerry Lewis), Move (met Elliot Gould) en Funny Girl. Haar grootste bekendheid heeft Mae echter pas gekregen toen zij een paar jaar geleden door het reklamebureau Walter Thompson werd benaderd om een tv-filmpje voor Scott Towels te presenteren. Als de wat gezette, middelbare Aunt Bluebell is Mae Questel momenteel op de tv te zien terwijl zij Scott, papieren handdoeken, aanprijst die wel 20% zwaarder zijn dan andere merken: „weigh it for yourself honey!'' zegt ze met het kindvrouwachtige vamp-stemmetje van Betty Boop. Een schalkse knipoog onderstreept haar bewering. Op oudere leeftijd is Mae Questel beroemder dan ooit tevoren en dat kunnen niet veel filmdiva's uit de speelfilm haar nazeggen.

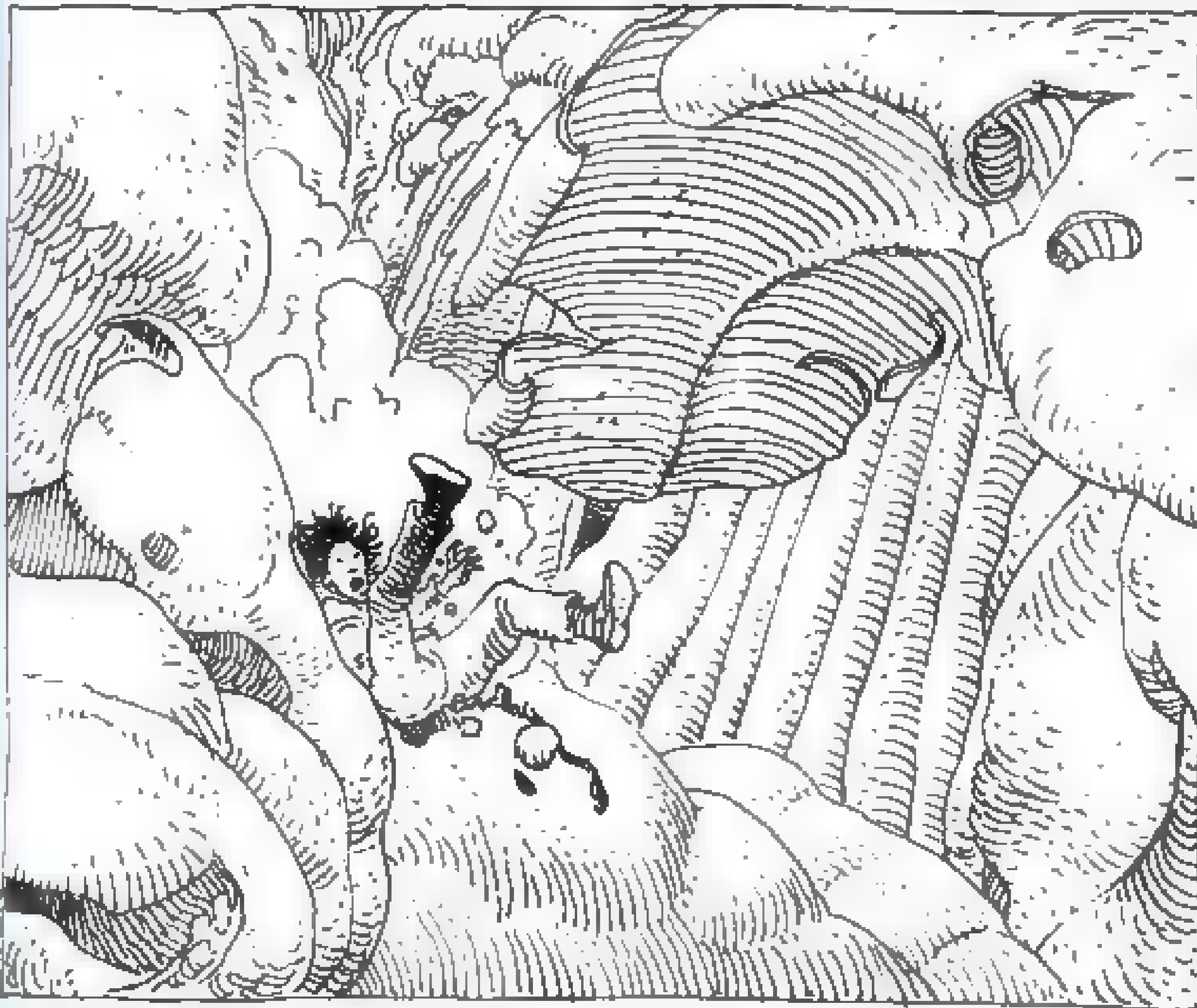
OPGELET!!!

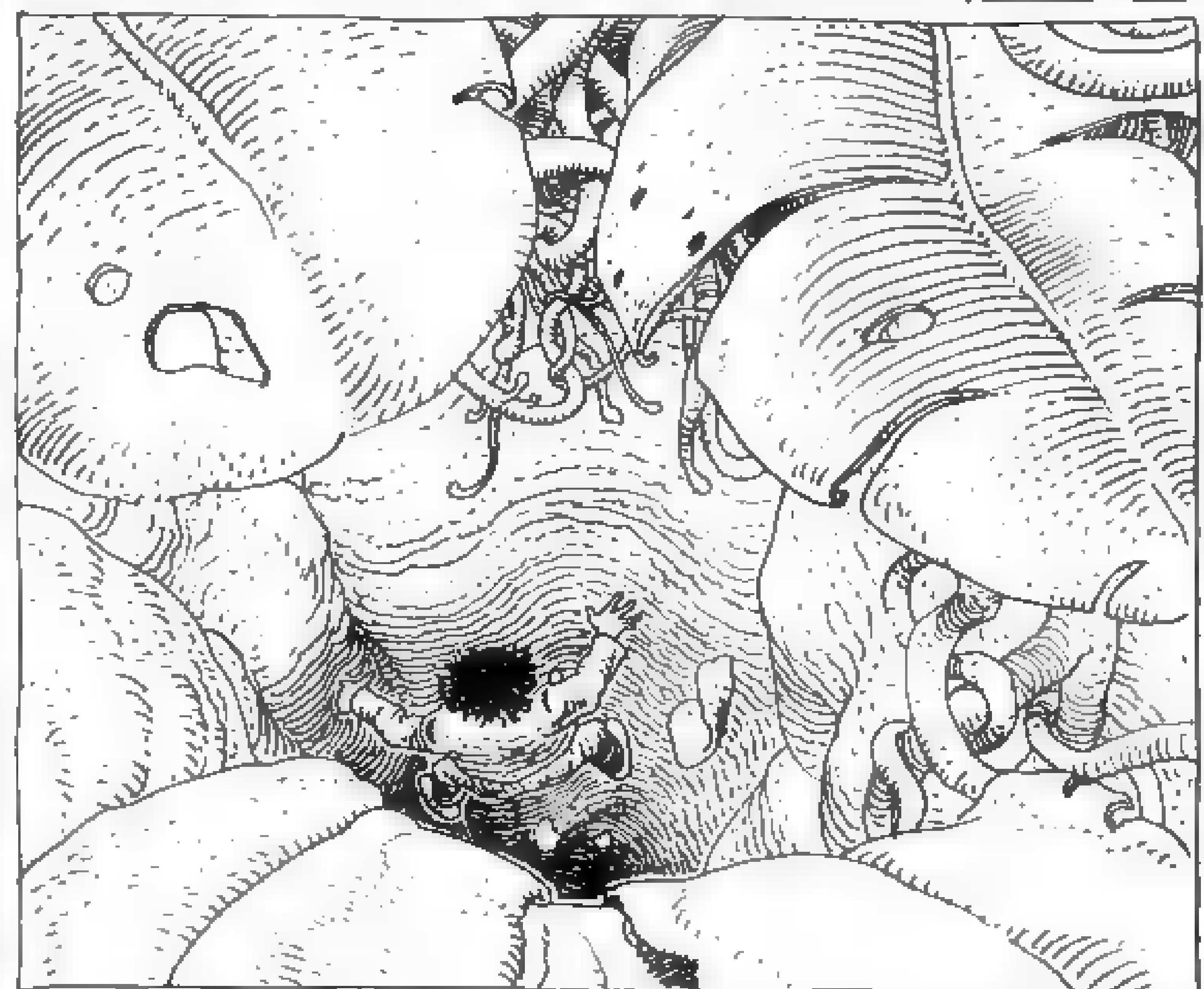
Abonnees en mensen die nog vergeten hadden om zich te abonneren, maar dit alsnog doen, kunnen tegen portokosten, d.w.z. voor drie gulden, het handige jongensboek bestellen, boordevol tips voor de serieuze doe-niets-zelver. Dit boekwerk waarvan iedere pagina ■ komplete fotoroman is, wordt gekenmerkt door de roekeloze humor die ook zo treffend overkomt van Houweling's vaste pagina op de binnenzijde van ieder Gummi-nummer.
Voor niet-abonnees kost het boek ƒ 9,-.

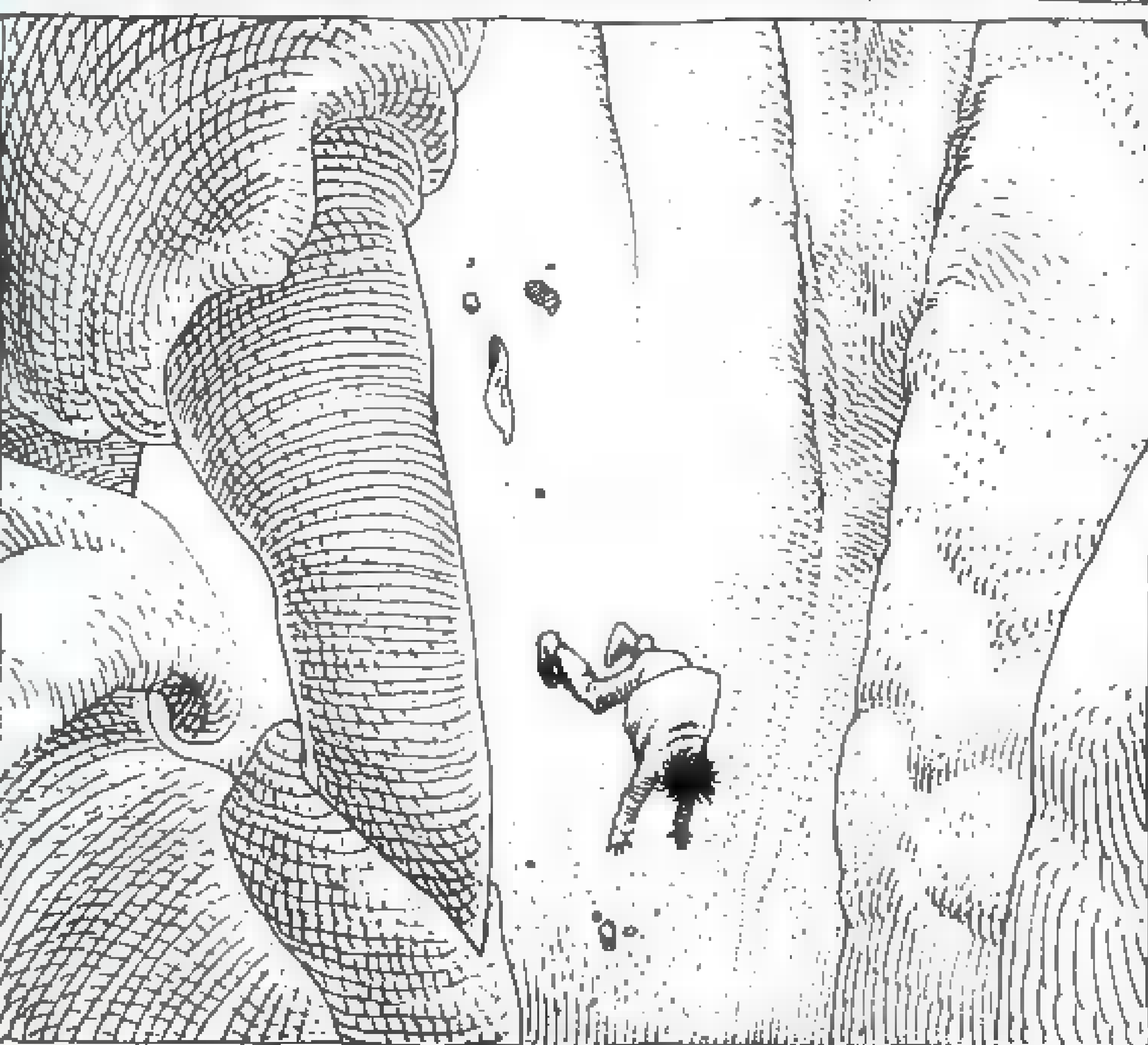
VRIJE VAL

DOOR MŒBIUS

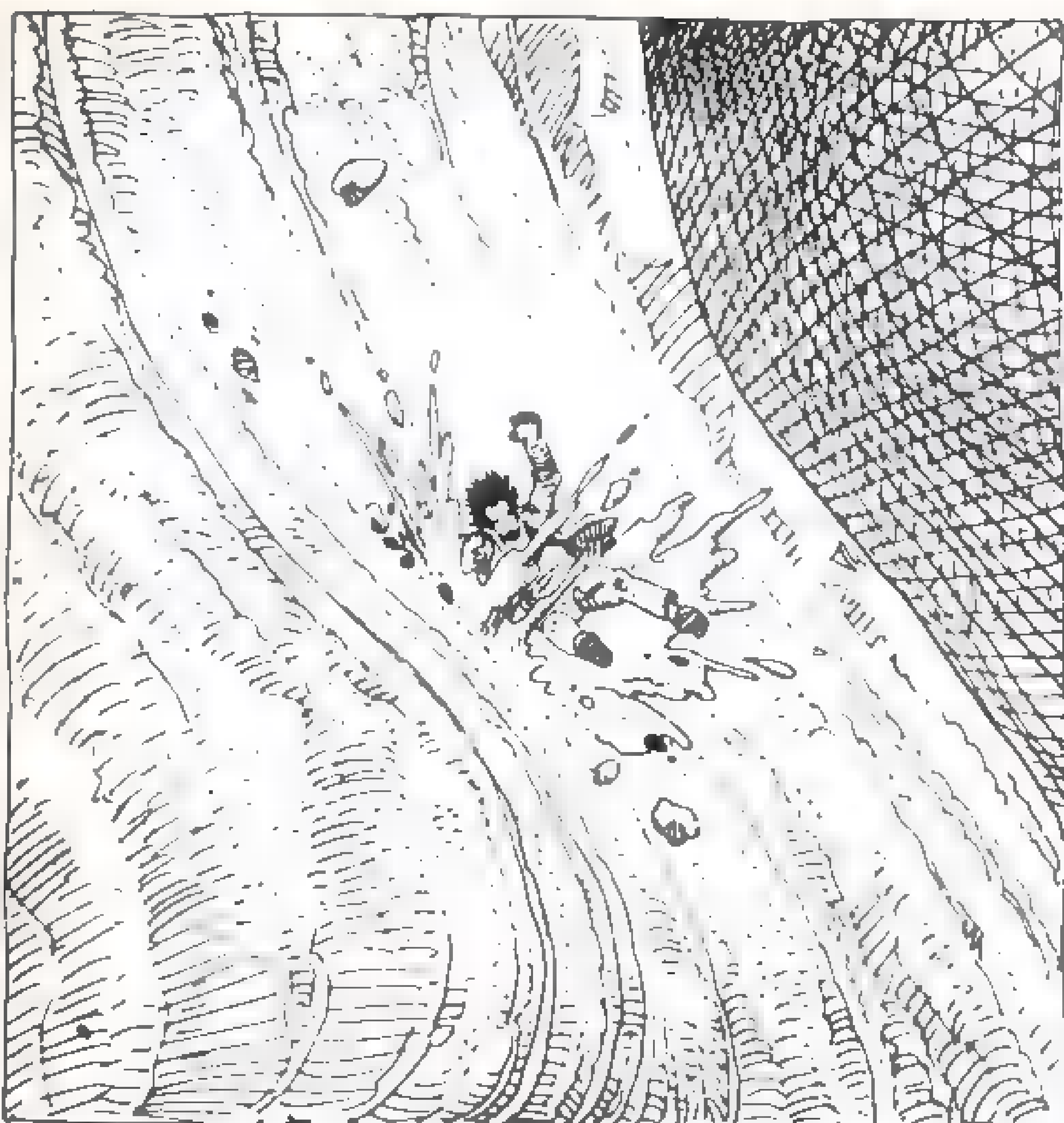

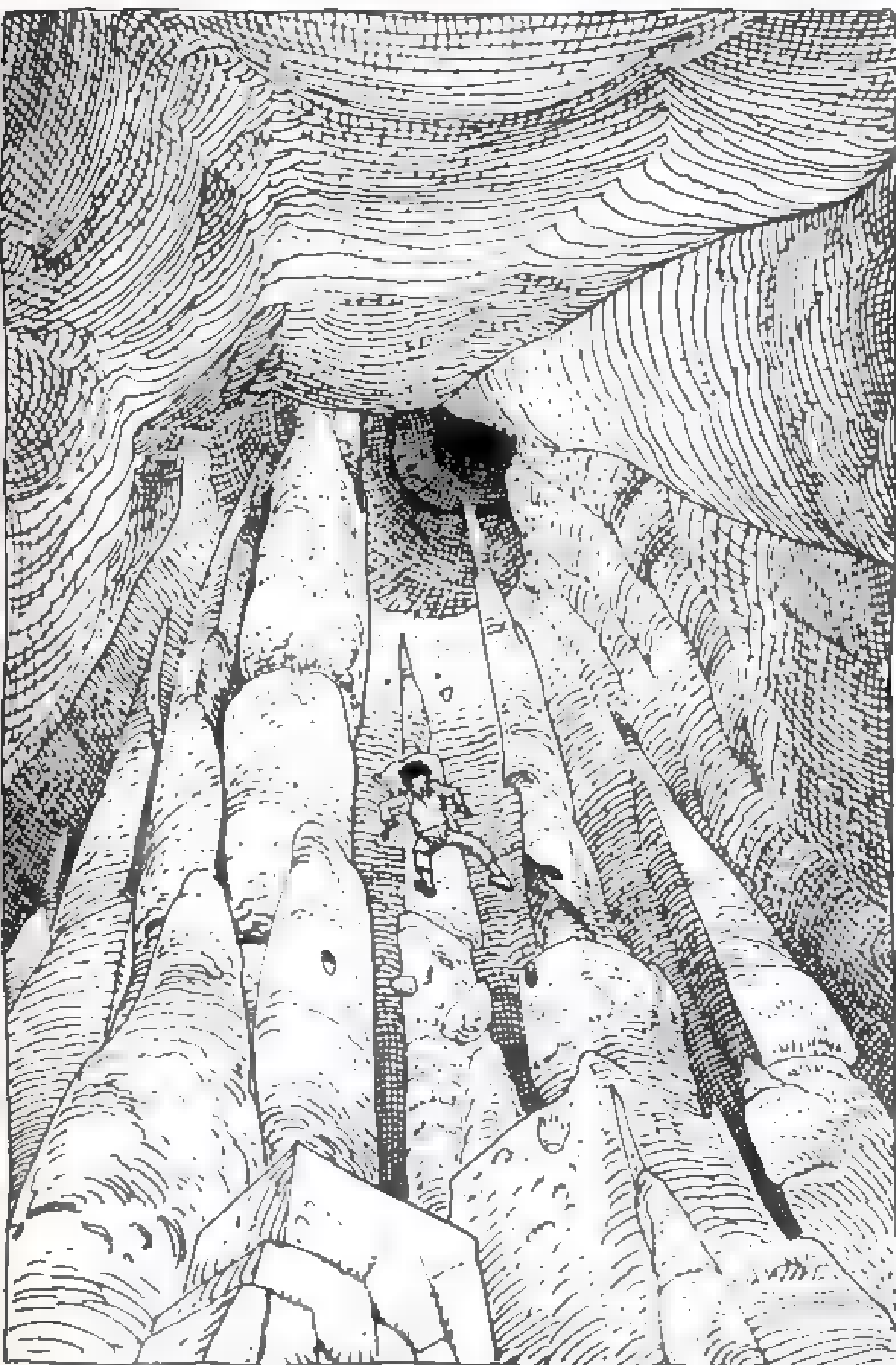

zoals op het omslag aangekondigd,had hier de kleurstrip tijl uilenspiegel door enrique breccia moeten staan.omdat de italiaanse agent van breccia de kleurfilms niet op tijd stuurde,ondanks

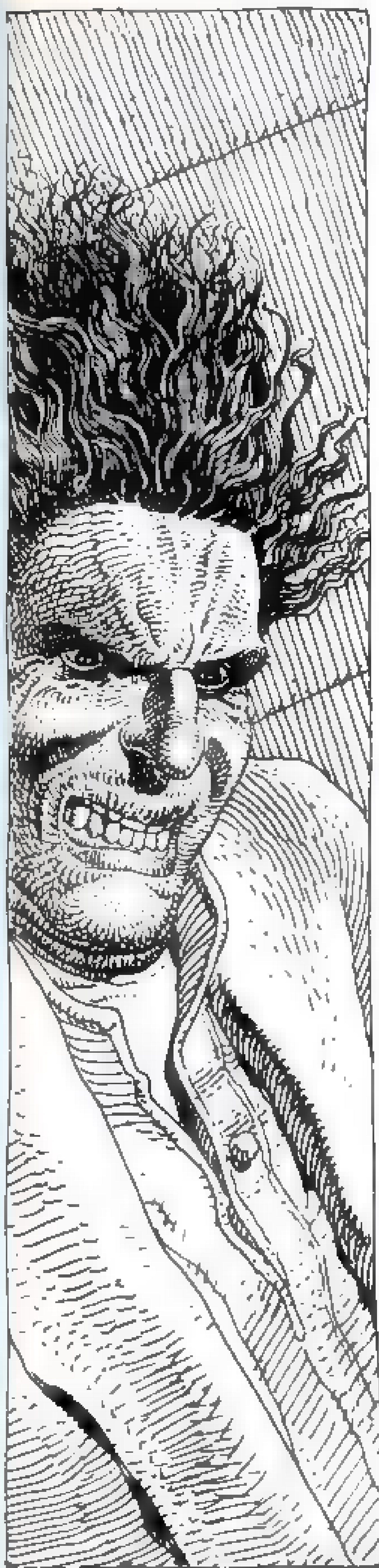

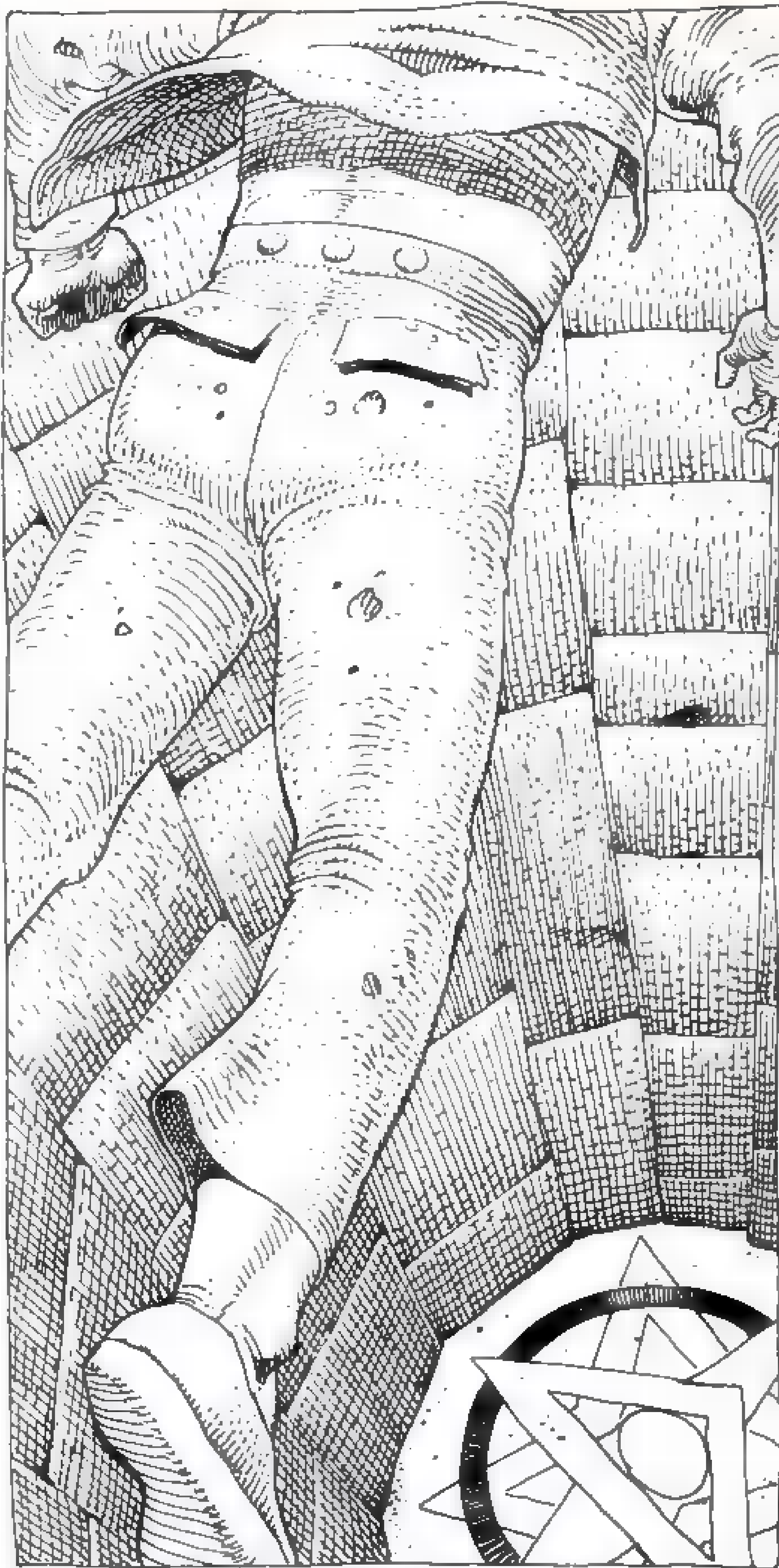

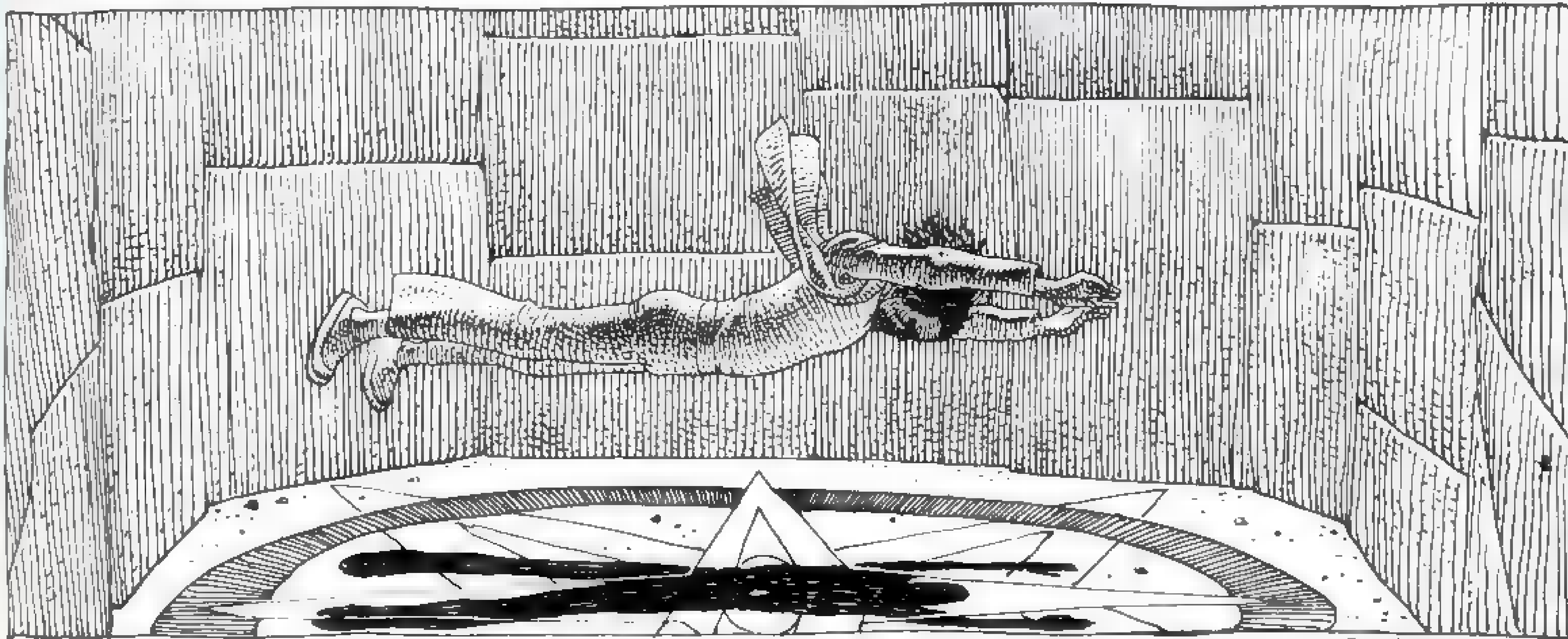

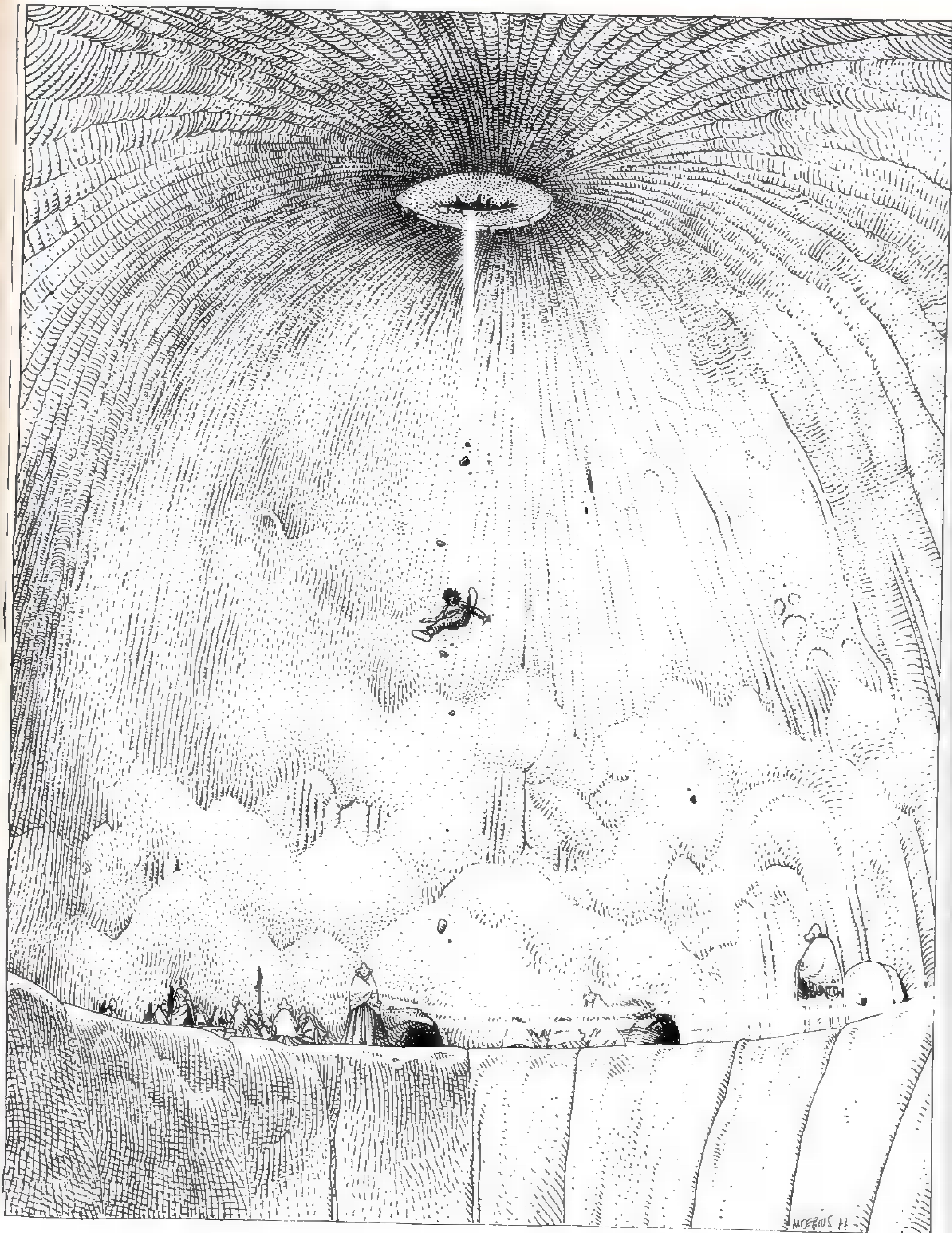
eel aandringen van onze kant,hebben wij ter vervanging,de strip vrije val van moebius geplaatst.
en vervangende kleurenstrip kon niet meer geregeld worden.

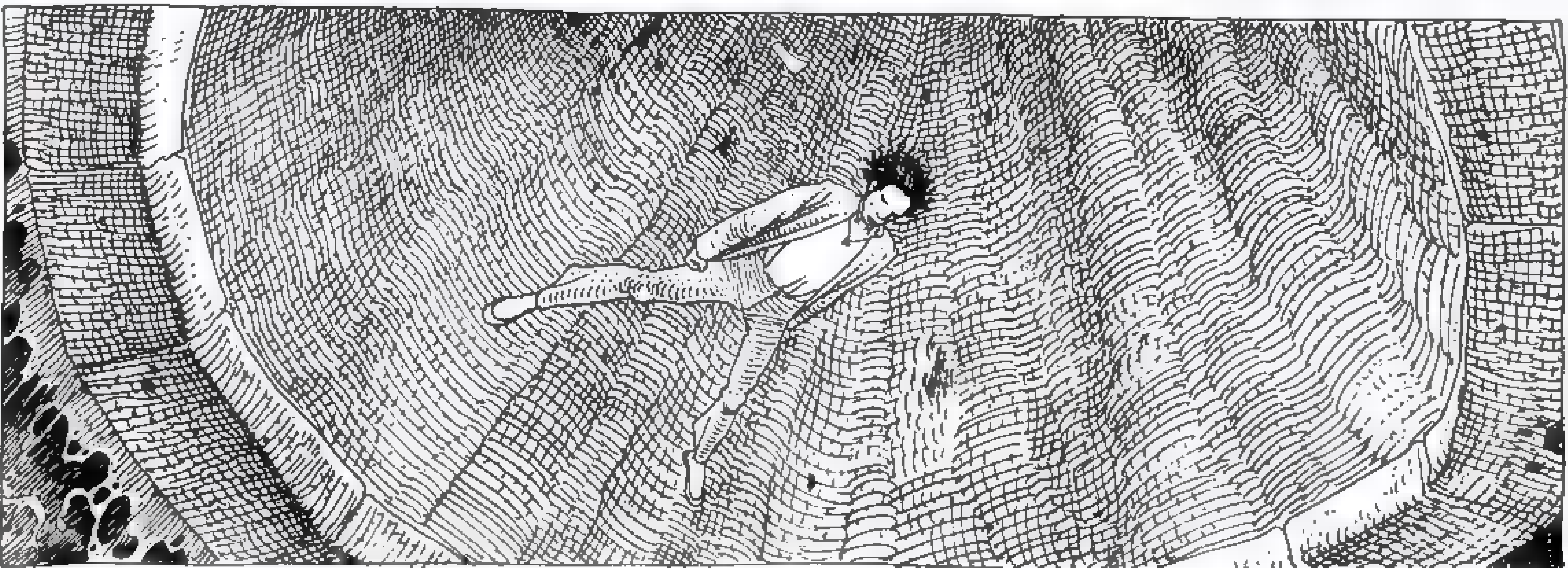

MŒBIUS 77

MŒBIUS 77
4

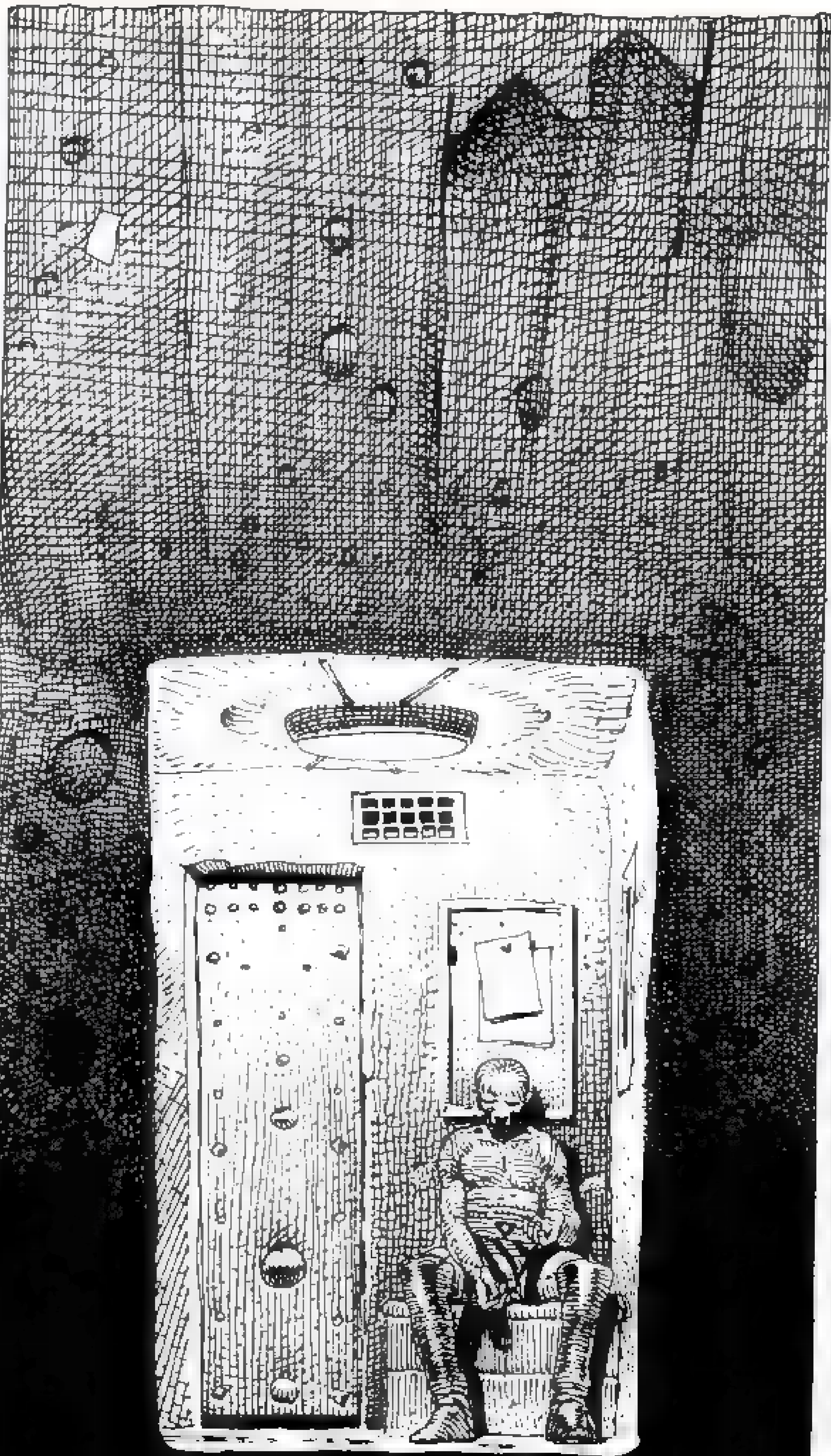

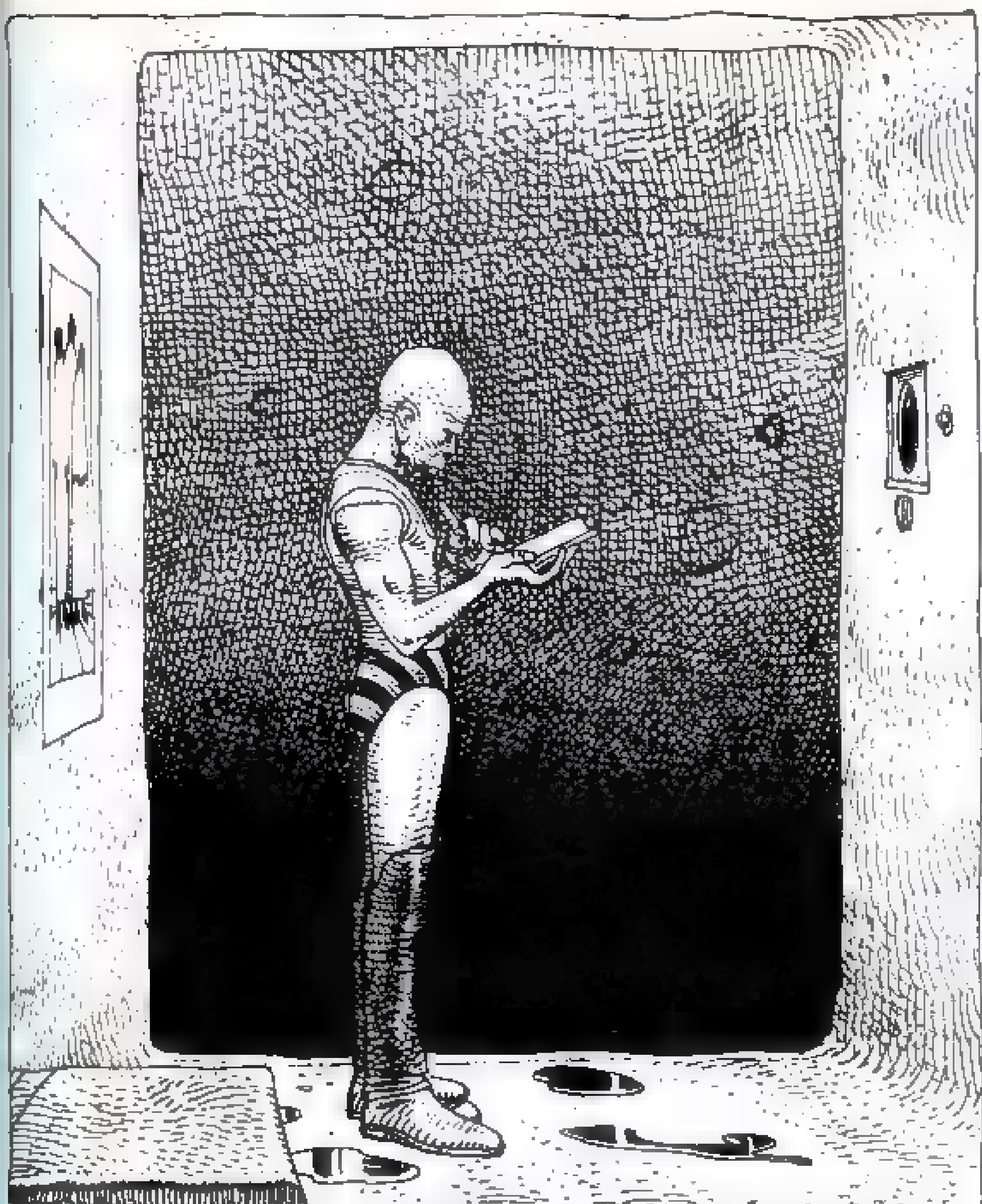
5 MŒBIUS 77

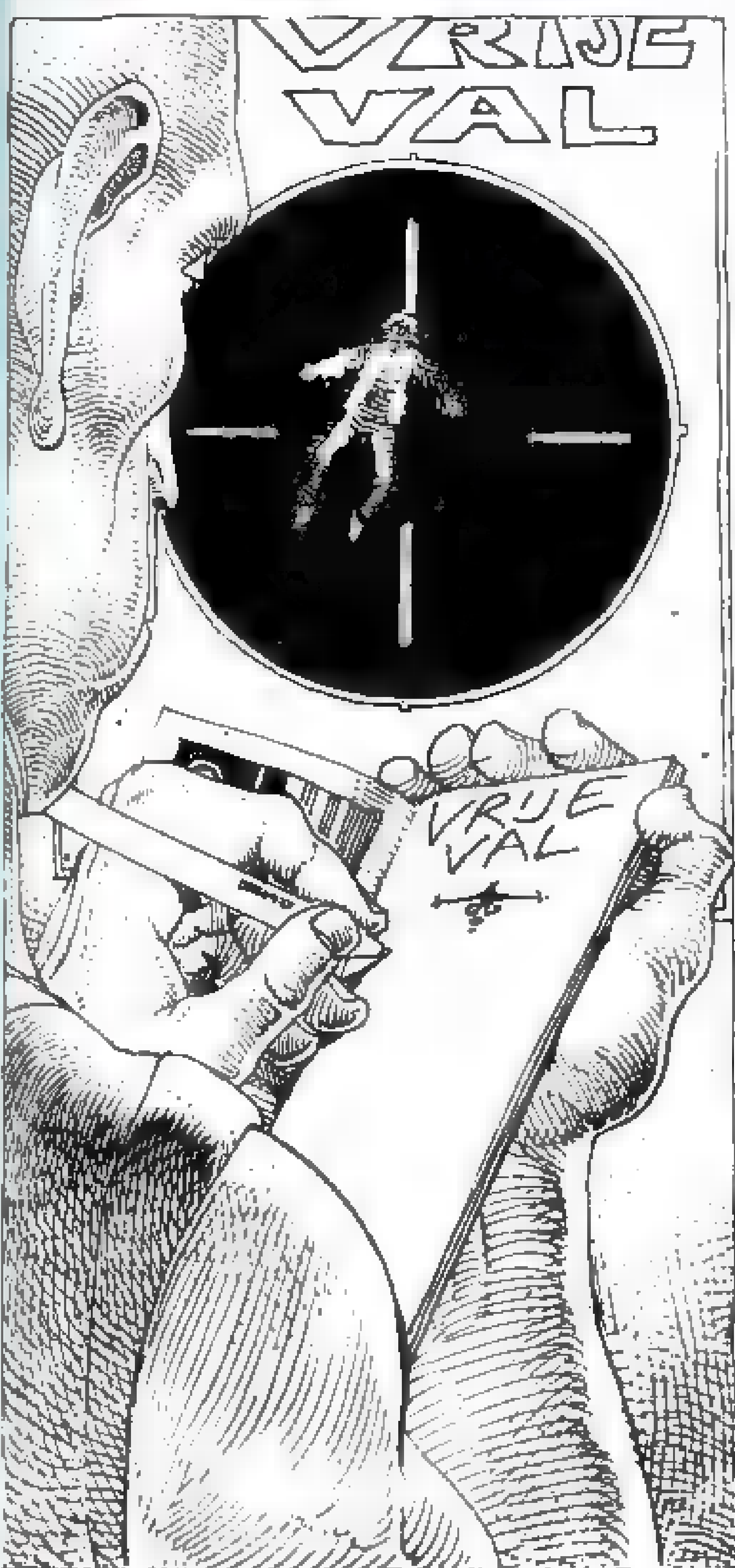

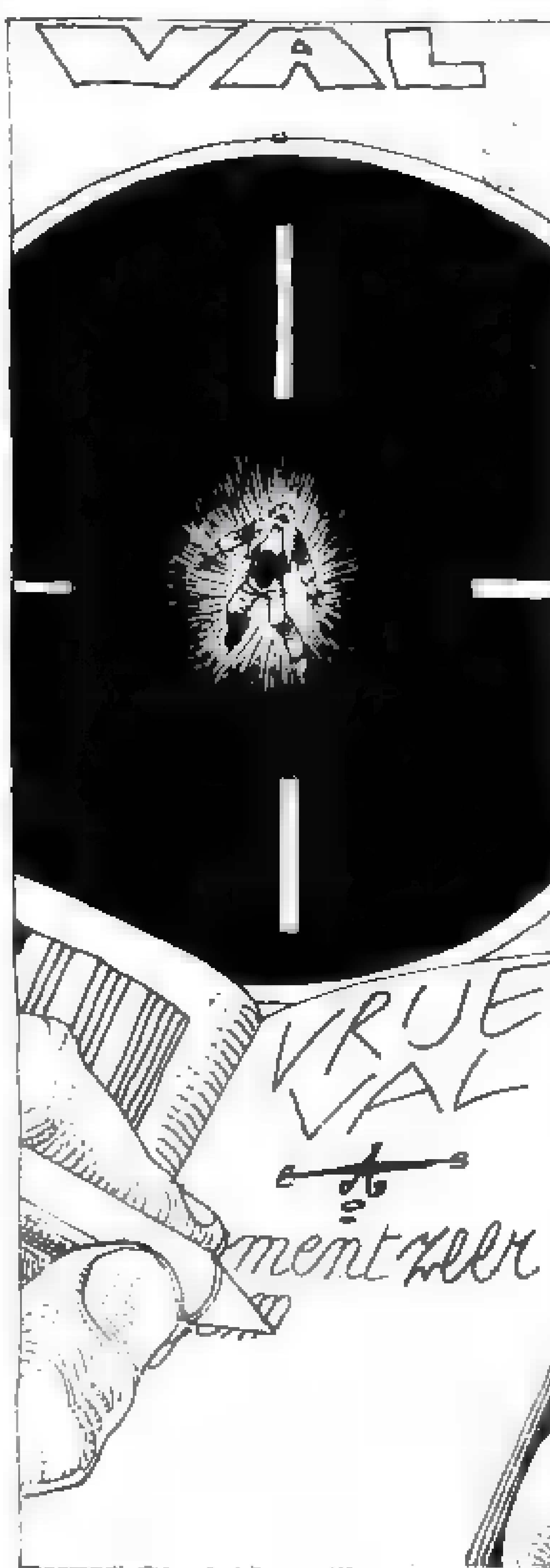

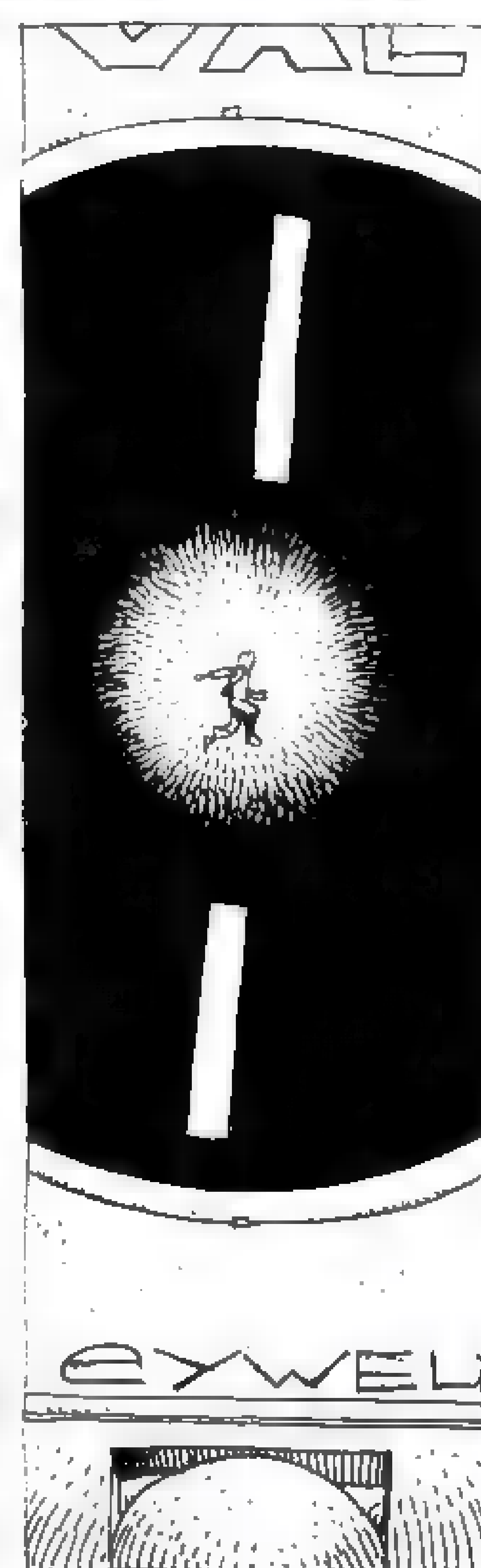

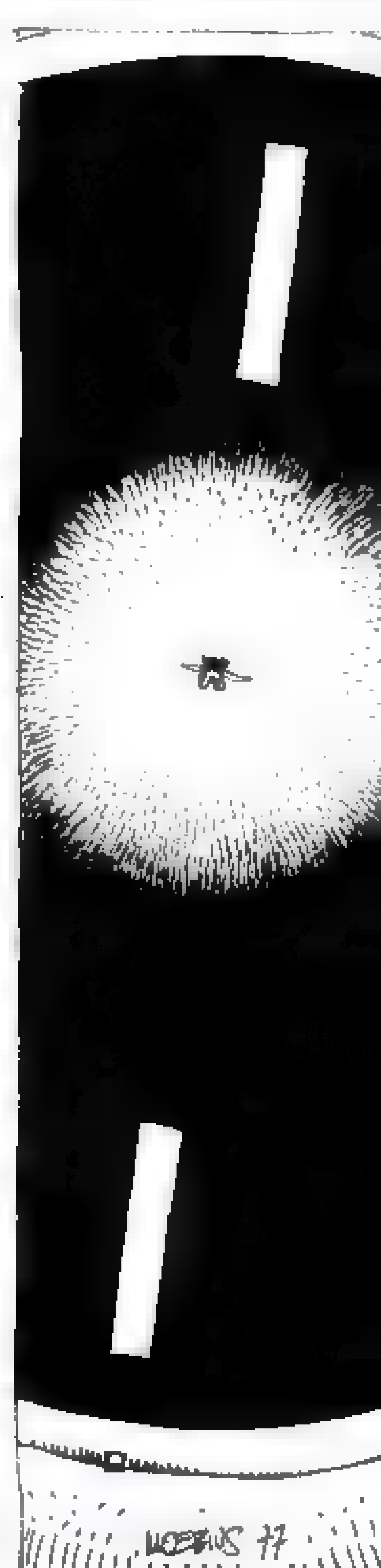

VRIJE VAL
MONEYWELL

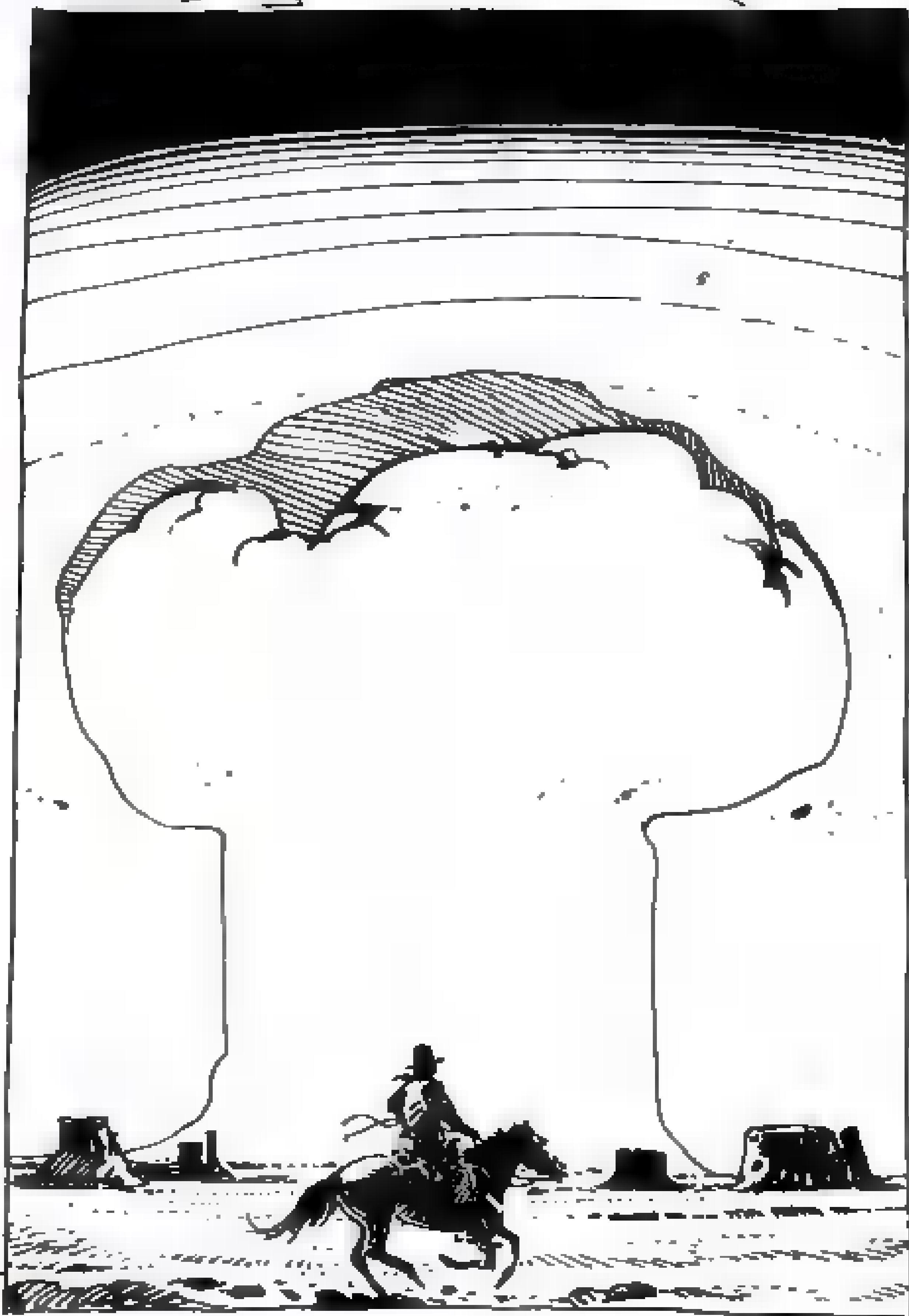

VRIJE VAL
VRIJE VAL

VAL
VRIJE VAL
mentzeer

VAL
EYWEL

MOEBIUS 77

7

EEN STROK, WAT IS DAT?

'..Hij bood hoge korting - hij bood ook een cheque.'

Bij uitgeverij Drukwerk verscheen onlangs „De jacht op de strok", de eerste nederlandse vertaling van „The hunting of the Snark", [redacted] nonsensgedicht [redacted] Lewis Carroll, de befaamde auteur [redacted] „Alice in Wonderland".
De vertaling is [redacted] Evert Geradts, tekenaar, schrijver en „halve wiskundige", die het gedicht ook illustreerde.
Als tekenaar is Evert Geradts vooral bekend door zijn werk in *Tante Leny Presenteert*, het blad dat lang voor Gummi volwassen strips [redacted] nederlandse origine publiceerde en [redacted] hij de grondlegger is. Strips van hem werden ook gepubliceerd in Engeland, Frankrijk, Duitsland, Finland [redacted] de U.S.A. Als schrijver werkte Evert Geradts [redacted] [redacted] *Aloha*, *Furore* (het blad [redacted] graficus Piet Schreuders), *Stripschrift* en *Inkt*.
In het dagelijkse leven is hij systeem-analist, gespecialiseerd in de computergrafiek, [redacted] vak dat verwantschap vertoont met de wiskunde die Lewis Carroll doceerde [redacted] de universiteit [redacted] Oxford.
Naar aanleiding van de nieuwe uitgave werd Evert Geradts ge-interviewd door Daan Moerkerken.

DM: Waar gaat „De jacht op de Strok" over?
EG: Wel, het is een gedicht over de jacht op een geheimzinnig wezen dat „STROK" heet, ondernomen door negen mannen en een woelmuis. Ze varen op een schip naar het eiland waar de Strok zou moeten wonen. Alleen zijn ze bang dat de „Strok" een „Boejum" is, want wie een Boejum tegenkomt, wordt nooit weergezien.
DM: Het is geschreven door Lewis Carroll?
EG: Ja, de beroemde Lewis Carroll die „Alice [redacted] Wonderland" schreef, bekend van Walt Disney, haha. En het tweede Alice-boek heet hier in Nederland „Alice in Spiegelland", maar ze worden meestal in één band uitgegeven, dus iedereen denkt dat het één boek [redacted]. Walt Disney heeft ze ook helemaal door elkaar gegooid.
DM: Die Lewis Carroll had toch iets met kleine meisjes?
EG: Hé, werkt U soms voor Privé? Meteen de harde vragen? Nou nee, het is waar, hoor. Hij maakte er een soort kultus van om kleine vriendinnetjes te verzamelen. Hij heeft er honderden gehad. Maar ja, hij mocht niet trouwen. Hij gaf wiskunde aan de universiteit van Oxford en die was verbonden met de Engelse Kerk. Docenten moesten ook dominee zijn en preken. Maar zover heeft Carroll het niet gebracht, want hij stotterde [redacted] was vreselijk verlegen. Maar bij kleine meisjes had hij daar geen last van. Hij vertelde ze verhalen en ging met ze wandelen en naar het theater. Bijvoorbeeld met de beroemde Alice die echt bestond, Alice Liddell, de dochter van zijn baas aan de universiteit. Ja, die mocht blijkbaar wel trouwen! Hij was zo'n soort oom-figuur voor een heleboel dochters van kollega's en kennissen. Die meisjes nodigde hij in de vakantie uit om een week of wat te komen logeren. Dat kon toen.
DM: Hoe bedoel je dat?
EG: Zou jij je dochter van twaalf weken uit logeren sturen bij een vrijgezel van veertig?
DM: Hmm...
EG: Precies! Maar dat is juist zo leuk! Carroll leefde honderd jaar geleden in de Victoriaanse tijd waarvan wij altijd denken dat er niks kon. En toen kon dat WEL! Ik vind dat reuze komisch, dat mensen denken dat wij leven in een tijd zonder taboes. Reuze komisch.
DM: Even terug naar de Strok: het is een gedicht?
EG: Ja, het heet in het Engels: „The Hunting of the Snark". „Snark" is een woord dat Carroll zelf heeft verzonnen; dat is bij mij dus „Strok".
DM: Waarom?
EG: Dat is een persoonlijke keuze. Er zijn een hoop theorieën over [redacted] betekenis van het gedicht. Het zou slaan op de handelswereld - dan zal de Snark wel de winst wezen waar op wordt gejaagd, of op een expeditie naar de Noordpool van een eeuw geleden, of op een beroemde rechtszaak uit de tijd van Carroll. En Martin Gardner, die een grote Carroll-kenner is - hij heeft ook „The Annotated Alice" geschreven, dus verklaringen van grapjes in Alice en uitweidingen over diepzinnigheden in Alice - die zegt dat het slaat op de angst voor de dood. „Existential fear" noemt hij het, want je moet het verkopen.
DM: En Carroll zelf?
EG: Nee, die zei bij iedere gelegenheid dat hij het zelf ook niet wist. Hij zei dat de laatste regel van het laatste couplet hem het eerste te binnen schoot: For the Snark was a Boojum, you see", en dat hij het gedicht zo'n beetje achterstevoren heeft gekomponeerd. Ja, één keer schreef een dame hem dat het volgens haar sloeg op de jacht naar het geluk en dat sprak hem wel aan. Daar kon hij zich wel mee verenigen.
Maar hij deed wel meer dingen. Hij komponeerde ook wel heel bewust, want het tweede deel van Alice is helemaal gebaseerd op de bewegingen van het schaakspel. Maar de hoedenmaker bij Alice vraagt ook: „Why is a raven like a writing-desk?" en daar was geen antwoord op. Dat bleven de lezers ook vragen en toen heeft hij er achteraf een antwoord op bedacht.
DM: Wat dan?
EG: „Because it [redacted] never put with the wrong end in front."
DM: ...
EG: Snap je? Never-raven?
DM: Jaja. Eh... wat doet de woelmuis in het verhaal?
EG: Die zit maar steeds te kantklossen, en de Worstenmaker wil [redacted] worst van maken. Maar later worden ze dikke vrienden. Ja, dat is ook zoiets van Gardner. Die man is wiskundige, en hij heeft [redacted] spelletjesrubriek in de Scientific American. Maar die wiskundigen zijn zo verschrikkelijk droog en saai, die mensen worden wiskundigen, omdat ze het echte leven niet aankunnen, en dan maar in de theorieën en formules duiken, waar alles lekker te bewijzen valt. Die woelmuis is in het Engels de „beaver" en in een bepaalde voetnoot bij de engelse uitgave schrijft Gardner heel verbaasd dat iemand opperde dat de beaver wel eens een vrouw zou kunnen zijn. Nou, eerlijk gezegd had ik dat onmiddellijk aangenomen. Want welke vent gaat er nu zitten kantklossen?
DM: En beaver-shots...
EG: Ja! Precies! Daar dacht ik ook meteen aan! Kijk, ik zeg niet dat Carroll het erin gelegd heeft, want ik weet niet of die bijnaam in zijn tijd al gebruikt werd, maar Gardner moet het toch WETEN! Ach, die wiskundigen, het zijn van die droogkloten! Nee, dan Carroll: die schreef tenminste in zijn dagboek dat hij 's nachts overvallen werd door heidense gedachten!
DM: En bij jou is „beaver" veranderd in „woelmuis"?
EG: Kijk, ik heb wel iets overgenomen van de bestaande verklaringen. Bijvoorbeeld al die beroepen die met een B beginnen: Bellman, Butcher, Barrister, Baker... daarvan neemt men als reden aan dat ze allemaal „Beings" zijn, dus „Wezens". En daarom heb ik ze met een W laten beginnen: Wachter, Worstenmaker, Wetsgeleerde, Wever. En ik wilde ook een gezellig, warm, harig beestje met een W.
DM: Maar waarom heet de Snark bij jou Strok?
EG: Kijk, Carroll is de uitvinder van de „portmanteau-woorden". Dat zijn woorden die samengesteld zijn uit twee andere woorden, zoals „mimsy"; dat betekent bij hem „miserable" en „flimsy". En in 't Nederlands „bluiven", voor blazen en snuiven. Die woorden gebruikt hij nogal eens. Ik denk dat hij stotterde, omdat hij echt vaak twee dingen tegelijk wilde zeggen. In ieder geval vind je die dualiteit in het hele gedicht: die mannetjes willen graag een Snark vangen, maar ze zijn er ook bang voor, want een Snark kan ook een Boojum zijn. Diezelfde tweeslachtigheid zit er ook in de namen voor dat beest. „Boo-jum": „Boo" maakt je bang, schrikt je af, en „Jum" is lekker, trekt je aan. En „Snark" is „snare" en „shark". „Snare" is verlokken, en „Shark" is haai, dus weer lokken en schrikken.
DM: En dat werd dus „Strok" en „Boejum"?
EG: Ja, „Strok" is ook zo samengesteld, maar daar zal Martin Gardner het wel helemaal niet mee eens zijn. Die noemt alleen snail en shark, en snarl en bark als bouwstenen voor „Snark". Dat is vrij stom, want in psalm 91 staan in het Engels de regels: „He shall deliver me from the snare of the hunter". En aangezien Carroll zelf af en toe ook preekte, zal die tekst ook wel in zijn hoofd hebben gezeten. Dat klinkt toch net zo: „the snare of the hunter" en „the hunting of the snark"?
DM: Je hebt je er aardig in verdiept! In je nawoord schrijf je dat je de enige bent die het gedicht begrijpt?
EG: Daar moet je wel van uitgaan, als je aan zoiets begint. Je moet bij het vertalen steeds denken: wat bedoelde Carroll daarmee - of hij het nu bewust deed of niet. Je moet de hele ondertoon van het gedicht horen. Maar wat dat betreft zit ik goed, want ik ben ook een halve wiskundige. Gelukkig maar een halve, anders bedacht ik nog weer een nieuwe pretentieuze theorie. En nu blijven het gewoon negen mannetjes op zoek naar een wezen dat ze aan de ene kant graag willen hebben, maar [redacted] [redacted] aan de andere kant reuze benauwd voor zijn.
DM: Ik geloof dat ik het voel.
EG: Ik kan er nog uren over vertellen.

Lewis C[redacted]rroll, De jacht op de strok; vertaald en geïllustreerd door Evert Geradts. Amsterdam, Drukwerk, 1977. Winkelprijs: f 18,50. [redacted] 9-06333-008-5.

'..Elke Jurylid had [redacted] zijn kijk op de zaak..'

Ze brachten hem bij met kadetjes en ijs –
Ze brachten hem mosterd en jam –
Ze gaven juridisch advies en radijs –
Cryptogrammen gaven ze hem.

Toen hij eindelijk herrees en zijn stem wedervond
Sprak hij: 'k Wil van mijn treurnis vertel "
En de Wachter kreet. ' Stilte! Uit ieder z'n mond!"
En ging vreselijk te keer met z'n bel.

De stilte die er toen was! Gegil noch gekras
En ook nauwelijks een grauw of een krijs,
Toen de man genaamd "Hee!" sprak van droefheid en wee
Op een antediluviaanse wijs.

"Mijn vader en moe waren eerlijk, maar arm "
"Dat geloven we wel!" riep de Kap.
"In de nacht zijn de Strokken en masse vertrokken –
En de duisternis nadert al rap!"

'..Op modegebied is haar smaak te absurd..'

De aanklacht [redacted] niet al te helder, dat bleek;
En de Strok was van start gegaan
En sprak al drie uur voordat iemand begreep
Wat het zwijn wel mocht hebben gedaan.

Elke Jurylid had zo zijn kijk op de zaak,
(Al voordat één mens had gehoord
Wat de aanklacht was) en ze praatten maar raak,
Dus niemand verstond [redacted] een woord.

De Rechter zei: "Na –", maar de Strok riep: "O.H!
Die wet is geheel uit de tijd!
U wordt vriendelijk bedankt, maar de hele zaak hangt
Op een oud Recht van Heerlijkheid.

Wat betreft het Verraad, daartoe leverde 't zwijn
Slechts een bijdrage, goed vergeleken;
En het Faillissement moet verlopen zijn,
Want mijn cliënt pleit "nooit in gebreke".

'..."Dat geloven [redacted] wel" riep [redacted] Kap. ..'

"Qua temperament wordt de Tsjoep-Tsjoep verscheurd
Daar ze leeft in voortdurende hartstocht;
Op modegebied is haar smaak [redacted] absurd –
Ze wil wat nog nooit op de markt mocht.

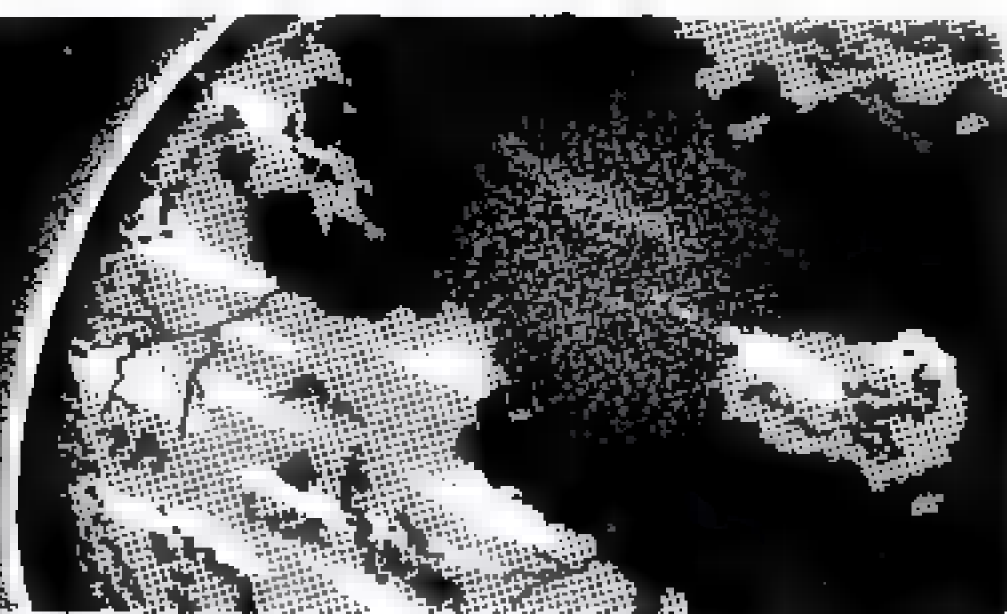
Wie eenmaal haar vriend is, die raakt haar niet kwijt;
Een steekpenning kijkt ze niet aan;
Op liefdadigheidsavondjes staat zij met de lijst
Bij de deur – maar ze zet nooit haar naam.

De smaak na het koken is zeer exquisiet,
Meer dan ei, oester of schapebout.
(De een houdt het vers in een blok bakeliet
En de ander kiest mahoniehout.)

Je kookt het [redacted] zaagsel, met lijm wordt 't zout,
Het dikt in met bolworm en lint;
Als je 't einddoel maar helder voor ogen houdt:

DIE GOD BAND

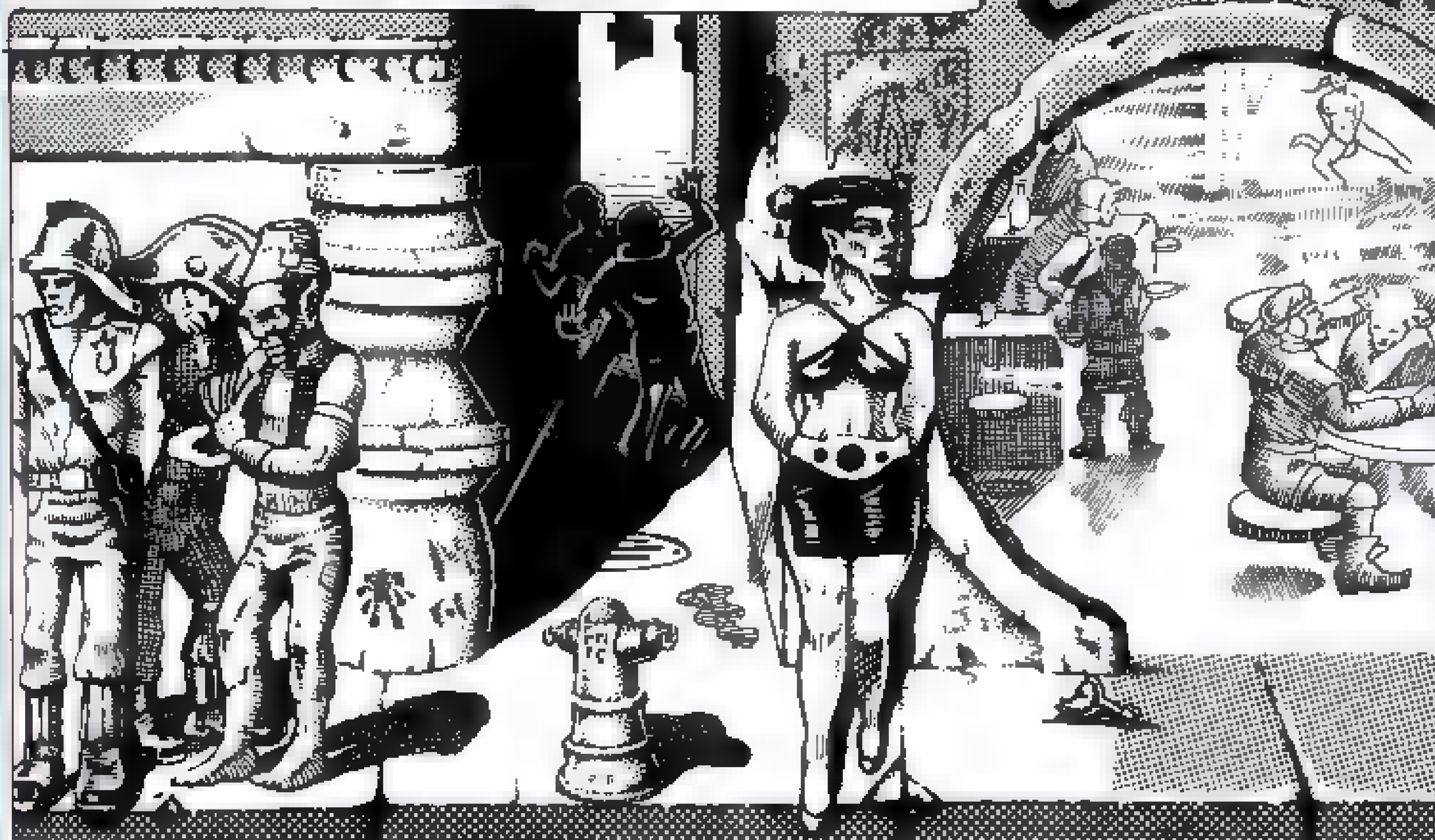
DOOR: L. ASHTON FISHER ©1978

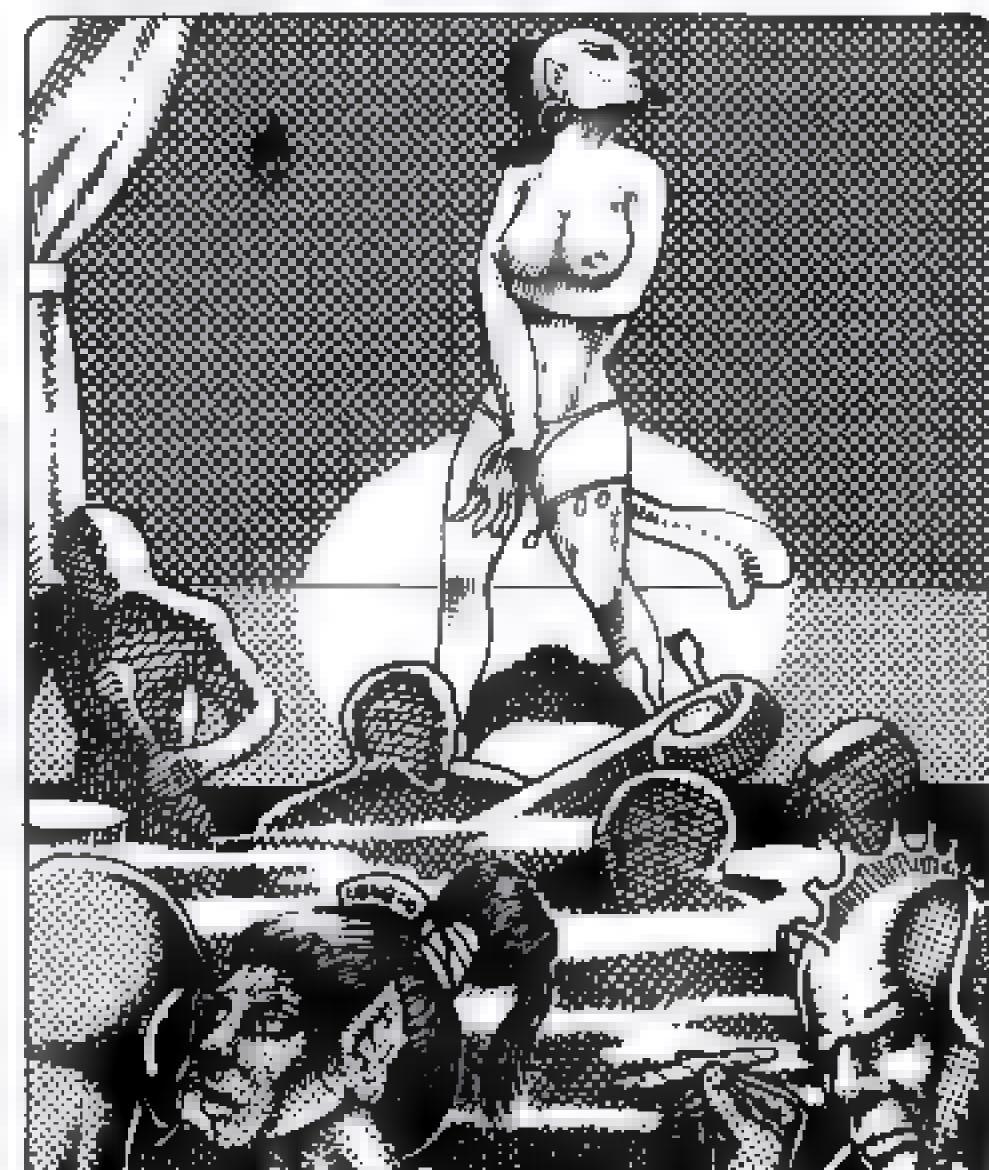

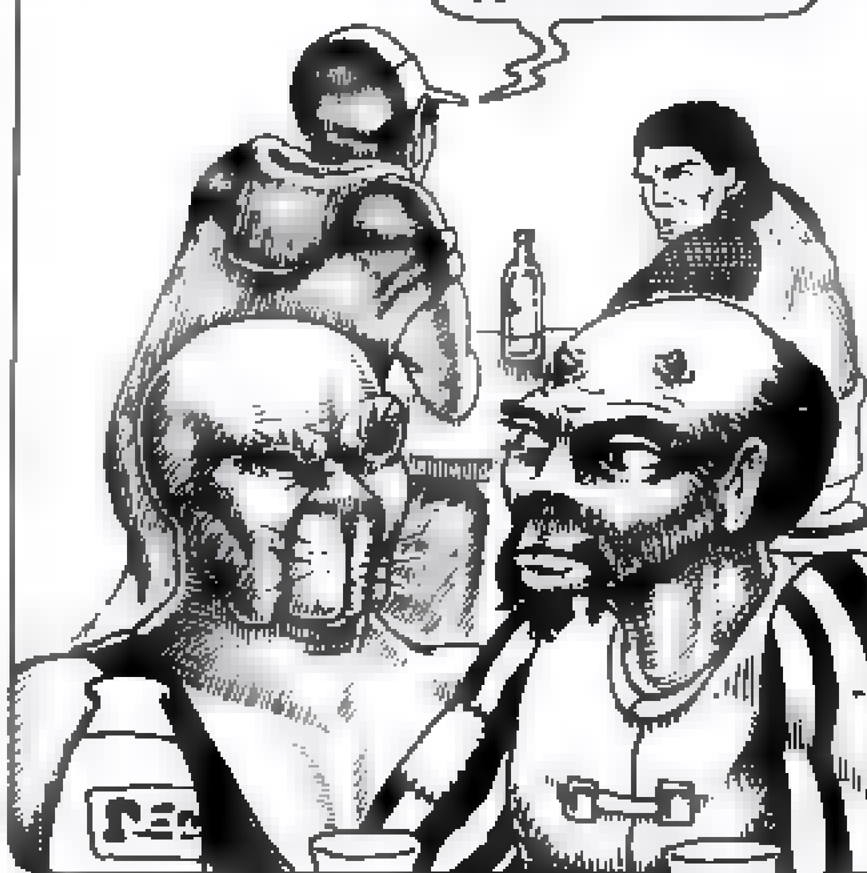

UITEINDELIJK KWAM HIJ NAAR MIJ TOE. . .
JIJ BENT ZACHERY BLADE DE AVONTURIER?
ZEG MAAR GERUST "HUURLING,,

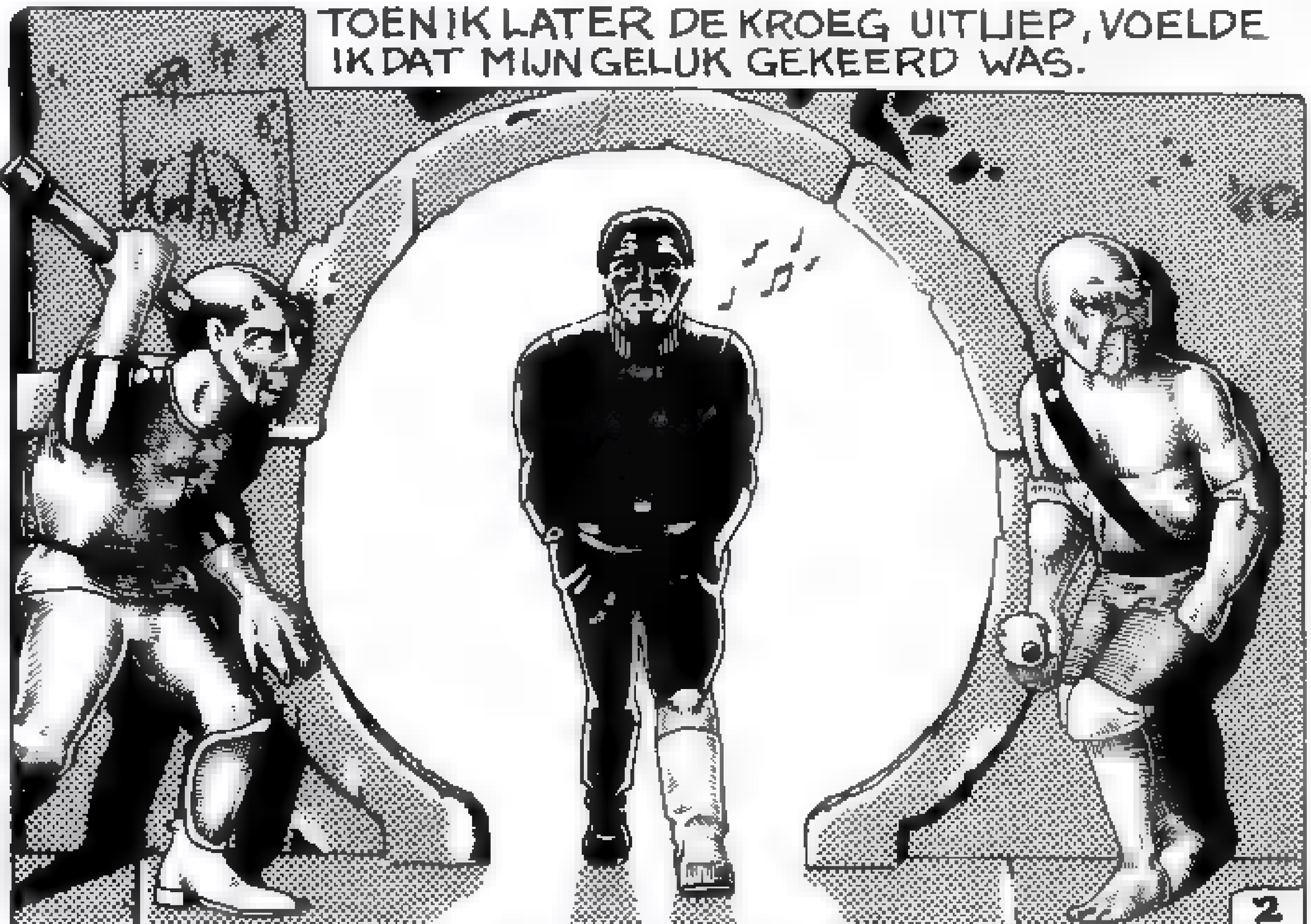

IK VERTEGENWOORDIG IEMAND DIE VAN JE DIENSTEN GEBRUIK WIL MAKEN
PECH GEHAD

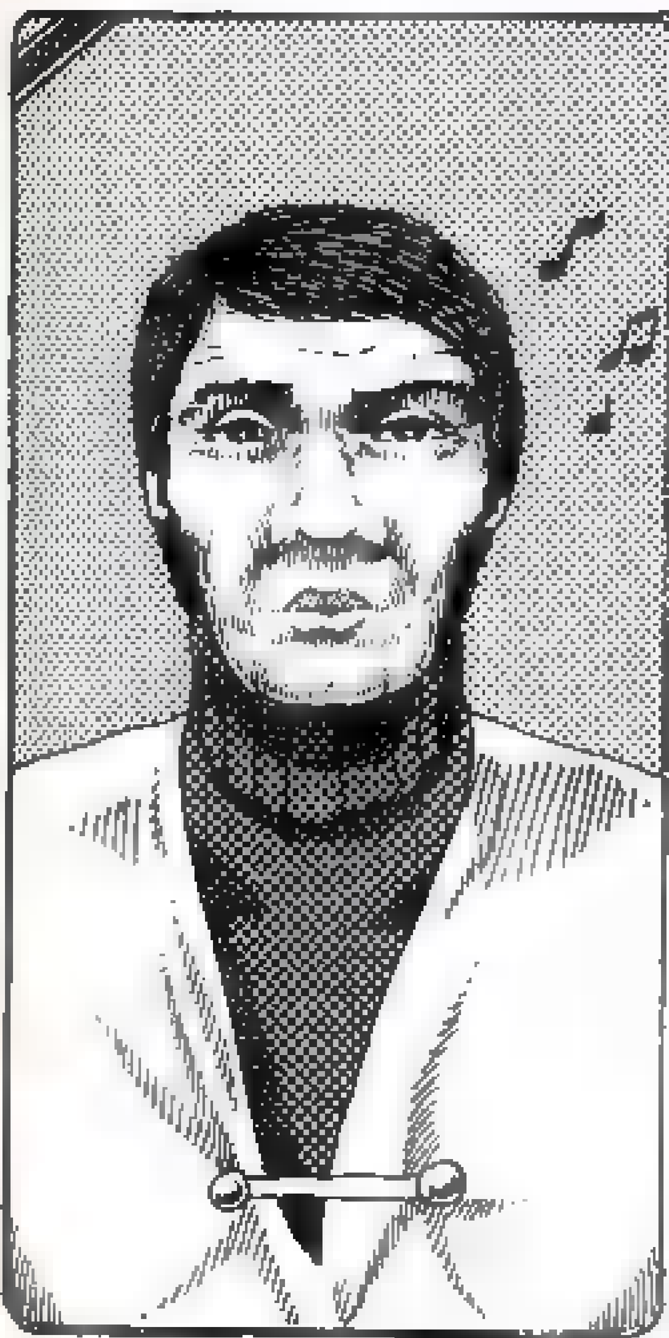

HET LIJKT WEL OF IK HIER VOOR DE VERKEERDE KANT HEB GEKNOKT. HET NIEUWE REGIME HOUDT MIJN PAPIEREN TERWIJL ZE BESLISSEN WAT MET ME TE DOEN.
DAT KAN ALLEMAAL GEREGELD WORDEN.

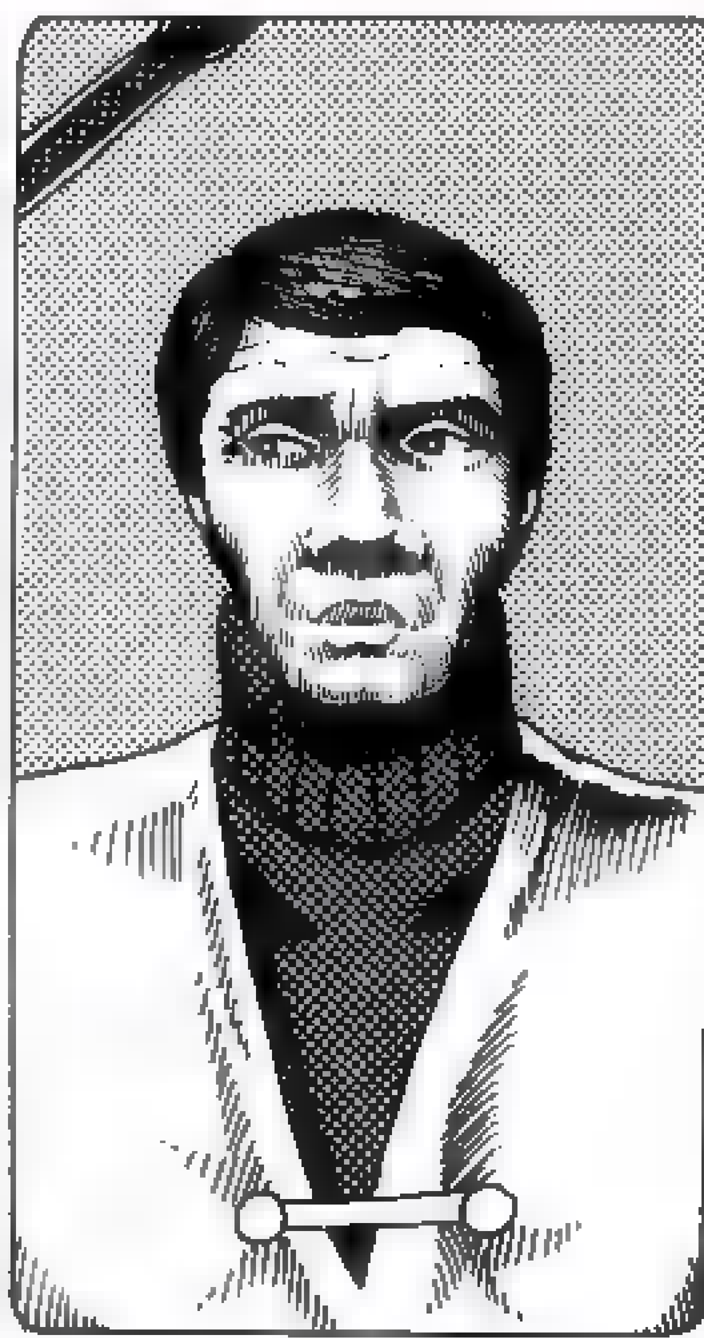

HOOR EERST HET AANBOD. MIJN BAAS WIL IETS TERUG VAN CEREXIUS. DEZE PLANEET IS OP DE RAND DER BESCHAAFDE GALAXIE, DUS GEVAARLIJK HOEWEL...

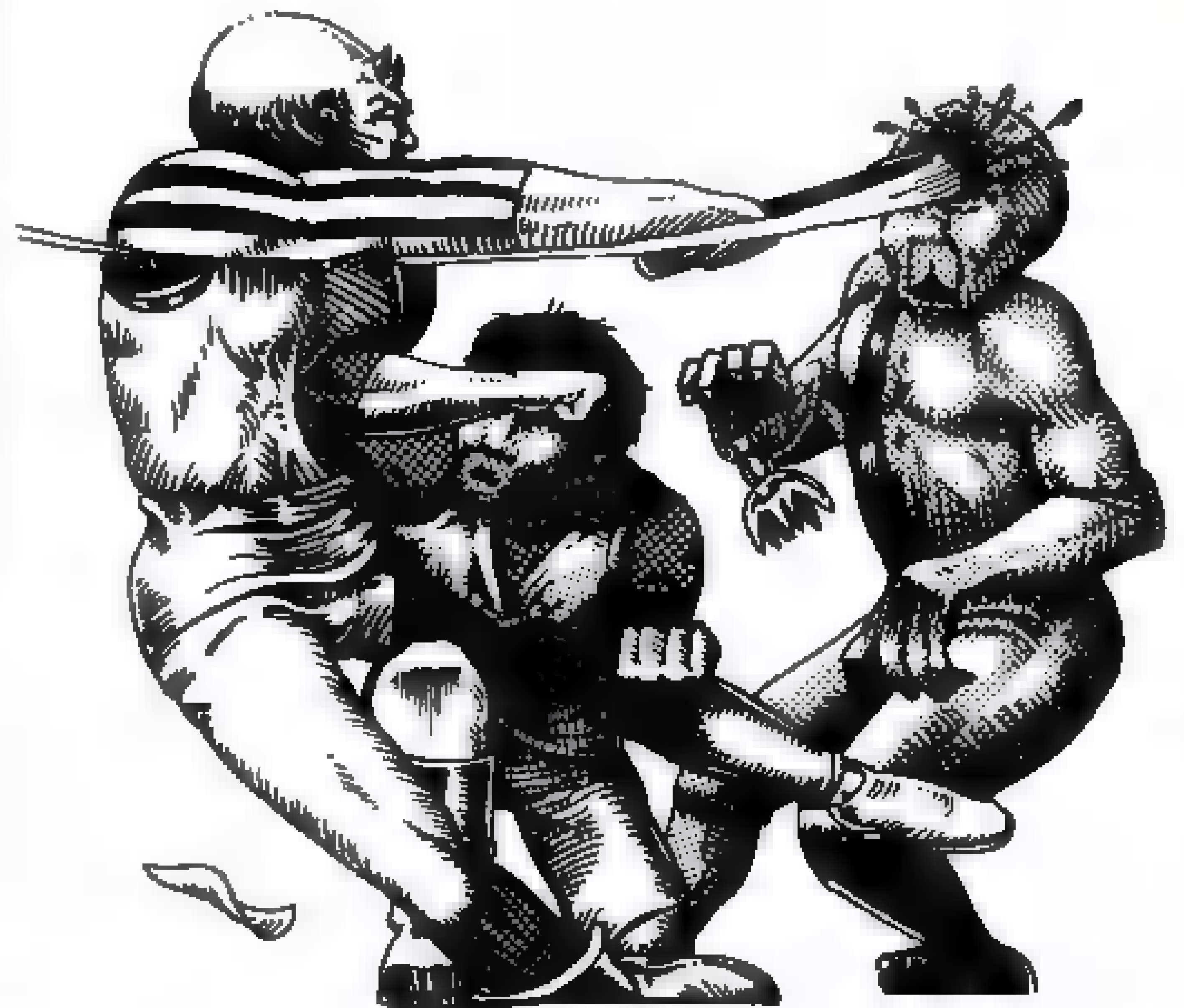

IN RUIL DAARVOOR KRIJG JE 750.000 CREDITS. MET 25.000 VOORSCHOT.
INTERESSE?
IK BEN EEN SENTIMENTELE GEK, MAAR O.K!

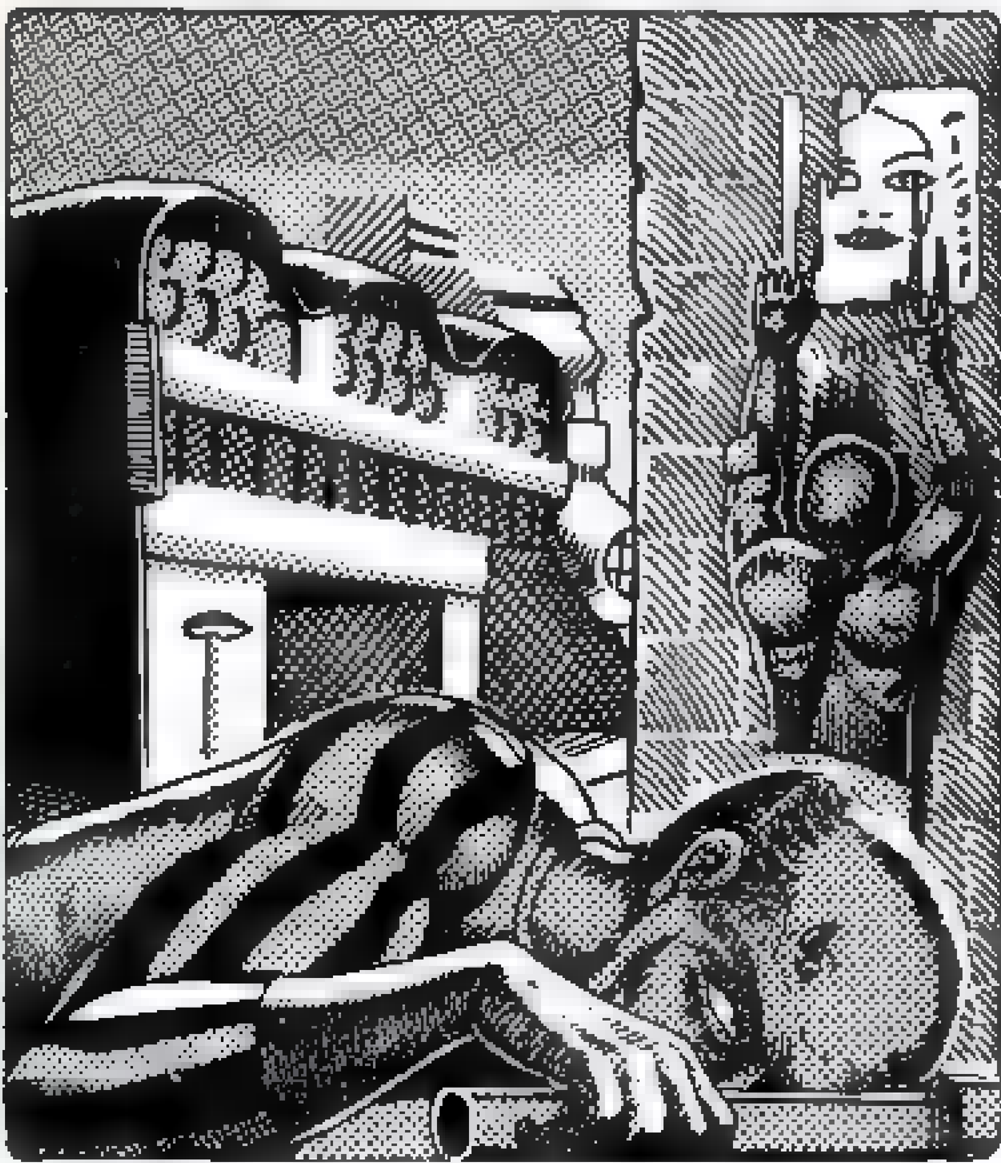

NEEM EEN KAMER. WE VINDEN JE WEL. EEN CONTACT HELPT JE MORGEN JE PAPIEREN TE KRIJGEN.

TOEN IK LATER DE KROEG UITLIEP, VOELDE IK DAT MIJN GELUK GEKEERD WAS.
2

DE VOLGENDE OCHTEND
HMMMMMMM
WEL ALLE... HOE KREEG JE DIE DEUR OPEN?

RUSTIG, BLADE. IK BEN TAI-TSU, JE CONTACT. KLEED JE AAN S.V.P. WE HEBBEN GEEN TIJD TE VERLIEZEN AAN DOMME VRAGEN.

ZELFS NIET 'N BEETJE?
(ZUCHT)

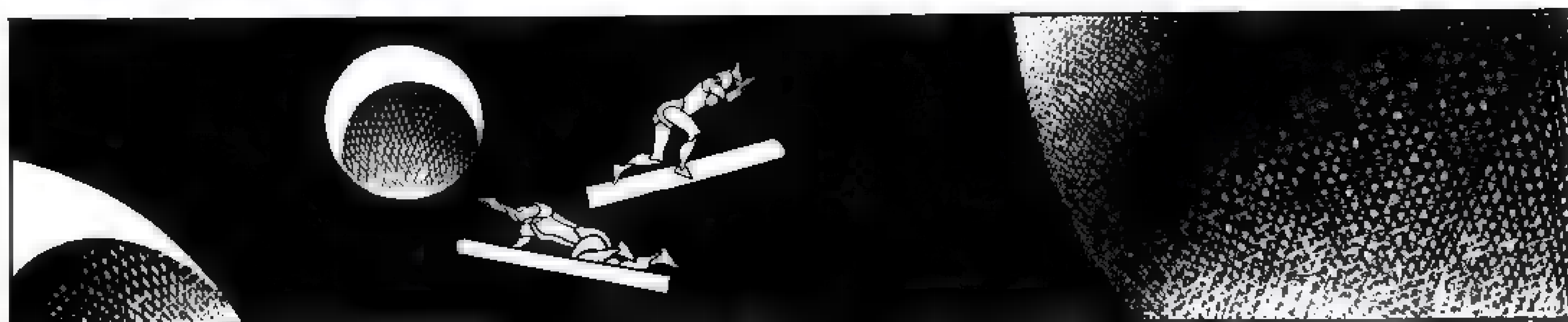

NEEN, ECHT NIET.
NOU JA, DAN KLEED IK ME AAN.
SPROING!

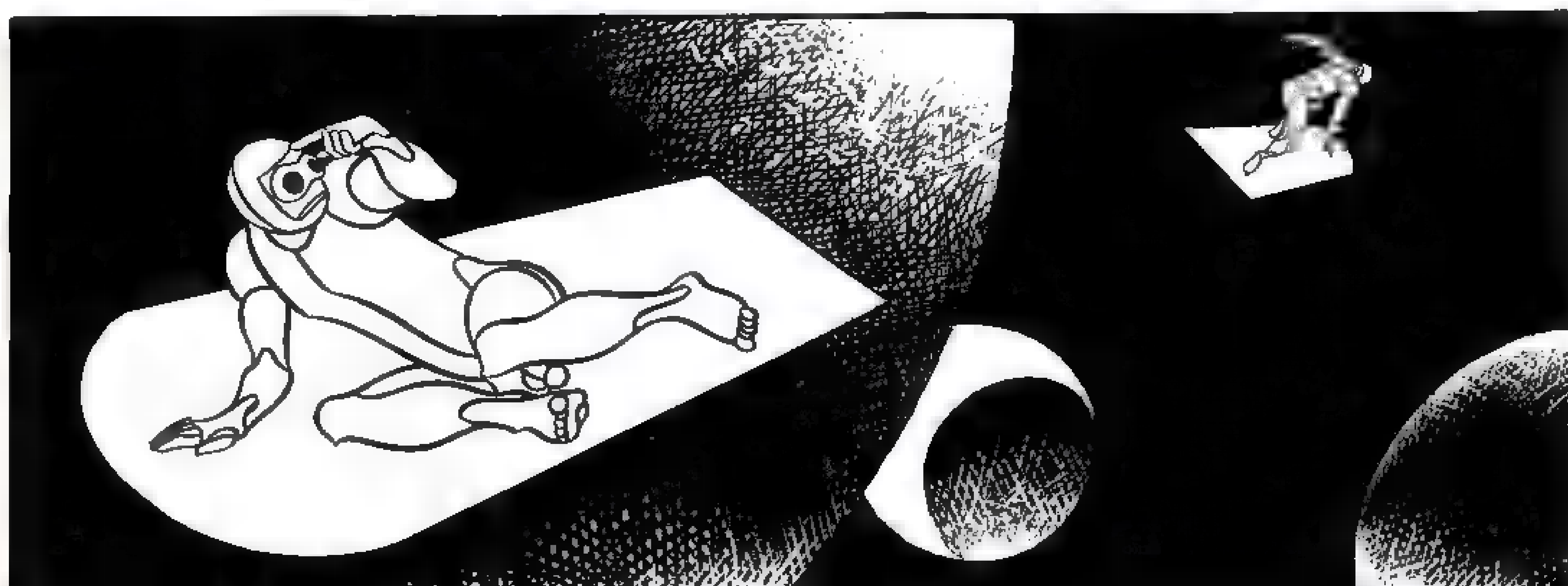

EN BIJ HET MINISTERIE
EN ONTHOUD: IK DOE HET SPREKEN
GRAAG
3

11.05 a.m.

MATENA

IDYL

IK ZAG EEN VLEERMUIS VANNACHT.

HIJ VLOOG TEGEN MIJN GEZICHT.

HIJ HAD TWEE AFSCHUWELIJKE, HARIG FLAPPERENDE VLEUGELS... EN EEN BEK VOL AFGRIJSELIJKE ZIEKTEN.

IK MOET PROBEREN NIET TE VERGETEN MIJN GEZICHT 'S AVONDS RUSTIGER TE HOUDEN... WANT ANDERS KOMT HET ONDER DE AFGRIJSELIJKE ZIEKTEN TE ZITTEN.

HET GROOTSTE DEEL VAN MIJ WAS HEEL RUSTIG...

MAAR VLEERMUIZEN ZIJN ERG ZENUWACHTIG EN IMPULSIEF.

HIJ DACHT DAT MIJN GEZICHT EEN DIER [redacted] DAT KLEINER [redacted] WEERLOZER [redacted] [redacted] HIJ.

IDYL

TOEN HIJ WERD GEBOREN
BENIJDDEN VELEN HEM OM ZIJN
POSITIE.

TOEN HIJ EEN BABY WAS
WILDEN VELEN HEM MOLLEN.

TOEN HIJ OPGROEIDE
BENIJDDEN VELEN HEM
OM ZIJN AMBITIE.

ALS HIJ
ELIMINEERDE
BENIJDDEN VELEN
HEM OM ZIJN
DROLLEN.

ALS HIJ DINEERDE
BENIJDDEN VELEN HEM
OM ZIJN DIGESTIE.

ALS HIJ
COPULEERDE
BENIJDDEN VELEN HEM
OM ZIJN GNOLLEN.

TOEN HIJ ZIEK [redacted]
BENIJDDEN VELEN HEM OM ZIJN
CONSTITUTIE.

ALS HIJ SPRAK
BENIJDDEN VELEN HEM OM ZIJN
[redacted].

TOEN HIJ STIERF
BENIJDDEN VELEN HEM
OM ZIJN [redacted].

HAMSTERJOVIAL

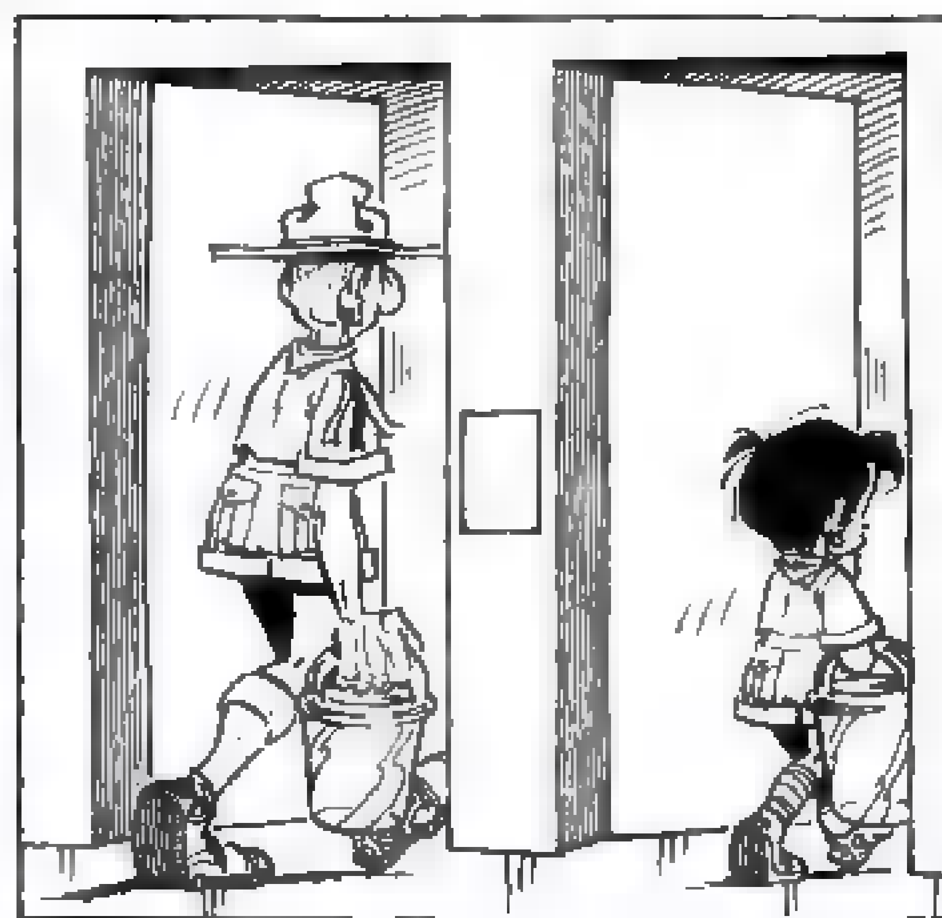

GEEF UW SPERMA!
DENK AAN AL DIE

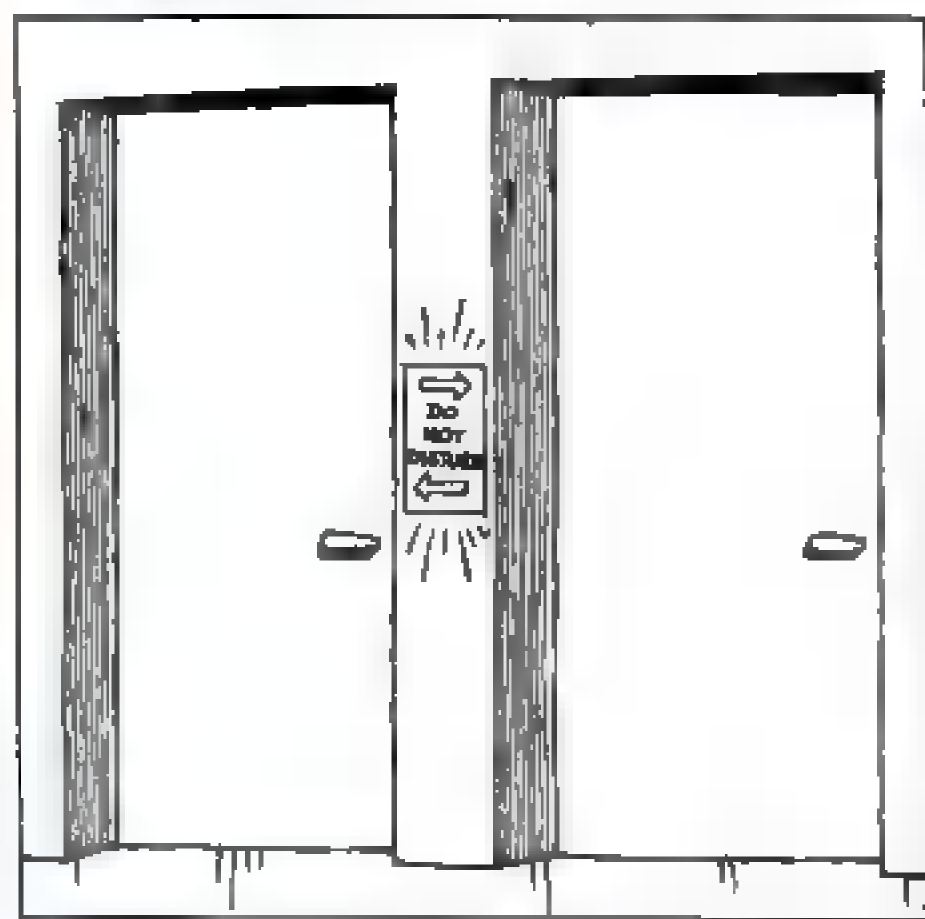

ALGEMENE SPERMABANK NEDERLAND
A.S.N.

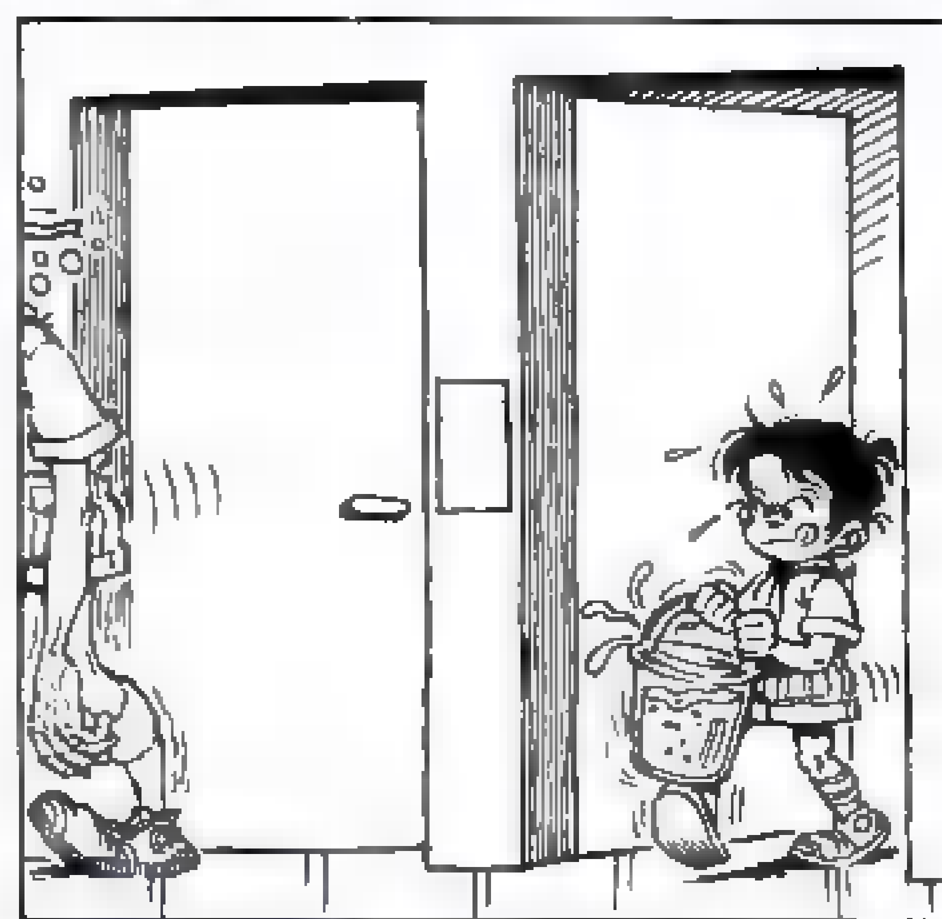

PFOEI!

DO NOT DISTURB

DO NOT DISTURB

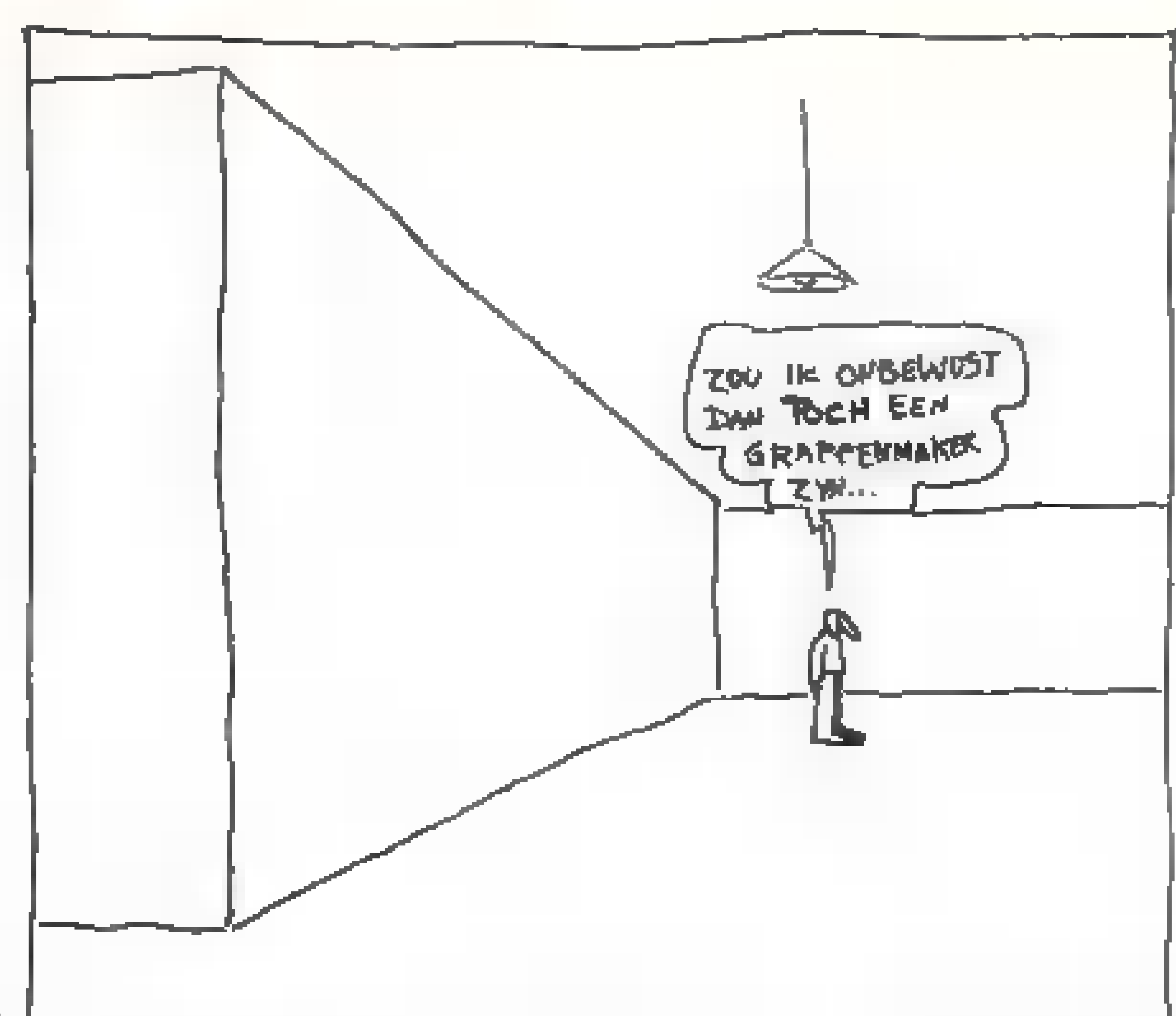

VRIES-KLUIS

ZEG MAAR [redacted] DAT JE ME OPENLIJK PROBEERT TE VERNEDEREN!!
KLEIN KRENG!
?

ALHOEWEL, NIETS IS MISSCHIEN VEEL GEZEGD
JA, NIETS IS MISSCHIEN VEEL GEZEGD.

WACHT EENS...
NIETS
IS MISSCHIEN
VEEL
GEZEGD
TIENS..

ZOU IK ONBEWUST DAN TOCH EEN GRAPPENMAKER ZYN...

17

JA, ONBEWUST BEN IK VAST EEN GRAPPENMAKER.
ZIEZO!
AHA, DAAR LIGT HET BROOD!

INDERDAAD, EN HET LAG IN STRONT
BAH!

MAAR WAT WIL JE...
DIT ZYN DINGEN DIE KUNNEN GEBEUREN WANNEER MEN MESTSTOF EN BROOD VIA DE POST BESTELT.

18

NA HET ETEN GING IK EVEN LIGGEN...
ZEER GEZOND

EN IK DACHT NA OVER DE TOESTAND IN DE DERDE WERELD...
HAHAHAHAHA

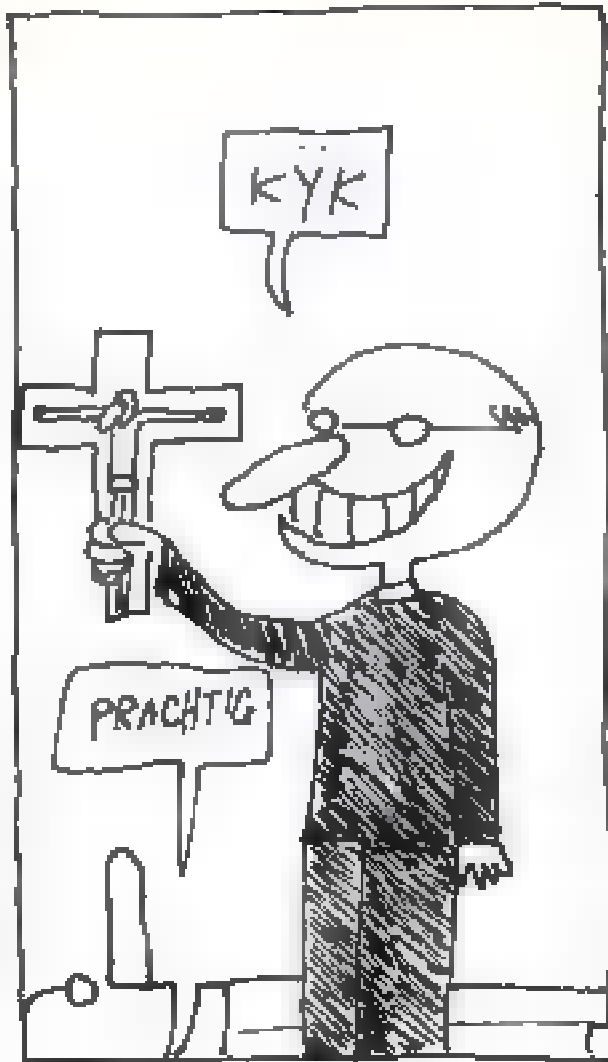

DIT ZYN GEEN ZAKEN OM MEE TE LACHEN ZEI EEN STEM DIEP IN MY
JAMMER

GOEIEMIDDAG MENEER, IK BEN UW NIEUWE BUUR VUTZAKOV, AALMOEZENIER VAN DE GEVANGENIS, UW DEUR STOND OPEN EN IK ZEG, GAUW EVEN KENNIS MAKEN, ALTYD GOED OM TE WETEN WIE BOVEN MY WOONT
DAG EERWAARDE.

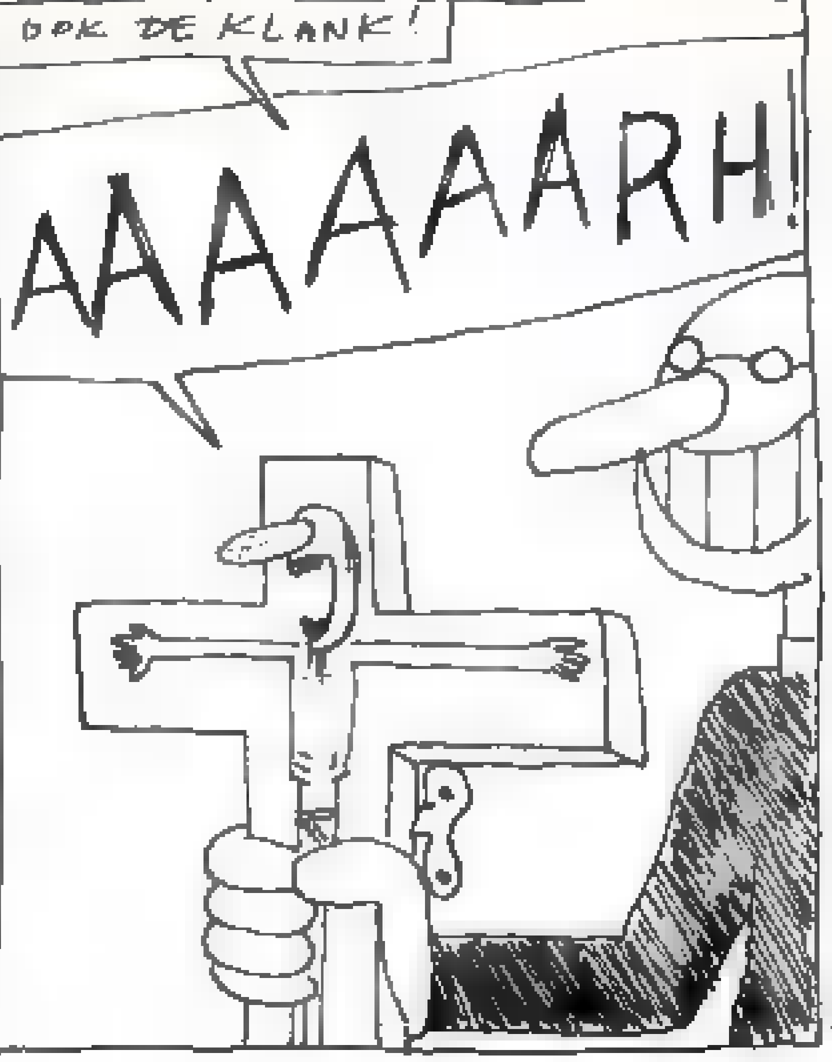

U... WOONT HIER PRACHTIG.... AL DIE WITTE MUREN.. PRECIES EEN GEVANGENIS, JAJA, IK VOEL MY HIER WEL THUIS, AL IN DE GEVANGENIS GEZETEN?.. OH NEE,... NOU ALS JE OOIT IN DE GEVANGENIS VLIEGT, KUNT U ALTYD OP MY REKENEN. HEBT U SOMS GEEN OUDE BLOEMEN? BLOEMEN DIE U ANDERS TOCH WEGWERPT?..
OUDE BLOEMEN?
JA!
NEE.

20

TUSSEN HAAKJES, IK HEB ZOPAS EEN NIEUW KRUIS GEMAAKT
OH JA EERWAARDE?

KŸK
PRACHTIG

MAAR NIET ALLEEN DE VORM IS BEWONDERENSWAARDIG .... EVEN OPWINDEN..
KRIK
KRIK

OOK DE KLANK!
AAAAAARH!

21

TOEN VERDWEEN EERWAARDE
AAAAAAAAA
EN NU, IN EEN

AAAAAAAAAAAAA......
FRAKSIE VAN EEN

SEKONDE

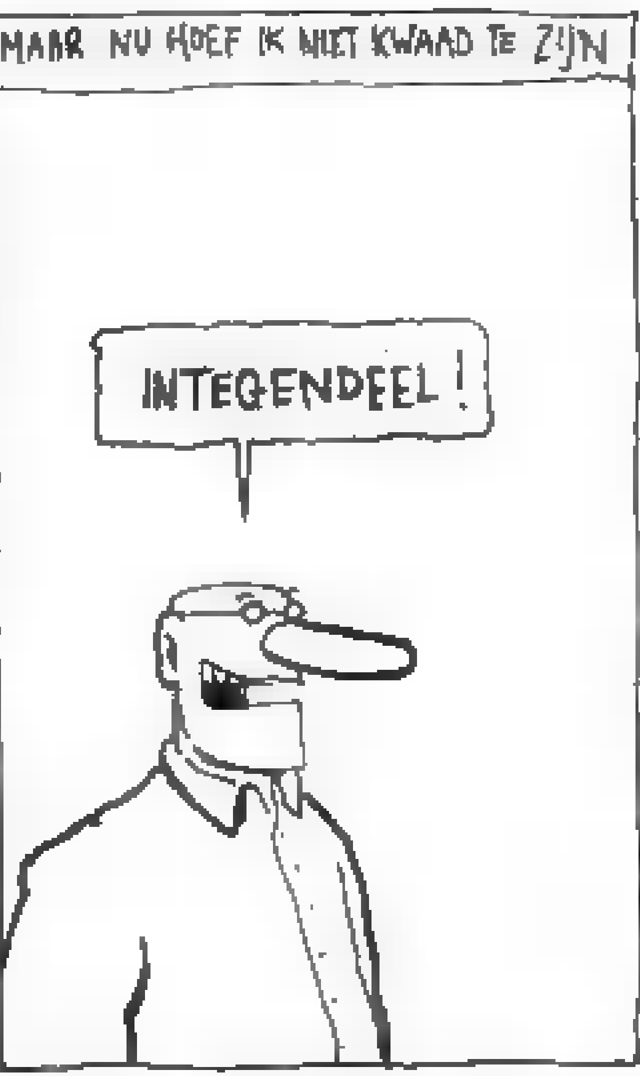

DE ZWAARTEKRACHT TROTSEREN.
ALWEER EEN OVERWINNING VAN DE MENS OP DE NATUUR

22

EN HET IS DANKZY AL ZYN OVERWINNINGEN DAT DE MENS STAAT WAAR HY NU STAAT
HAD DE MENS DE ZWAARTEKRACHT NIET OVERWONNEN, DAN ZOU HY NU NOG ALTYD NIET OP DE MAAN GEWEEST ZYN

DAN ZOU DE MAN, DIE NU OP DE MAAN GEWEEST IS OP REIS GEWEEST ZYN IN ZWITSERLAND BYVOORBEELD.
EN DAN ZOU ER NU, (BY WYZE VAN SPREKEN) INPLAATS VAN EEN MAANSTEEN EEN STUK ZWITSERSE STEEN IN HET MUSEUM GELEGEN HEBBEN.

MET HET GEVOLG DAT IK MY ERG KWAAD ZOU GEMAAKT HEBBEN!
DAT SLAAT TOCH NERGENS OP, EEN STUK ZWITSERSE STEEN IN HET MUSEUM!

MAAR NU HOEF IK NIET KWAAD TE ZYN!
INTEGENDEEL!

23

ALHOEWEL, ERG BLY HOEF IK NU OOK WEER NIET TE ZYN!
ER ZYN NOG HEEL VEEL HEMELLICHAMEN IN DE KOSMOS WAAR WE GEEN STUK VAN HEBBEN

PLUTO!
DAAR HEBBEN WE NIKS VAN

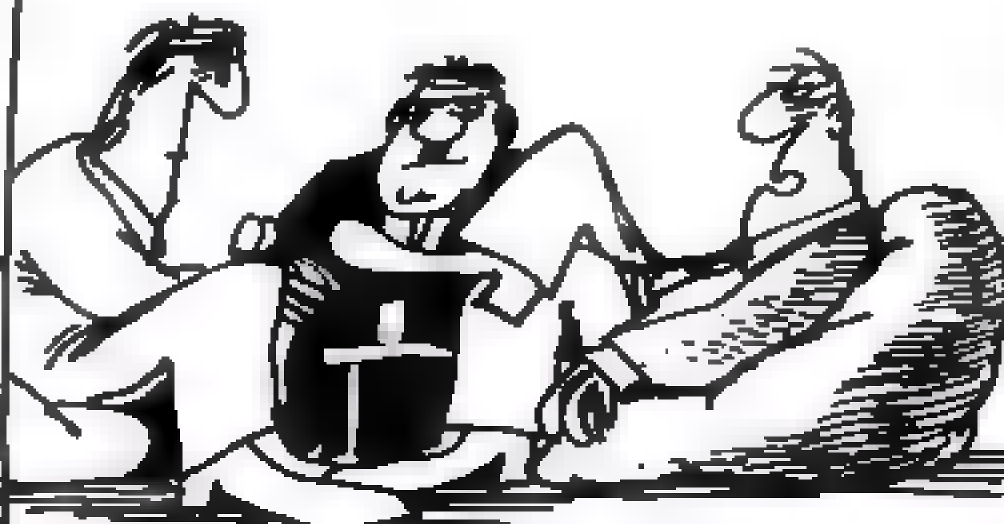

URANUS!
EVENMIN!

ZIE JE WEL DAT WE NIET ERG BLY HOEVEN TE ZYN!
IK VREES ECHTER DAT IK EEN DER WEINIGEN BEN DIE DIT INZIE!

24

BIJ ONS ZIT JE GOED

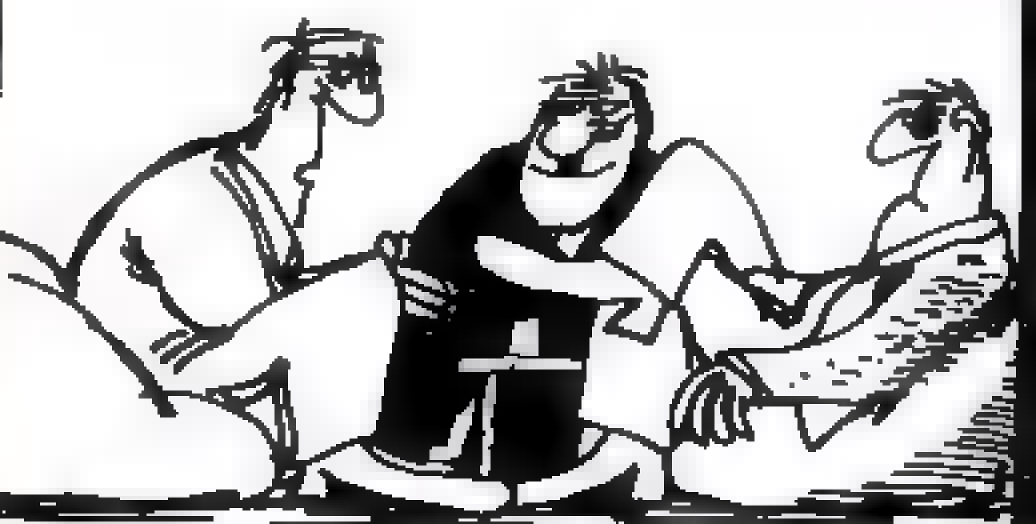

BRETÉCHER

DE POLITIEKBEWUSTEN

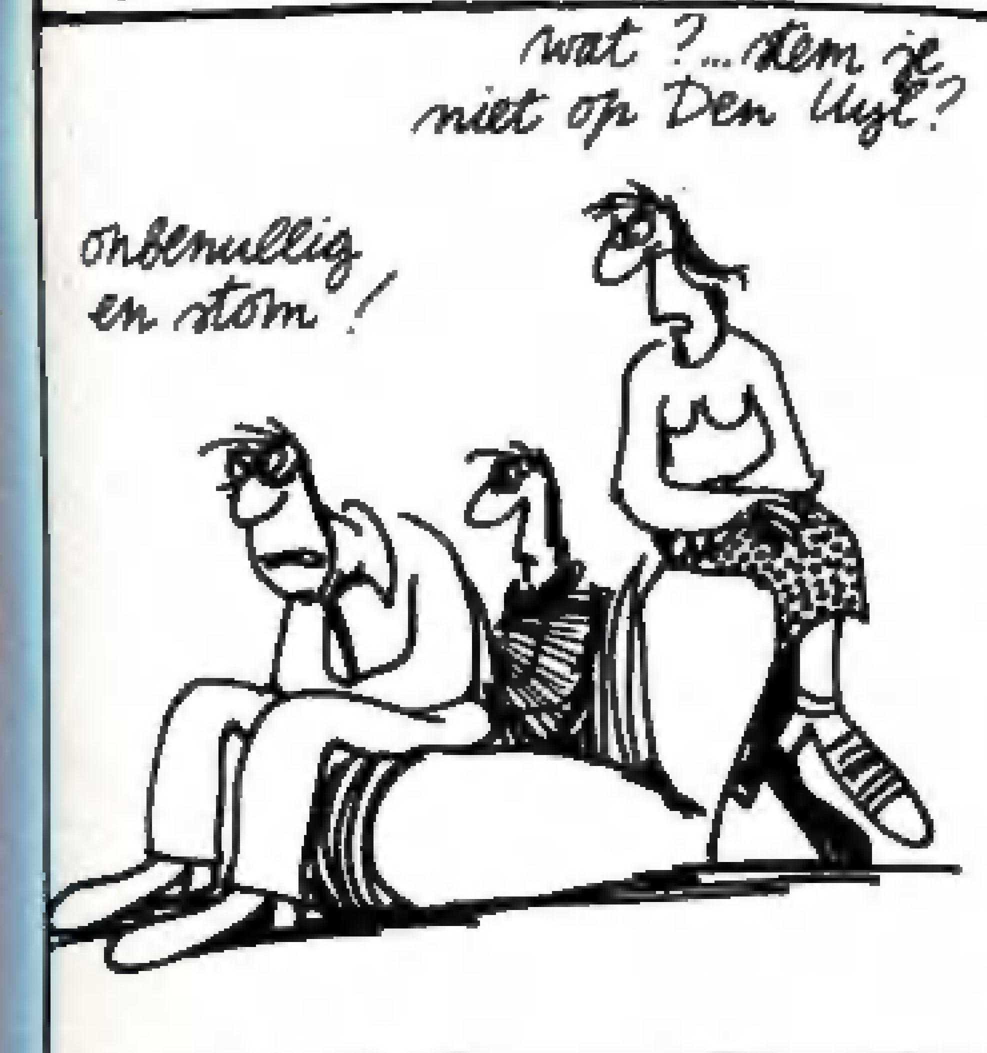

DRUGSTORE

je was afgelopen zondag toch niet in drugstore Saint-Germain, hoop ik...
och man, praat me er niet van!

Weet je dat ik er BIJNA had gezeten! we waren net in de buurt van het Odéon ... je weet wel, bij Maria...

nou, mijn sigaretten waren op en ik zeg "Ik ga even pakje halen in de drugstore...

ik wil net de trap opgaan als ik Jean-Paul tegenkom...

hij zegt, hé waar ga je naartoe? ik zeg, nou een pakje sigaretten halen in de drugstore, toen zegt-ie, wat rook je? nou ik zeg, Gitanes maïs... toen zegt-ie, nou dan bof je, hier alsjeblieft...

zodoende ben ik er niet geweest, maar stel je voor, zeg!... het had geen haar gescheeld!
Tjeezus, nou!

daar komt nog bij dat het tegen vijven liep... precies op het moment van de ontploffing, kan je nagaan!
puur geluk gehad...

ben ik nu een ouwe zak aan het worden, of is het nou echt zo dat er steeds meer rotzooi komt?
oja, we gaan New-York achterna, let maar op...

zeg,... we waren niet zondag bij Maria... we waren er zaterdag...
wat klets jij nou? begin jij ook al gek te worden?

hé, ik moet er vandoor... we bellen nog wel...
het was zaterdag
tot ziens

het moet wel zaterdag geweest zijn, want we zijn erna haar huis gegaan en 's avonds zijn we de deur niet meer uit geweest, juist omdat het zaterdagavond was, weet je dat niet meer?
zelfs al zou ik het weten... je had toch wel even kunnen wachten tot hij weg was?

ik ken dat maniertje van jou wel! altijd probeer je mij in 't bijzijn van mijn vrienden te kleineren!
BRETECHER

HERINNERINGEN 5 Tegenstellingen

DE GEBEURTENISSEN TIJDENS DE "MYSTIEKE LEEFTIJD" (TOT ONGEVEER VIER JAAR) ZIJN BASISLEGGEND VOOR DE GEESTELIJKE VORMING VAN EEN IEDER VAN ONS, LEERT DE PSYCHOLOGIE. ZO MOETEN DE ERVARINGEN EN GEDACHTEN VAN DE VROEGSTE MENSEN BEPALEND ZIJN GEWEEST VOOR DE GEESTELIJKE VORMING VAN HET MENSDOM ALS ZODANIG, NET ALS DE EERSTE ERVARINGEN VAN HET LEVEN BEPALEND WAREN VOOR DE ONTWIKKELING VAN DE NATUUR, WANT ALLES HANGT IMMERS MET ELKAAR SAMEN...

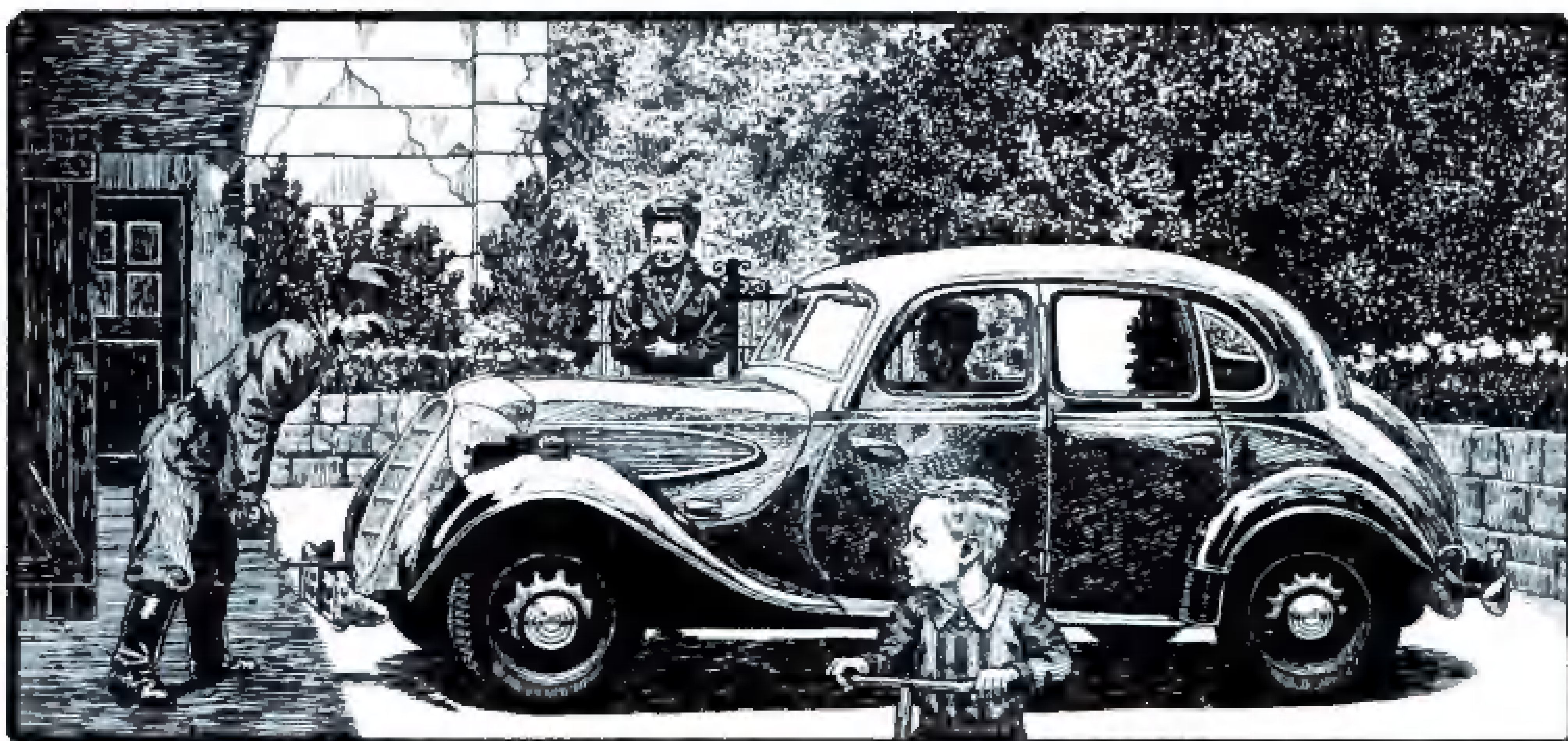
MIJN "STENEN TIJDPERK" WERD GEKENMERKT DOOR HOUTEN BLOKKEN EN STAPELS PAPIER EN POTLOOD EN OVERSCHADUWD DOOR EEN MERKBAAR GEBREK AAN OUDERLIJKE BELANGSTELLING, WANT IEDEREEN HAD HET ALTIJD ERGENS DRUK MEE. DUS VERBLEEF IK GROTENDEELS IN HET ZWIJGEND GEZELSCHAP VAN MIJN SPEELGOED EN ONBEWUST VAN DE WERELD BUITEN, WAAR NOG STEEDS EEN VERSCHRIKKELIJKE OORLOG WOEDDE.

HET KANTOOR VAN MIJN VADER WAS IN ONS HUIS GEVESTIGD EN GRENSDE AAN MIJN KAMER. DOOR DE MUUR HEEN KON IK HET GERDEZEMOES VAN WERKENDE MENSEN EN HET GETIK VAN SCHRIJFMACHINES HOREN. ALS IK BIJ HET TEKENEN VAN AUTO'S, WEGENS GEBREK AAN BRUIKBARE VOORBEELDEN, KLEM KWAM TE ZITTEN, DAN TIPPELDE IK OM HULP NAAR HET KANTOOR, WAT ALLEEN SUCCES OPLEVERDE ALS MIJN VADER NIET AANWEZIG WAS, OMDAT HIJ VOND DAT IK IN ZIJN ZAKENRIJK NIETS TE ZOEKEN HAD.

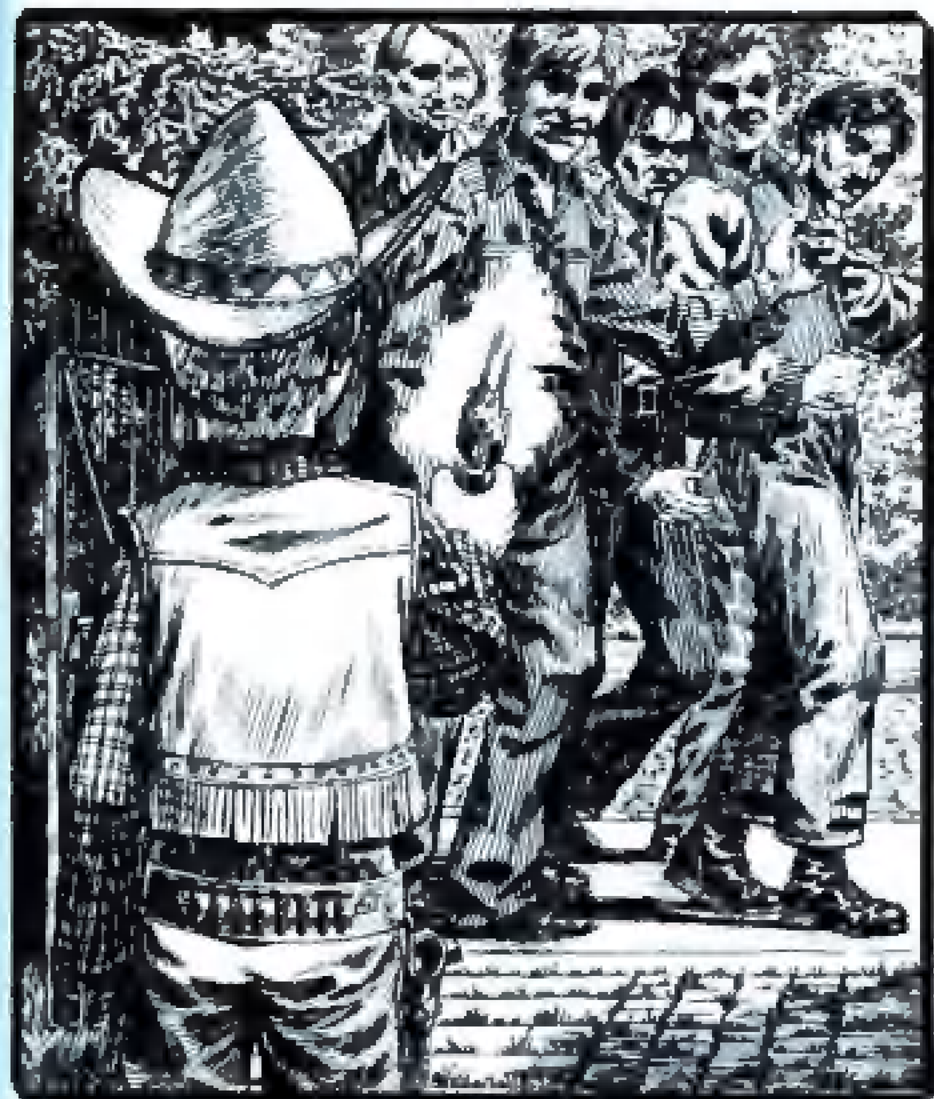

HOEWEL HET LAND ZIJN SLECHTSTE TIJDEN TEGEMOET HOLDE EN OVERAL DE TEKORTEN VOELBAAR BEGONNEN TE WORDEN, HEEFT HET MIJ AAN SPEELGOED NOOIT ONTBROKEN. OOK TOEN DE OORLOG VERLOREN WAS EN HET VOLK MET EEN HONGERSNOOD TE KAMPEN KREEG, MERKTE IK ER NIETS VAN, BEHALVE DAT HET BEST GEZELLIG WAS OM MET Z'N ALLEN IN DE KEUKEN GEKOOKTE MAISKOLVEN AF TE KLUIVEN. HET IS OMSTREEKS DIE TIJD GEWEEST DAT ONZE ENGELSE HUISVRIEND MAJOOR KELLY MET EEN AMERIKAANSE JEEP KWAM AANDRAGEN, WAARVAN ER IN HAMBURG WELLICHT GEEN TWEEDE WAS.

OMDAT MIJN MOEDER, MEDE DOOR HAAR PERFECTE KENNIS VAN DE ENGELSE TAAL, MET DE BEZETTINGSTROEPEN OP ZEER GOEDE VOET STOND, ONTBRAK HET ONS NOOIT AAN IETS EN BLEEF ER ZELFS NOG IETS VOOR DE ZWARTE MARKT OVER. OP DIE MANIER KWAM IK AAN MIJN EERSTE DRIEWIELER. LATER VERSCHEEN EEN AUTOPED LANGS EENZELFDE WEG. ER WERD WAT AFGERUILD IN DIE TIJD. TERWIJL MIJN MOEDER NOG IN BONTJASSEN RONDLIEP, HEERSTE ELDERS IN DE STAD DE HONGER.

MAAR OOK ONZE WELSTAND WAS NIET GAAF GEBLEVEN. IN DE MUREN VAN HET HUIS ZATEN SCHEUREN, DE AUTO REED WANNEER HET HEM ZELF UITKWAM EN IN DE RELATIES TUSSEN DE AANWEZIGE PERSONEN OVERHEERSTE DE GEVOELSARMOEDE TOT SCHRIJNENDS AAN TOE. HET WAS AFGELOPEN MET DE DYNASTIE, DAT KON ZELFS IK AL UITMAKEN IN DIE TIJD - IEDEREEN LEEFDE IN EEN VERVAGENDE HERINNERING, IN EEN VERLEDEN TIJDPERK - EN VOOR DE OUDEREN WAS ER GEEN TOEKOMST. MEN HAD DE OORLOG OVERLEEFT, MAAR TEGEN DE VREDE WAS MEN NIET MEER OPGEWASSEN.

DE TEGENSTELLINGEN TUSSEN DE MILIEU'S OPENBAARDE ZICH AAN MIJ PAS OP MIJN VIERDE VERJAARDAG IN 1946, TOEN IK MIJN EERSTE SPEELGOEDPISTOOL SAMEN MET EEN COMPLETE WESTERNGARNITUUR KREEG. ALS MINIATUUR-OPERACOWBOY UITGEDOST LIEP IK DE VOORTUIN IN EN OPENDE VUUR OP EEN GROEPJE RONDSTRUINENDE JONGENS.

MEN WAS ZEER BELANGSTELLEND, WANT DAT SOORT SPEELGOED WAS MEN ALLANG VERGETEN OF KENDE MEN NOG NIET EENS EN WILDE ER DUS MEER VAN WETEN. MAAR IK WAS ZEER BESCHERMD OPGEGROEID EN GAF MIJN SPEELTUIG ARGELOOS TER BEZICHTIGING UIT HANDEN. MEN ZEI "DANK JE WEL" EN LIEP WEG, EN IK WAS MIJN VERJAARDAGSCADEAU KWIJT.

NA VERGEEFS KLAGEN BIJ MIJN MOEDER GING IK DE ROVERS ZOEKEN - EVENEENS TEVERGEEFS. IK WIST NATUURLIJK NIET WAT EEN DERGELIJK STUK SPEELGOED BETEKENDE IN EEN TIJD WAAR DE VOEDSELRANTSOENEN VOOR KINDEREN WAREN VASTGESTELD OP 1500 CALORIËN PER DAG, TERWIJL DE 1000 VAAK NIET WERDEN GEHAALD EN ER IN DE ZIEKENHUIZEN IN HAMBURG 100.000 GEVALLEN VAN HONGEROEDEEM WERDEN BEHANDELD.

DE ENIGE ECHTE

16 PAGINA'S KLEUR

FL.1,95 - 33 Bfr.

VERSCHIJNT ELKE VEERTIEN DAGEN

NUMMER 1 | 1978

NIEUW!

STRIP KRANT

Nº1

BETER DAN OOIT

HET BLAD DAT JE PAKT!

ELKE 14 DAGEN

koop 'm of neem een abonnement telefoon 020 274412

PLAATJES, PLAATJES EN NOG MEER PLAATJES